

ŠKOLICÍ TOOLKIT K TÉMATU

**SVĚŘOVÁNÍ DO PÉČE A
ALTERNATIVNÍ FORMY
PŘIJÍMÁNÍ
NEZLETILÝCH CIZINCŮ
BEZ DOPROVODU**

Průvodce pro odborné pracovníky, rodiny a nezletilé.

Tuto publikaci vydala
FONDAZIONE L'ALBERO DELLA VITA Onlus

Odborný poradce

Andrea Panico

Koordinátorka:

Stefania Cannavò

Tento manuál byl financován z prostředků Azylového, migračního a integračního fondu Evropské unie. Tato publikace prezentuje výhradně názory svého autora a Evropská komise se zříká jakékoliv odpovědnosti za případné užití informací v ní obsažených.

Vydáno v květnu 2021





EPIC - EUROPEAN PRACTICES FOR INTEGRATION AND CARE

Improving alternative forms of care for Unaccompanied Migrant Children

Projekt č. 863767

PROHLÁŠENÍ

11. března 2021

Každé město může být otevřeným městem – záleží na lidech, kteří v něm žijí, a institucích, které spravují sociální a politické záležitosti města.

Každý občan a také každá občanská organizace a instituce by měli propagovat a podporovat integraci a rozvoj nezletilých migrantů bez doprovodu rodičů.

Doufáme, že aktivní inkluze a integrace se mohou stát praxí každého evropského města a nová kultura solidarity a spravedlnosti může být rozšířená díky každodennímu rozhodování jeho obyvatel.

Věříme tomuto přístupu a zasazujeme se o kulturu otevřeného města.

Bud' součástí otevřeného města!



INDICE

ÚVOD	5
Východiska	6
ČÁST I MANUÁL	7
SEKCE I Učíme se poznávat nezletilé migranty	8
1. Kdo jsou nezletilí migranti?	8
2. Jaké jsou hlavní příčiny, které nutí nezletilé migrovat?	9
3. Jaké jsou největší problémy, kterým musí čelit?	10
4. Práva nezletilých cizinců bez doprovodu a právní nástroje jejich ochrany	11
SEKCE II Budování nutných znalostí a kompetencí k zajištění vhodné pomoci nezletilému cizinci bez doprovodu	15
1. Poruchy, jimiž mohou nezletilí migranti trpět	16
2. Schopnost adaptace nezletilého migranta bez doprovodu	19
3. Péče o nezletilého a jeho podpora v přístupu k právům a integračnímu procesu	22
SEKCE III	27
Systém asistence nezletilým migrantům bez doprovodu	27
1. Umístění a svěření nezletilého do péče	27
2. Poručnictví nezletilého	41
SEKCE IV	43
Proces výběru osoby, která se má o nezletilého starat. Volba a propojení	43
1. Důležitost posuzovacího a výběrového procesu	43
2. Procedura výběru a propojení. Kompatibilita	48
SEKCE V Školení, podpora a monitoring	51
1. Školení	51
2. Podpora	54
3. Monitoring	58
SEKCE VI Zvyšování povědomí o svěřování do péče (a jiných formách asistence)	59
SEKCE VII Přechod do dospělosti	61
1. Největší problémy, s nimiž se NBD může setkat	61
2. Několik poznatků, které by měla mít na paměti osoba pověřená péčí o nezletilého	62
ČÁST II	66

ŠKOLICÍ MODULY URČENÉ ODBORNÍKŮM, PĚSTOUNŮM	66
ŠKOLICÍ MODUL PRO ODBORNÍKY	67
ŠKOLICÍ MODUL PRO PĚSTOUNSKÉ RODINY A JEDNOTLIVCE	77
ŠKOLICÍ MODUL PRO SETKÁNÍ S NEZLETILÝMI CIZINCI BEZ DOPROVODU a s nově zletilými, kteří využívají systému podpory i po dovršení osmnácti let věku	87
poznámky	92
Přílohy	98

ÚVOD

Projekt "EPIC - European Practices for Integration and Care. Improving alternative forms of care for Unaccompanied Migrant Children - N. 863767", je projektem spolufinancovaným z prostředků Azylového, migračního a integračního fondu Evropské unie.

Projekt EPIC usiluje o zefektivnění a zkvalitnění alternativních forem péče a konkrétněji o:

- Podporu osvojování správných postupů a metodologií mezi jednotlivými partnery;
- Kompetentní a informované posuzování klíčových účastníků a rozšíření přijímacích a pečovatelských služeb;

Tento toolkit zpracoval odborný poradce dr. Andrea Panico, přičemž vycházel z dokumentu *"Podpora svěřování nezletilých bez doprovodu (NBD) do péče: školicí průvodce pro evropské odborné pracovníky"*, který vznikl v rámci předchozího projektu FORUM (2017-2019, vedení FADV).

Do tohoto toolkitu byly zařazeny nové sekce týkající se i) formování rodin a NBD, ii) aktivit zvyšujících povědomí o svěřování do péče a jiných formách asistence ii) přechodu do dospělosti. Kromě toho do něj byly zařazeny i správné postupy partnerů projektu EPIC a Doporučení pro zlepšení přijímání nezletilých cizinců bez doprovodu vyplývající ze sedmi kulatých stolů konajících se on-line v rámci projektu EPIC mezi říjnem a prosincem roku 2020.

Projekt EPIC byl uskutečněn ve spolupráci osmi evropských partnerů: MĚSTO PALERMO (Itálie), ACCEM (Španělsko), OPU (Česká republika), REACH FOR CHANGE FOUNDATION (Švédsko), FCA - FONDAZIONE CARITAS AMBROSIANA (Itálie), FARSI PROSSIMO ONLUS SOCIETA' COOPERATIVA SOCIALE (Itálie), MĚSTO MACERATA (Itálie) e C.I.D.I.S. - ONLUS - CENTRO INFORMAZIONE DOCUMENTAZIONE E INIZIATIVA PER LO SVILUPPO (Itálie).

Toolkit je tvořen dvěma částmi:

1. MANUÁLEM, jenž se věnuje situaci NBD, systému asistence, výběru a slučování rodin/ jednotlivců a jejich podpoře, aktivitám sloužícím ke zvyšování povědomí o tomto tématu a citlivé fázi přechodu NBD do dospělosti.
2. ŠKOLICÍMI MODULY s detailně popsáním programem pro odborné pracovníky, pěstouny a NBD (a také nově zletilé čerpající podpůrné prostředky i po dovršení osmnáctého roku věku).

Další informace o projektu a dokumenty s ním související jsou k dispozici ke stažení na stránkách projektu: <https://epic-project.alberodellavita.org/>

VÝCHODISKA

Migrační toky, které v posledních letech exponenciálně zesílily, do Evropy přivedly nejen dospělé muže a ženy, ale také mnoho nezletilých bez doprovodu rodiny či zákonného zástupce.

Evropské země, jež nezletilé cizince bez doprovodu nebo v odloučení přijímají, musí zaručit jejich ochranu a prosazovat v přijímacích střediscích alternativní přijímací postupy. Mimo jiné jde o postupy, které se již dříve osvědčily a které mohou a musí být nadále zdokonalovány tak, aby těmto dětem zajistily všestrannou pohodu a začlenění.

Projekt EPIC vychází ze skvělé práce, kterou doposud alternativní přijímací systémy odvedly, přičemž si klade za cíl zefektivnit a zkvalitnit alternativní formy přijímání prostřednictvím těchto aktivit:

- Návštěv přímo v terénu na území partnerských zemí za účelem šíření správných postupů a metodologií;
- Capacity buildingu a školení pro odborné pracovníky z přijímacího sektoru, rodiny a NBD;
- Informování rodin a komunit na místní úrovni za účelem propagace svěřování do rodinné péče jako formu přijímání NBD;
- Působení na soukromý sektor za účelem zlepšení vzdělávacích a pracovních příležitostí pro mladistvé.

Tento Manuál slouží k prohloubení schopností a znalostí odborných pracovníků, rodin i samotných nezletilých ze tří zemí: Itálie, Španělska a České republiky. Jeho zpracování vychází z balíčku "FORUM training package" původně určeného pouze odborným pracovníkům v oboru svěřování NBD do péče, jenž byl následně doplněn tak, aby byl využitelný také pro rodiny a NBD, a zároveň propagoval svěřování do péče a alternativní formy asistence a pečování.

Školící přístupy na základě vybraných modulů jsou následující:

- A. Pro-aktivní - *Learning-by-doing*
- B. Zodpovídající otázky – vzdělávání vyhovuje potřebám koncových uživatelů, institucí a jednotlivých zemí.
- C. Integrovaný – aktivity mající za úkol rozvíjení schopností, zohledňování a podpora aktivit stávajících
- D. Udržitelný – školící sezení jsou časově omezená, avšak díky síti školitelů lze zajistit, že budou mít školící sezení náležitý dopad

ČÁST I

MANUÁL

SEKCE I

UČÍME SE POZNÁVAT NEZLETILÉ MIGRANTY

1. KDO JSOU NEZLETILÍ MIGRANTI?

Podle Evropské komise “pojem nezletilý migrant označuje všechny nezletilé občany třetích zemí, kteří se přesouvají ze své domovské země na vnitřní území EU za vidinou přežití, bezpečí, lepších životních podmínek, vzdělání, ekonomických příležitostí, ochrany před vykořisťováním a zneužíváním, slučováním rodin nebo kombinací těchto faktorů”.¹

Tito nezletilí cizinci mohou být v průběhu své cesty:

- Osamocení, “odloučení od obou rodičů a dalších příbuzných a nedoprovázení žádnou osobou, která by za ně byla ze zákona či zvyku odpovědná”, v takovém případě se jedná o nezletilé bez doprovodu (dále NBD, anglicky **unaccompanied children**).²
- Doprovázení svými rodiči a dalšími rodinnými příslušníky,
- Odloučení od obou rodičů – nebo osoby, která v minulosti zastávala roli rodičovské autority – ne však nutně odloučení od dalších příbuzných, v tomto případě se jedná o odloučené nezletilé (**separated children**). Tato kategorie tedy může zahrnovat i nezletilé v doprovodu jiných dospělých rodinných příslušníků (například dospělého bratra či strýce).³ Je důležité, aby byly vždy “podniknuty kroky ke zjištění rodinných vazeb odloučených nezletilých, kteří cestují s dospělými ještě dříve, než dojde k přesměrování těchto nezletilých nebo jejich svěření do opatrovnictví jejich dospělému doprovodu”.⁴

Evropská data⁵

V roce 2020 zažádalo ve 27 zemích EU o mezinárodní ochranu a azyl 13 550 nezletilých cizinců bez doprovodu. Tato skupina představovala 10 % z celkového počtu žadatelů o azyl mladších 18 let. Většina nezletilých bez doprovodu byla mužského pohlaví (88 %). 67 % z nich bylo ve věku od 16 do 17 let (zhruba 9 100 nezletilých), zatímco těch ve věku od 14 do 15 let bylo 22 % (zhruba 3 000 nezletilých) a mladších 14 let bylo 11 % (zhruba 1 500 nezletilých). Většina z nich pocházela z Afghánistánu (5 495 nezletilých, 41%) Sýrie (2 265 nezletilých, 17%), Pákistánu (1 090 nezletilých, 8%), Somálska (645 nezletilých, 5%), Bangladéše (495 nezletilých, 4%), Maroka (420 nezletilých, 3%), Egypta (400 nezletilých, 3%), Guiney (390 nezletilých, 3%).

2. JAKÉ JSOU HLAVNÍ PŘÍČINY, KTERÉ NUTÍ NEZLETILÉ MIGROVAT?

Za hlavní příčiny, které vedou nezletilé cizince bez doprovodu (dále také jako NBD⁶ nebo MENAS⁷ nebo UASC⁸ podle toho, o jakou zemi se jedná) k podniknutí migrační cesty, lze považovat jednak situace souvislé s válkou, násilím a vykořisťováním, jednak nedostatečné možnosti obživy v jejich domovských zemích.⁹

Migrační proces je totiž téměř vždy odvislý od politických, environmentálních nebo socioekonomických faktorů, ať už jde o migraci jednotlivců či celých populací, nezletilých či dospělých.

V tomto smyslu můžeme rozlišovat mezi *push* (tlak) a *pull* (přitáhnutí) *factors*.¹⁰ Právě faktory tlaku a přitáhnutí z větší části nezletilé i dospělé migranty v jejich přesunech spojují. Mezi tlakové faktory, kvůli nimž byly evropské země za posledních 30 let zasaženy silnými migračními proudy jednotlivců i celých populací na útěku ze zemí jejich původu, patří:

- Etnická, náboženská, politická nebo sociální perzekuce;
- Závažné porušování lidských práv (např. otroctví, pracovní a sexuální zneužívání atd.);
- Války a vnitrostátní konflikty

Tito migranti jsou označováni jako žadatelé o mezinárodní ochranu. Rozlišujeme i další faktory, které mají na migraci vliv a souvisejí s životním prostředím. Patří mezi ně přírodní katastrofy typu velkého sucha (sužujícího například Africký roh), záplav (které v posledních dvou letech zasahovaly stále silněji jižní Súdán a Somálsko), zemětřesení nebo nehod způsobených člověkem. Taková území byla buď kompletně zdevastována či jsou takřka neobyvatelná (vzpomeňme na tragédii, která se stala v Bejrútu v roce 2020). Migranty putující za lepším životním prostředím definuje Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) jako „*ty, kteří jsou vinou náhlých či postupných změn životního prostředí, které negativně ovlivňují jejich život nebo životní podmínky, nuceni dočasně nebo natrvalo opustit své domovy a přesunout se na jiné území, ať už v rámci svého či cizího státu*“.¹¹

Pull factors ekonomického charakteru pak spočívají především v lepších životních vyhlídkách, což jinými slovy znamená lepší pracovní uplatnění, vyšší mzdy, dostupnost zdravotní péče, lepší *welfare* systém, možnost znovushledání se členy rodiny.

3. JAKÉ JSOU NEJVĚTŠÍ PROBLÉMY, KTERÝM MUSÍ ČELIT?

Nezletilý migrant je na své cestě již od samého začátku nucen čelit mnoha výzvám a nebezpečným situacím. Cestou ho provází nejen počáteční trauma ze ztráty/opuštění jeho rodiny a komunity, ale také silné riziko, že bude vystaven výhrůžkám, agresi a fyzickému násilí, které na jeho psychice i těle zanechá nesmazatelné stopy.

Jakmile dorazí do evropské země takzvaného prvního kontaktu, v případě, že je cílovou destinací jeho migrační cesty jiný stát EU, setkává se nezletilý migrant již od počátku s potížemi odvislými od toho, že nemůže svobodně opustit zemi prvního kontaktu a legálně se dostat do svého cíle.¹² Jedná se zejména o případy, kdy nezletilý dorazí do země takzvaného prvního kontaktu a má v úmyslu shledat se se svými příbuznými, avšak situaci mu často komplikuje zdlouhavost slučovacího procesu zahrnujícím jednak identifikaci jeho rodinných příslušníků v cizí zemi, kde se nacházejí, jednak i určení míry vzájemného příbuzenství.

Pokyny převaděčů a šeptanda cestovních souputníků často vedou nezletilé k tomu, že opouštějí přijímací střediska nebo se během identifikace prohlásí za dospělé, aby se mohli sami nelegálně dostat za svými příbuznými, aniž by museli absolvovat byrokratické procesy hostitelské země. Další těžkosti s sebou nese proces identifikace nezletilého a určování jeho věku. V případě, že u sebe skutečně nemá platné dokumenty, může být nezletilý migrant bez doprovodu podroben vyšetření, které má dosud v mnoha zemích Evropské unie pouze přibližnou vypovídací hodnotu a vykonává se za pomoci zastaralých metod, jež mají za následek nespolehlivé diagnózy (např. určování věku výlučně na základě rentgenu zápěstí).

Zdlouhavé je rovněž řízení o udělení mezinárodní ochrany, v němž figuruje – kromě traumatu z nejistoty ohledně vlastní budoucnosti – další *re-traumatizace* nezletilého způsobená tím, že si musí znovu připomínat svůj životní příběh, což je pro obdržení statusu chráněné osoby nezbytný krok. Potíže vyplývající z pobytu nezletilého v hostitelské zemi prvního kontaktu se mohou odvíjet také od toho, zda se mu dostává přístupu k základním právům, mezi něž řadíme studium, zdravotní péči a právo na nezbytnou právní ochranu.

Krom toho je nezletilý konfrontován s novou, pro něj velmi odlišnou kulturou i jazykem. Pokud se nezletilému nedostane adekvátní podpory prostřednictvím vhodných postupů a integrační podpory, může ho tato skutečnost silně ovlivnit a vést až k takzvanému *“kulturnímu šoku”* a pocitu vyčlenění z nové hostitelské komunity, jenž má za následek sociální izolaci, sociální diskriminaci nebo rasismus. A konečně mohou nezletilého, který se věkově blíží dospělosti, citelně zasáhnout další potíže plynoucí z nedostatku aktivních opatření hostitelské země vztahujících se k sociální podpoře, hledání bydlení, přístupu na pracovní trh atd.

4. PRÁVA NEZLETILÝCH CIZINCŮ BEZ DOPROVODU A PRÁVNÍ NÁSTROJE JEJICH OCHRANY

Nezletilý migrant, který si prošel migrační zkušeností, potřebuje právě kvůli přestátým těžkostem a traumatům ochranu, která musí být co nejrychlejší a nejucelenější. V tomto smyslu ustanovuje jak mezinárodní právo, tak i evropské právo a právo členských zemí konzistentní systém nástrojů *hard* a *soft law* sloužících k ochraně NBD.

Mezi nejdůležitější nástroje mezinárodního práva na ochranu nezletilých a hájení jejich práv se řadí Úmluva o právech dítěte z 20. listopadu 1989 a Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků z 28. července 1951. (viz zejména "Kapitola IV – sociální otázky").¹³

Evropská unie přijala i další nástroje k ochraně nezletilých a hájení jejich práv, mezi něž řadíme Listinu základních práv Evropské unie (LZPEU),¹⁴ Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod ze 4. listopadu 1950¹⁵ a Úmluvu Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním.¹⁶ Kromě toho evropský zákonodárny orgán jasně stanovil práva nezletilých ve svých nařízeních¹⁷ přímo závazných pro členské země - a ve svých směrnících¹⁸, jež však musí být schváleny národními vládami jednotlivých členských zemí.¹⁹

4.1 Sledování nejlepšího zájmu nezletilého

Hnacím principem všech evropských (i mezinárodních) souborů nařízení týkajících se nezletilých osob je sledování jejich nejlepšího zájmu (*best interest of the child* - BIC).²⁰ Tento princip zaručuje, že všechna rozhodnutí a aktivní kroky, které se týkají nezletilých (včetně uprchlíků, vysídlelců v rámci jednoho státu, osob bez státní příslušnosti a žadatelů o mezinárodní ochranu), musejí být v souladu s jejich nejlepším zájmem,²¹ zejména co se týče zásad zachování jednoty rodiny, jejich pohody a sociálního rozvoje, bezpečnosti a stability, přičemž by měla zohledňovat jejich názor²² adekvátně jejich věku a vyspělosti.

V tomto ohledu jsou členské státy Evropské unie, které jsou pověřeny ochranou NBD, povinny zajistit, aby:

- byly u nezletilého, jakmile je na jejich území identifikován, individuálně posouzeny jeho naléhavé potřeby a míra zranitelnosti – s ohledem na jeho pohlaví a věk – a aby se toto posouzení stalo výchozím bodem pro všechny následující procedury, kterým bude vystaven.²³
- byly nezletilému nabídnuty adekvátní podmínky přijetí, včetně řady možností alternativní asistence zahrnující rovněž svěření do péče a asistenci v rámci rodiny;²⁴
- byl nezletilému přidělen opatrovník/zákonný zástupce;²⁵
- byl nezletilému umožněn přístup ke vzdělání²⁶

- byl nezletilému zaručen přístup ke zdravotní péči – včetně³¹ léčby psychických poruch a podpory nezletilých, kteří byli vystaveni jakékoliv formě zneužívání a/ nebo traumat²⁷ – a psychologicko-sociálnímu poradenství;
- došlo k řádnému prošetření a následnému vyhodnocení možnosti sloučení nezletilého s jeho původní rodinou;²⁸
- měl nezletilý možnost věnovat se volnočasovým aktivitám, jako například hraní a další kreativní činnosti odpovídající jeho věku,
- měl nezletilý možnost zažádat o mezinárodní ochranu;²⁹
- byl stále zohledňován nejlepší zájem nezletilého, a aby mu ještě před rozhodnutím o jeho repatriaci/návratu byla poskytnuta vhodná pomoc a došlo k ujištění, že bude nezletilý předán rodinnému příslušníkovi, ustavenému opatrovníkovi nebo přijímací instituci země, kam má být repatriován.³⁰

4.2 Národní právo členských států Evropské unie

Jak bylo nastíněno v předchozím odstavci, Evropská unie má vliv na vnitřní právo členských států, které jsou povinny přizpůsobovat svou legislativu unijním předpisům. V mnoha případech se právo členských zemí vyvinulo v přesně určené obory – mezi něž řadíme také imigrační právo – právě díky diktátu EU.

Přestože unijní právo předepisuje společnou základní právní úpravu pro všechny členské státy, mezi jednotlivými vnitřními právními systémy stále existují hluboké rozdíly, hlavně co se týče přijímání, *guardianshipu*, odmítání, vyhošťování a zadržování NBD.

Nedávno schválené legislativní novinky týkající se ochrany nezletilých cizinců.

V Itálii byla v nedávné době přijata klíčová legislativní reforma, která zlepšila systém ochrany a záruk pro NBD. V zákoně č. 47 z roku 2017³¹ byly představeny některé důležité úpravy stávajících nařízení týkajících se NBD. Mimo jiné lze zdůraznit zejména osobu dobrovolného opatrovníka (viz Sekce 3.2) a odpovědného zmocněnce z přijímací instituce – s pravomocí opatrovníka pro tempore s platností do jmenování toho definitivního – a úkoly související s žádostí o povolení k pobytu či mezinárodní ochranu. Reforma mimo jiné umožnila, aby mohly lokální instituce “prosazovat osvětu a vzdělávání pěstounů tak, aby napomohli umístění nezletilých cizinců bez doprovodu do rodinné péče, která musí mít přednost před umístěním do přijímací instituce”, avšak zdůrazňuje, že “nesmí vznikat žádná další finanční zátěž pro veřejný rozpočet” a že “lokální instituce nebudou překračovat dostupné zdroje ze svých rozpočtů.”

K dalším posunům kupředu došlo ve věci vracení za hranice, což bylo v případě NBD zakázáno, a také byly rozumně upraveny podmínky, při kterých může dojít k vyhoštění. Zákonem bylo mimo jiné ošetřeno i to, že pokud je nutné provést u nezletilého určení věku, musí být toto vykonáno za pomoci multidisciplinárního vyšetření. Zákon 47/2017 rovněž říká, že " při výběru z možných míst, kam lze nezletilého umístit, je nutné brát zřetel na potřeby a povahové rysy dotyčného nezletilého vyplývající z pohovoru [...]v souvislosti s typologií služeb poskytovaných přijímací institucí" a že instituce, do nichž jsou NBD přijímáni, "musí splňovat [...]minimální standardy služeb a asistence zajišťované pobytovými institucemi pro nezletilé a musí být autorizované a akreditované [...]".V neposlední řadě došlo k rozumnému posílení práv NBD na studium a lékařskou péči.

4.3 FOCUS: nutnost získání mezinárodní ochrany, problém obchodování s lidmi (traffickingu), nutnost sloučení s vlastní rodinou.

Mezi prvotní problémy provázející NBD, ve chvíli, kdy je identifikován a předán příslušným autoritám, lze zařadit:

- **Nutnost požádat o mezinárodní ochranu.** Nezletilý má právní nárok na status uprchlíka v případě, že je to " státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit". Má právní nárok na doplňkovou ochranu v případě, že se jedná o " státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti, která nespĺňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu ". Některé země EU kromě toho ještě posílily svůj systém ochrany prostřednictvím dodatkového vydání dalších typů ochrany z humanitárních důvodů.
- **Nezletilý se může stát obětí obchodování s lidmi (human traffickingu).** K tomu může dojít v případě, že je nezletilý odveden, odvezen, přesunut nebo hoštěn za účelem sexuálního zneužívání, práce nebo nelegálního obchodování (prodej drog, překupnictví, krádeže, přepadení, podvody). To se mu může přihodit jak ve chvíli, kdy opouští zemi původu, tak v průběhu jeho cesty do Evropy, při přesunu z jedné země do druhé nebo i v zemi, která je jeho cílovou destinací. Nezletilí, zvláště ti bez doprovodu, čelí obrovskému

riziku, že spadnou do pasti zneužívání a obchodu s lidmi.

- Mezi hlavní principy ochrany, kromě dříve citované **Úmluvy o právech dítěte** z roku 1989, jež předpokládá, že státy “přijímají všechna nezbytná vnitrostátní, dvoustranná a mnohostranná opatření k zabránění únosů dětí, prodávání dětí a obchodování s nimi za jakýmkoli účelem a v jakékoli podobě”, řadíme **Úmluvu Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi** z roku 2005. Navíc Evropská unie - na základě toho, co bylo stanoveno ve **Smlouvě o fungování Evropské unie**, která v článku 79 (2008) požaduje po Evropském parlamentu a Radě vytvoření společné politiky spočívající v prevenci a potírání obchodování s lidmi prostřednictvím přijetí opatření “boje proti obchodování s lidmi, zejména s ženami a dětmi” – v průběhu let připravila směrnici 2012/36/EU Evropského parlamentu a Rady z 5. dubna 2011, která má za cíl “předcházet obchodování s lidmi, bojovat proti němu a chránit práva jeho obětí” a směrnici 2012/29/EU Evropského parlamentu a Rady z 25. října 2012, kterou se zavádí “minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu”.
- **Odloučení – dočasné nebo trvalé – od původní rodiny.** Nezletilý bývá často dočasně vytržen z prostředí své rodiny. K tomu může dojít například tehdy, kdy se členové jeho rodiny již nacházejí v evropské zemi, kam se za nimi nezletilý snaží dostat. Naopak může docházet i k tomu, že se nezletilý nachází v evropské zemi, zatímco jeho rodinní příslušníci zůstali v zemi původu. Pokud se jedná o best interest nezletilého, unijní právo (směrnice 2003/86/ES a nařízení 604/2013) ho ochraňuje a zaručuje mu, že bude sloučen s rodinou.
Článek 20 Úmluvy o právech dítěte (ÚPD) stanovuje, že “dítě dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí nebo dítě, které ve svém vlastním zájmu nemůže být ponecháno v tomto prostředí, má právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí takovému dítěti v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím náhradní péči. Tato péče může mezi jiným zahrnovat předání do výchovy, institut „kafala“ podle islámského práva, osvojení a v nutných případech umístění do vhodného zařízení péče o děti. Při volbě řešení je nutno brát potřebný ohled na žádoucí kontinuitu ve výchově dítěte a na jeho etnický, náboženský, kulturní a jazykový původ.”

SEKCE II

BUDOVÁNÍ NUTNÝCH ZNALOSTÍ A KOMPETENCÍ K ZAJIŠTĚNÍ VHODNÉ POMOCI NEZLETILÉMU CIZINCI BEZ DOPROVODU

Hlavní problémy, které se mohou objevit při kontaktu s NBD

Při vzájemné interakci osob se vždy mohou vyskytnout potíže plynoucí z mnoha faktorů (například povahy). Ještě citelnější těžkosti mohou vzniknout v případě, že osoba, s kterou máme komunikovat, je adolescent nebo dítě, k nimž je nutno přistupovat specificky, nota bene když se jedná o NBD. V takovém případě se pracovník přijímacího střediska, opatrovník, sociální asistent nebo pěstoun může potýkat s následujícími problémy:

- **Nedůvěra.** NBD většinou nedůvěřuje pracovníkům středisek, ale spoléhá se výhradně na své krajany nebo další migranty. Tato nedůvěra je v první řadě dána zkušenostmi, jimiž si prošel, dále také instrukcemi, které dostal od převaděčů, někdy i od původní rodiny nebo přátel, kteří již migrační cestu podnikli. Kromě toho je možné, že nezletilý nechce mluvit o svých zkušenostech, zejména pokud ho traumatizují. Zároveň se však jeho neochota sdílet svůj životní příběh může odvíjet od toho, že nechová ke konkrétnímu dospělému důvěru. Je důležité se přizpůsobit tempu nezletilého, nenutit ho do vyprávění a respektovat jeho mlčení.
- **Strach.** Mnohým nezletilým se povedlo dostat do některé země EU až poté, co podstoupili cestu, která někdy trvá i roky a často je provázena fyzickým i slovním násilím, deprivací a bolestí.
- **Odlišný kulturní background.** NBD může pocházet ze zemí, které se svým způsobem života, zvyklostmi a tradicemi velmi liší od země, v níž se aktuálně nachází. Což se může projevit v jeho přístupu k tématům týkajících se sexuality, náboženství a jiných kultur.
- **Komunikační potíže.** Komunikační potíže mohou plynout jak z verbálního jazyka, tak z interpretace neverbální komunikace (řeči těla). Je také nutné mít na paměti, že tento problém může být prohlouben tím, že je mezi nezletilými malé procento gramotných, zvláště pak mezi těmi, kteří pocházejí z velmi chudých poměrů a neměli možnost dlouhodobě navštěvovat školu, tudíž se řadí mezi analfabety.

Souhra těchto faktorů, které nezletilého charakterizují, z něj činí mimořádně zranitelnou osobu.

Nezletilý migrant – zranitelná osoba

Obecně může být zranitelnost definována jako stav vycházející ze "snížené schopnosti jedince nebo skupiny čelit, odolávat a vzpamatovat se z dopadů přírodního nebo člověkem způsobeného ohrožení."³⁴

Zranitelné skupiny jsou tvořeny osobami, jež vinou faktorů, které nemohou ovlivnit, nemají stejné možnosti jako lidé, kteří patří ke skupině začleněné do společnosti, a tyto osoby jsou ohroženy na zdraví často i při uspokojování svých základních potřeb³⁵. Mezi zranitelné osoby se mimo jiné řadí nezletilí, nezletilí bez doprovodu, postižení, staří, těhotné ženy, rodiče samoživitelé s nezletilými dětmi, oběti obchodování s lidmi, osoby trpící vážným onemocněním či psychickou poruchou a osoby, které byly mučeny, znásilněny nebo jinak psychicky, fyzicky nebo sexuálně týrány, oběti mrzačení ženských pohlavních orgánů nevyjímaje.

Do kategorie zranitelných osob se řadí také političtí uprchlíci žádající o mezinárodní ochranu. "Postavení uprchlíka v sobě nese pojem zranitelnosti", jelikož je nucen "opustit svou vlast a blízké s obavami, že se už nebude moci vrátit; jedná se o osoby, které nemají na vybranou z lepších možností, případně by jejich rozhodnutí mělo za následek mučení, utrpení a ve většině případů jistou smrt".³⁷

Migrační proces je již od svého počátku zdlouhavý a bolestivý. Člověk, který se rozhodne cestu podniknout – ať už dospělý nebo nezletilý – opouští zemi svého původu nacházející se v krizové situaci, která je dána, jak bylo zmíněno v předchozích odstavcích, různými příčinami (války, pronásledování, hladomor atd.)

Ke smutku z opuštění vlastní země a komunity se přidává obtížná cesta, která je téměř vždy provázena násilím fyzického a psychického charakteru, nejistými životními podmínkami, sociální izolací, diskriminací a rizikem vykořisťování.

Dalším stresovým faktorem pro nezletilého migranta je i samotný moment příjezdu, protože se rázem ocitá v prostředí a komunitě, jež se hluboce odlišuje od jeho původní (zvyky, tradicemi, přístupem k náboženství atd.).

Tento soubor příčin činí z nezletilého migranta mimořádně zranitelnou osobu, zejména pokud není nikým doprovázen.

1. PORUCHY, JIMIŽ MOHOU NEZLETILÍ MIGRANTI TRPĚT

U migrantů prchajících z krizových situací (války, pronásledování, hladomor atd.), kteří si prošli traumatem (sexuální zneužívání, únos, atd.), můžeme pozorovat poruchy na úrovni kognitivní (posunuté vnímání reality, kontrolování citů atd.), na úrovni somatické (poruchy

emocí, samoléčba nadměrným užíváním různých látek atd.), na úrovni vztahové (sociopatie)³⁸. Některé patologie související s prodělanými traumaty mohou být identifikovány jako i) *Post Traumatic Stress Disorder*³⁹, ii) *Acute Stress Disorder*⁴⁰, iii) psychózy⁴¹, iv) generalizovaná úzkostná porucha⁴², poruchy osobnosti (*borderline*, závislosti, sociopatie etc.) a adaptace.

V některých případech může u nezletilého dojít k podvědomému vytěsnění traumatu coby způsobu sebeobraný⁴³. Jindy zase může mít nezletilý velké potíže s vyjádřením svých emocí, což může vést ke stavům silné deprese, úzkosti a odcizení realitě. Není výjimkou, zejména u některých specifických kultur a etnik, že tyto situace silného psychofyzického stresu vyústí až v sebepoškozování (nebo neřízené užívání léků, drog a alkoholu).

Posttraumatická stresová porucha

Ještě předtím, než nezletilí migranti dorazí do země, v níž aktuálně pobývají, mohou být po dobu dlouhých měsíců či let vystaveni vážným stresovým faktorům, jako je například fyzické zneužívání, válečný konflikt a život v podmínkách ohrožujících jejich životy.

Tyto děti a dospívající jsou vysoce zranitelní a jsou vystaveni tomu, že se u nich vinou traumat postupně rozvinou psychické poruchy jako například posttraumatická stresová porucha (PTSP). Posttraumatická stresová porucha se skutečně může rozvinout u osoby, která je ve zvýšené psychické zátěži plynoucí z toho, že byla svědkem či přímým účastníkem extrémně traumatické události (smrt, vyhrožování smrti nebo vážným ublížením na zdraví, osobní agresivní útoky, války, sexuální násilí, mučení, nehody, vážné choroby atd.)

Příznaky se obvykle objevují do prvních tří měsíců od traumatu (v některých případech PTSP typu "*delayed onset*"⁴⁴ i po více měsících), délka trvání poruchy je různá, může jít o krátké období, avšak někdy se stává chronickou.

Je klíčové, aby byla posttraumatická stresová porucha včas rozpoznána a došlo k poskytnutí odborné pomoci jak nezletilému, tak osobě, jež o něj pečuje. Mezi hlavní příznaky poruchy patří opakování událostí prostřednictvím *flashbacku*, *numbing* (otupění), vyhýbání se všemu, co by mohlo trauma jakkoliv připomenout, záchvaty paniky, noční můry, nespavost, úzkost, vznětlivost, agresivita, napětí.

Povědomí o existenci traumat, kterými si nezletilí migranti mohli projít, podobně jako schopnost jejich rozpoznání a zajištění odpovídající léčby, představuje pro pěstounské rodiny a další osoby zmocněné k péči velkou výzvu. Přístup k psychologické a psychiatrické péči může být rovněž ztížen kulturními a jazykovými bariérami, stejně tak jako omezenými zdroji, které má národní zdravotnictví k dispozici na specifické potřeby migrantů a žadatelů o azyl.

Příznaky úzkostné poruchy

Pod pojmem úzkosti si často představíme všeobecně známé příznaky, jako je například ustaranost, zamyšlenost, záchvaty paniky atd. Úzkost se však může projevovat mnoha různými způsoby a formami. NBD mohou vykazovat neobvyklé formy úzkosti, které často negativně ovlivňují jejich životy. Mezi nejčastější příznaky patří rozrušení, neklid, špatné soustředění, somatické příznaky typu bolesti hlavy, bolesti břicha, v případě nejmenších dětí pak jde o pláč a problémy při usínání. Některé příznaky úzce souvisí se školním prostředím, kdy nezletilý odmítá školu navštěvovat nebo dostává před vstupem do školy záchvat kvůli svému oblečení a vzhledu, často mívá přehnané představy o školních povinnostech, úkolech a sportovních výkonech, může trpět záchvaty i během vypracovávání domácích úkolů. Je dobré si připomenout, že NBD mohou na základě svých zkušeností a výše popsaných problémů vykazovat jiné reakce, ale také mohou mít podobné příznaky jako kterýkoliv jiný nezletilý procházející stresovou situací. Také v tomto případě je zásadní, aby se mu dostalo péče odborníka, který dané příznaky rozpozná a dále s nimi pracuje.

Post-migrační stres, faktory akulturace.

Často se předpokládá, že faktory pre-migračního stresu a stresové faktory způsobené cestou mají na zdraví migranta ten největší vliv, nicméně z výzkumů vyplývá, že post-migrační zkušenosti nemají vliv o nic menší. Nezletilí skutečně nemusejí být schopni se vyrovnat s pocity ztráty a prožitými traumaty, k nimž došlo ještě před začátkem migrační cesty, dokud nezpracují své post-migrační zkušenosti.

Je klíčové, aby se osoba, která je pověřena péčí o nezletilého naučila tyto faktory rozpoznávat a nijak je nepodceňovat. Zejména je vhodné se zde podělit o užitečné zamyšlení týkající se procesu akulturace a různých přístupů, které mohou NBD zaujmout při setkání/střetu s novou kulturou. Někteří z nich zvládají proces akulturace s lehkostí, v jiných může naopak vyvolat „akulturační stres“, zatímco u malé skupiny z nich je provázen psychickými patologiemi vycházejícími z nedostatečné schopnosti se adaptovat na život v prostředí nové kultury.

Nezletilý, jenž čelí akulturační výzvě, může zaujmout různé postoje: asimilace (snaží se začlenit do jiných kulturních skupin a zřiká se svého kulturního dědictví), separování (přeje si zachovat své vlastní kulturní dědictví a nechce se začlenit do jiných kultur), integrace (přeje si zachovat své vlastní kulturní dědictví a zároveň se snaží zapojit do života jiné kultury), sociální vyloučení (vykazuje slabý zájem o své vlastní kulturní dědictví nebo o zapojování se do života jiných kulturních skupin).

2. SCHOPNOST ADAPTACE NEZLETILÉHO MIGRANTA BEZ DOPROVODU

Tra i principali fattori che potrebbero favorire la capacità di resilienza di un msna sono annoverabili: Přizpůsobivost (adaptace) může být definována jako schopnost čelit nepřízní osudu, odolávat, ale také umět si znovu vybudovat a pozitivně přeorganizovat život navzdory obtížným situacím a prožitým traumatům.

Schopnost přizpůsobivosti je ovlivněna jak individuálními faktory, tak faktory danými prostředím (rodina, vnější okolí obecně atd.)

Mezi hlavní faktory, které u NBD hrají ve prospěch přizpůsobivosti, se řadí následující:

- **Sociální podpora.** Vzhledem k tomu, že mezi NBD jsou často dospívající, není překvapením, že důležitou sociální podporu jim mohou poskytnout jejich vrstevníci.
- **Náboženství a spiritualita.** Je namístě zhodnotit, jestli v životě NBD hraje důležitou roli náboženství. Náboženství může být zdrojem útěchy a podpory, přičemž dodává pocit kontinuity s *“předchozím životem”* ve chvíli, kdy je nezletilý nucen čelit všem obtížím spojeným s životem novým.
- **Vyhýbání se/Potlačení a rozptýlení.** Někteří nezletilí se rozhodnou svou situaci řešit tak, že se vyhýbají myšlenkám a hovorům na témata, která se jich obzvláště bolestně dotýkají a která u nich dosud probouzejí stavy úzkosti a obav (např. události, které se staly v zemi jejich původů, strach o rodinu, obavy související s repatriací). Někteří nezletilí se snaží jakkoliv zabavit, aby nemuseli na své problémy myslet, věnují se svým koníčkům, dobrovolnické činnosti nebo práci. Mnozí pěstouni a pracovníci středisek by mohli tento přístup k vyrovnávání se se situací považovat za negativní, je však potřeba tyto reakce vnímat jako známky přizpůsobování, respektovat rytmus nezletilého, vyvarovat se nátlaku a počkat, až bude připraven o svých zážitcích mluvit.
- **Vzdělání.** Také koncentrace na vzdělání může představovat jednu z forem rozptýlení a příznačného úniku vycházejícího z přizpůsobivosti nezletilého. Někteří nezletilí mohou být velmi ambiciózní, což může být dáno tím, že od nich rodiny v ohledu vzdělání [a následné profesionální kariéry] hodně očekávají a domnívají se, že mají k dispozici ty nejlepší vzdělávací systémy.
Nicméně je dobré mít na paměti, že mnozí NBD mohou mít na poli školství potíže kvůli jazykové bariéře nebo kvůli tomu, že dříve nebyli (nebo ne dostatečně) vzděláváni.

- **Oddělení.** Nezletilí pocházející z kultury, v níž je odloučení od rodiny v dětském věku běžné, ho mohou považovat za důležitý krok vpřed v jejich vývoji a soběstačnosti.
- **Soběstačnost a nezávislost.** Další přizpůsobování a vyrovnávání se se situací pramení z nezávislého chování. Nezletilí (zejména ti dospívající) často dosáhli dostatečného stupně nezávislosti ještě před tím, než opustili zemi původu, a v průběhu cesty do Evropy ho ještě prohloubili. Jejich původní kultura už je jako nezletilé vnímat nemusí, což může být pro pěstouny výzva. Je důležité, aby pěstouni spolu s nezletilým dostali možnost si na toto téma klidně a konstruktivně pohovořit se zapojením opatrovníků a sociálních pracovníků.

Jakými způsoby je možné pomoci nezletilému s přizpůsobováním?

Existují různé způsoby, kterými lze nezletilému pomoci v postupném přizpůsobování. Ve spolupráci se sociálním pracovníkem by ten, jemuž byl nezletilý svěřen do péče, měl:

- **Vytvořit/ rozvíjet spojení.** Najít podpůrnou síť (rodina, přátelé, vrstevníci), zůstat v kontaktu, věnovat síti čas a energii, nabízet vzájemnou podporu.
- **V klidu naslouchat.** Cílem naslouchání by mělo být nezletilému porozumět, neodsuzovat ho a nedávat mu doporučení. Je rovněž nutné vhodně vyvážit pokládání otázek a mlčení, nechat se nezletilým vést a respektovat, nakolik je ochoten mluvit o své minulosti a přítomnosti a nakolik se ještě na svěřování necítí.
- **Rozvíjet/ zlepšovat své schopnosti komunikace** za účelem nalezení společné řeči.
- **Učit se kontrolovat a zvládat** možné krize, které mohou nezletilého postihnout.
- **Vzbuzovat důvěru.** Úspěch a neúspěch se vždy měří dle snahy nezletilého. Ocenit jeho nápady a silné stránky.
- **Prosazovat a udržovat** ve vztahu s nezletilým atmosféru naděje a otevřených příležitostí, zároveň však neopouštět realistická očekávání ohledně toho, co ho čeká v budoucnu (např. co se týče započetí procesu sloučení rodiny, pracovního pohovoru atd.).
- **Ujasnit si cíle a zhodnotit dosažené výsledky.** Je důležité nezletilého naučit, aby si své cíle rozdělil na splnitelné části, soustředil se na své úkoly a dotáhl je do konce, nebo aby v případě neúspěchu změnil přístup či strategii a přikládal dosaženým výsledkům

správnou váhu.

Správné postupy a studie věnující se schopnosti přizpůsobování NBD

Studie vedené v Irsku⁴⁵ a Nizozemsku⁴⁶ poukázaly na řadu strategií zvládnání krizových situací a zdrojů přizpůsobivosti, které si uprchlíci a NBD osvojují. Mezi ně řadíme samostatné jednání a nezávislost, navštěvování školy, pozitivní vnímání podpory vrstevníků a rodičů, aktivní začlenění do nové komunity, hledání opory v náboženství.

Zmiňované studie týkající se přizpůsobovacích strategií NBD mají ještě větší výpovědní hodnotu, pokud se zaměřují na dospívající NBD.

Například ve studii Kaukka & Wernesjö (2017)⁴⁷ NBD vyjádřili pocit, že byli během přijímacího období upozadováni, „posunuti zpátky” do dětských let a že před opuštěním země původu i během cesty do Evropy jednali více sami za sebe a cítili větší nezávislost.

Obdobné úvahy byly vzneseny i dalšími nezletilými ve studii vedené De Graevem e Bexem (2017)⁴⁸ v prostředí Belgie, v nichž se NBD vyjádřili v tom smyslu, že je pro ně někdy obtížně získat svolení k rozhodnutím, které však v průběhu své migrační cesty vykonávali samostatně.

Z těchto výzkumů tedy vyplývá, že člověk, jenž je pověřen péčí o NBD, by měl umět zranitelnost svěřence nejen rozpoznat, ale také na ni reagovat, přičemž nepouštět ze zřetele jeho vyrovnávací mechanismy a osobní možnosti.

3. PÉČE O NEZLETILÉHO A JEHO PODPORA V PŘÍSTUPU K PRÁVŮM A INTEGRAČNÍMU PROCESU

Personalizace nabízené pomoci

Je klíčové nezletilého podporovat v procesu jeho osobního růstu a integrace, léčit jeho psychická a fyzická zranění a zaručit mu přístup k zákonem stanoveným právům. To vše je fakticky možné pouze tehdy, pokud je nabízená pomoc personalizována, což jinými slovy znamená, že jsou používány různé formy přístupů dle míry příjemcovy zranitelnosti.

Je opravdu důležité, aby byla nabízená podpora šitá NBD přesně na míru. Každá forma podpory **“tedy musí brát v úvahu specifické vlastnosti NBD, jeho příběh, jeho životní cestu, jeho potřeby, jeho zranitelná místa, jeho přání, jeho možnosti a vazby, které si již na určitém území mohl vytvořit nebo si je teprve vytváří”**. Čím více je mu podpora šitá na míru, tím větší je šance, že v péči o jeho osobu bude dosaženo krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých výsledků, díky nimž se v dané zemi lépe integruje a bude se mu lépe dařit.

3.1 Osobní péče

Jedním z cílů péče o nezletilého – s podporou různých odborníků různě zapojených do péče o nezletilého (pedagog, psycholog, profesor/ učitel atd.) – musí být opětovné normalizování jeho života. Jak už bylo dříve zmíněno, existuje vysoká pravděpodobnost, že NBD před cestou nebo v jejím průběhu zažil trauma nebo násilí, je tedy zcela zásadní:

- co nejrychleji rozpoznat, jaká má NBD zranitelná místa.
- **“Zajistit komplexní psychologickou pomoc a v případě nutnosti použít nástroje k překonání kulturních bariér, jejichž optikou může být takový druh pomoci vnímán jako stigma”**.⁴⁹ Je nezbytné poskytnout psychologickou pomoc všem nezletilým, kteří to potřebují, a zajistit “zvláštní služby pro dívky a chlapce, kteří jsou možnými oběťmi sexuálního nebo genderového násilí, a podporovat přístup ke zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví”.⁵⁰

Zejména je potřeba podpora psychologa, jenž má za úkol interpretovat potřeby NBD a plnit roli prostředníka mezi nezletilým a týmem přijímacího centra, opatrovníkem a pěstounem, jimž komunikuje jeho naléhavé potřeby a žádosti. Pro působení v prostředí migrace, zejména pak z důvodu zvláštností, které vykazují nezletilí migranti (protože pocházejí z kulturního prostředí lišícího se svými tradicemi a zvyky od země, v níž se aktuálně nacházejí), je pro psychologa nezbytně nutné, aby byl vyškolen v přístupu k jiným kulturám.

Proto je žádoucí, aby se k psychologovi připojil odborník na etnopsychiatrii, jenž má za úkol zkoumat psychické poruchy NBD ve spojitosti s kulturním kontextem a prostředím, v nichž se projevují, přičemž mít stále na paměti jeho původ, zvyky a tradice.

Odborník na etnopsychiatrii – a psycholog vyškolený v přístupu k jiným kulturám a etnopsychiatr – jsou dvě významné osoby nejen během zjišťování zranitelných míst, ale také během celého období osobního vývoje NBD. Tato dvojice odborníků je schopna zranitelné osobě zvolit vhodnou terapii, která jde ruku v ruce s mezikulturním přístupem respektujícím jeho kulturu a náboženství.

Odborníci z tohoto oboru jsou povoláváni, aby se zasahovali do *“operačních procedur, jimiž je třeba se řídit z důvodu odlišného přístupu k přijímání, od vstupu do zařízení až po zvládnání krizových a nouzových situací”* přesně v souladu s definicí *“personalizovaného projektu přijímání, inkluze, podpory a navrácení do běžného života”*.⁵¹

Další ochrana NBD spočívá v zapojení psychologa pro děti a dospívající, tedy odborníka, který se věnuje tomuto odvětví psychologie a zabývá se *“různými aspekty osobnosti a rozličnými formami chování v období od narození po ukončení dospívání.”*

3.2 Přístup k právům

Osoba, která je pověřena pečováním o NBD by ho měla podporovat v přístupu k právům, která mu náleží coby nezletilému, případně coby žadateli o mezinárodní ochranu, pokud pro ni splňuje předpoklady.

Zejména je nezbytné:

- Zajistit nezletilému právo na to, aby ***“byl vyslechnut a mohl se osobně účastnit všech rozhodujících procesů, které se ho týkají”***; ⁵²
- Zajistit nezletilému přístup ke vzdělání a zdravotní péči.

Pokud se jedná o *best interest* nezletilého, je dále třeba:

- Zasadit se o hledání jeho rodiny a slučovací proces;

Poskytovat podporu během procesu žádosti o mezinárodní ochranu. Dobrovolnost a nutnost podání žádosti by měla vždy posouzena aspoň opatrovníkem nezletilého a pověřeným sociálním pracovníkem. Nezletilý by měl mít vždy možnost obklopit se informovanými lidmi, kteří mu pomohou s přípravou na slyšení, na němž se rozhodne o přiznání či nepřiznání statusu, a kteří si jsou vědomi stresu a úzkosti, v němž byl nezletilý ještě před slyšením nucen žít, přičemž mu poskytnou další podporu v závislosti na tom, zda byla jeho žádost vyřízena kladně nebo záporně.

3.3 Podpora v procesu integrace

Pro cizince, jenž si zvolil nebo byl donucen k životu mimo zemi svého původu, je integrace do nové hostitelské komunity zcela zásadní. Prostřednictvím aktivní účasti (vzdělání, školení, pracovní život, sport, volný čas, vztahy atd.) a vzájemného poznávání se mohou vytvořit sociální vazby, které jsou základem každého soužití.

Při plném začlenění NBD je třeba mít na zřeteli množství faktorů, mezi něž se řadí jednak jejich citové potřeby – co se týče pěstounských rodin i dětí nebo dospívajících stejného věku –, tak i vyjadřovací způsoby, jejichž prostřednictvím může být veden autentický dialog mezi dvěma kulturně vzdálenými realitami. Z toho vyplývá, že integraci NBD lze podporovat kulturní mediací, což je nástroj umožňující komunikaci a dialog ve sdíleném a kulturně citlivém prostředí, které chrání rozdíly, posiluje vazby a zajišťuje harmonický vývoj nezletilých v hostitelské společnosti. Současně je také nesmírně důležité si osvojit autochtonní jazyk, jímž nezletilý mluví, píše a rozumí jazyku hostitelské země, což je pro zajištění integrace zásadní krok.

Správné postupy související s integrací

Itálie - Caritas Ambrosiana a Farsi Prossimo⁵³

Zkušenost s komunitou Il Seme (česky: Sémě). Od roku 2018 se komunita il Seme nachází strategicky v centru Milána a patří pod území farnosti San Pio X a San Giovanni in Laterano. Toto umístění se ukazuje jako faktor nahrávající otevřenosti nezletilých migrantů vůči prostředí, který vyhovuje jejich touze po komunikaci a zhodnocování jejich schopnosti. Tým Farsi Prossimo přijal NBD do své komunity il Seme a nabídl jim aktivity jako:

- vycházka po čtvrti za poznáním místní komunity a lidí, kteří žijí v jejich blízkosti;
- zážitek NBD ze střední školy v Tiepolu, kde si prohlédli třídy a vybavení dílen, jejichž výrobky se pak ve škole prodávají.
- *“okno do dvora”*, skupinová dobrovolnická aktivita jejich vrstevníků,⁵⁴ kteří každý týden pořádají volnočasové aktivity (např. fotbalové turnaje)

Klíčovou složkou projektu, kterou všichni pracovníci Caritas Ambrosiana a Farsi Prossimo zdůrazňují, je zapojení dobrovolníků, kteří věnovali nemalé úsilí tomu, aby připravili různé dobrovolnické aktivity pro komunitu il Seme a navázali vztahy s nezletilými migranty, kteří v ní žijí. Toto úsilí se bohatě vyplatilo, neboť Caritas a Farsi Prossimo nyní mohou počítat s početnou skupinou dobrovolníků, kteří věnují svůj čas, schopnosti a zájmy tomu, aby pomohli NBD přiblížit se komunitě a integrovat se do ní. Jak prohlašuje Matteo Zappa z Caritas Ambrosiana:

“Když je řeč o pohostinnosti a přijímání nezletilých migrantů, je pro nás zásadní oslovit také občanskou společnost, protože město se stává pohostinným pouze tehdy, pokud tomu napomohou sami občané.”

ŠVÉDSKO - Reach for Change VE sTOCKHOLMU

V roce 2016 Reach for Change reagoval na příval migrantů žádajících o azyl ustavením tematické iniciativy Innovation for Integration v rámci švédského prostředí. Tento program byl navržen tak, aby zajišťoval dětským a dospívajícím uprchlíkům a žadatelům o azyl stejné možnosti, jaké mají jejich švédští vrstevníci. Od roku 2016 vybral Reach for Change sedm sociálních start-upů, které přichází s myšlenkami, jak do svých inkubačních programů zahrnout potřeby dětí a dospívajících již od chvíle jejich příjezdu, za což se jim dostává podpory ve formě grantů, rozšiřování kapacit a *networkingu*.

Od roku 2016 pomohly společenské iniciativy pro integraci se začleněním více než 3000 dětí a mladistvých do švédské společnosti.

Všechny společenské iniciativy usilují o dosažení jednoho nebo více z těchto cílů:

- Lepší jazykové dovednosti
- Lepší znalost švédské kultury
- Lepší spojení se švédskými odborníky
- Lepší spolupráce s vládními orgány
- Lepší příležitosti k vyššímu vzdělání
- Lepší pracovní příležitosti
- Zlepšení duševní pohody

Během zasedání kulatého stolu v říjnu 2020 hostující přednášející Frida Olsson z Right to Play, jednoho ze společensky prospěšných podnikatelských partnerů Reach for Change, představila svou organizaci a znalosti na poli účinných metod integrace NBD na švédský pracovní trh. Ve spolupráci s firmami, fotbalovými stadiony a sportovními kluby vede Right to Play program profesionálního školení a zaměstnání. Vede také společenské aktivity pro mladé. Bylo prokázáno, že NBD, kteří se účastnili programu Right to Play, byli ve větší psychické pohodě; srovnání účastníků Right to Play a kontrolované skupiny z roku 2017 ukázalo, že účastníci zmiňovaných programů byli šťastnější. Klíčové poznatky jsou dle Fridy Olsson následující: je důležité si vůči mladým vytvořit dlouhodobé závazky a vnímat každého z nich jako zlomového; ale nejdůležitější metodologická rada je dodržování individuálního přístupu.

“Přestože máme velký počet mladých účastníků na jednu aktivitu, vytvořili jsme si spolu s našimi mládežnickými vedoucími takovou rutinu, abychom mluvili postupně se všemi, zjistili, co se v jejich životě děje a dali si to do souvislostí s tím, co nám vyprávěli už předtím”.

SEKCE III

SYSTÉM ASISTENCE NEZLETILÝM MIGRANTŮM BEZ DOPROVODU

převzetí péče o potřeby nezletilého

Systém převzetí péče o potřeby NBD představuje soubor rozmanitých opatření, které svorně zaručují, že bude sledován jeho *best interest*.

Tato opatření zahrnují svěřením do péče jednotlivcům nebo rodinám, takzvanou „alternativní“ asistenci, asistenci s bydlením, během níž je nezletilý přijat přijímacím střediskem nebo pobytovým zařízením pro děti a *Kinship Care*.⁵⁴

Kromě toho potřebuje NBD – hovoříme-li o nezletilém z cizí země, který nemá rodiče nebo jiné zákonné zástupce – takzvaného opatrovníka (*guardian*), s nímž musí pěstoun (pokud jde o jinou osobu) všechna rozhodnutí týkající se NBD konzultovat. Tato asistenční opatření jsou zpravidla organizovaná, ustavená a procesně řízená veřejnou správou (Soud pro mladistvé, sociální služby atd.).

1. UMÍSTĚNÍ A SVĚŘENÍ NEZLETILÉHO DO PÉČE

Evropská politika dala prostřednictvím práce svých institucí opakovaně najevo, jak zásadní je pro zdraví NBD jeho umístění do prostředí, kde je vhodně rozvíjen, kde může žít v poklidu a využívat svá zákonem zaručená práva, kde je podporován ve svých rozhodnutích a v procesu integrace. V této souvislosti evropské instituce vyzvaly své členské země, aby upravily svou vnitřní legislativu tak, aby mohlo dojít k prvoinstančnímu umístění NBD – pokud je to možné – k dospělým členům jeho rodiny, případně do pěstounské rodiny nebo do speciálního zařízení pro mladistvé.⁵⁵

Tyto formy asistence si musí klást za cíl blaho nezletilého a hledat stabilní, jisté a dlouhodobé řešení jeho situace, čímž je myšleno i sloučení NBD s jeho rodinou, pokud tato možnost existuje a je v jeho nejlepším zájmu.⁵⁶

Je také třeba brát ohled na věk nezletilého migranta (u NBD staršího 16 let mohou méně striktní formy pěstounské péče napomáhat jeho rozvoji a/ nebo lepšímu začlenění do hostitelské komunity, zdokonalení v oblasti vzdělávání a práce, jakož i postupnému osamostatňování),

tudíž mu mohou být nabídnuty různorodé formy podpory, jako je například umístění do komunity nebo do přijímacího střediska, klasické svěření do péče nebo pobyt v hostitelské pěstounské rodině pouze o víkendech.

Při stanovování možných začleňovacích postupů a uplatňování vhodných a ucelených ochranných opatření a rovněž při nabízení různých příležitostí nezletilému je třeba brát ohled nejen na jeho věk, ale také na **“znalost jeho sociálního a kulturního backgroundu i důvodů, které ho vedly k opuštění jeho země původu”**.⁵⁷

1.1 Umístění do zařízení konkrétně určených k přijímání nezletilých migrantů

Tento typ asistence představuje střednědobé/ dlouhodobé řešení pro nezletilé, kteří se nacházejí v pobytových zařízeních.

Každá konkrétní země má k dispozici různé možnosti ubytování, do nichž může nezletilé na základě jeho potřeb umístit. NBD – také s přihlédnutím k jejich věku a jiným konkrétním zranitelným místům – mohou být umístěni buď do komunity, do rodiny, nebo do přijímacího střediska pro NBD.

Místo, kam je nezletilý umístěn, musí v každém případě splňovat bezpečnostní a ochranné standardy, nezletilý se nesmí pohybovat mezi dospělými osobami a musí mít k dispozici vhodný prostor, kde si bude moci hrát a psychofyzicky se rozvíjet.⁵⁸

Je třeba si připomenout, jak důležité je **“podporovat vztahovou kontinuitu v momentě, kdy NBD přecházejí z pobytových zařízení do pěstounské péče”**.⁵⁹

Disciplína regulující systém přijímání NBD v zemích EU

Itálie⁶⁰

Všichni NBD, ať už žádají o mezinárodní ochranu nebo ne, mají právo být přijati v rámci přijímacího systému SIPROIMI/ SAI.⁶¹ Mají právo ve střediscích pobývat až do dovršení dospělého věku (včetně možného šestiměsíčního prodloužení), v případě žadatelů o azyl pak toto platí až do konce řízení (bez dalšího prodloužení). Pokud nejsou volná místa, NBD je poskytnuta asistence a přijetí obcí, v níž se nachází. Pokud dochází k četným příjezdům v rychlém časovém sledu a obec není schopna přijetí zajistit, je NBD přijat přijímacím zařízením, které dočasně zřizuje k tomu oprávněná místní samospráva.

Španělsko

Španělský přijímací systém zakotvený v zákoně 26/2015 počítá s rozdělením kompetencí mezi stát a autonomní regiony (*Comunidades Autónomas*), přičemž poslední jmenované mají na starosti ochranu NBD a jsou tudíž zodpovědné za přijímání nutných opatření v přijímání NBD. Rámcový protokol pojednávající o nezletilých cizincích bez doprovodu ze 13. října 2014 cílí na koordinaci postupů všech aktérů, kteří se ve Španělsku starají o ochranu dětských migrantů bez doprovodu.

Je třeba zdůraznit, že zde neexistují speciální střediska pro dětské migranty bez doprovodu, takže jsou tito přijímáni do běžných pobytových středisek/ zařízení pro opuštěné nezletilé a je na ně uplatňován stejný soubor norem.

Česká republika

Systém přijímání NBD v České republice je centralizovaný a spravovaný institucí *Home for Foreign Children* (ZDC)⁶² se sídlem v Praze. ZDC – zřízené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy – je hlavním střediskem, které se specializuje na přijímání a péči o všechny ohrožené nezletilé cizince a ohrožené uprchlíky. Díky tomu, že do České republiky ročně dorazí velmi nízký počet NBD – mezi 30 až 70 – je ZDC schopno jim zajistit veškeré své služby (diagnostické centrum, základní škola, dlouhodobé ubytování, studijní skupiny a studentské byty atd.). NBD mohou v ZDC zůstat do dovršení 18 let nebo do konce studia. Následně jim OPU nabídne ubytování ve sdíleném bytě v Praze, aby je tak podpořila v hledání jejich prvního samostatného bydlení a práce. V případě, že by kapacita ZDC nebyla dostatečná, mohlo by dojít k umístění NBD do méně vhodných zařízení pro české nezletilé s poruchami chování, kde by mohli být vystaveni složitým situacím. Tým OPU pro nezletilé pomáhá všem NBD, kteří jsou přijati do zařízení ZDC, jiných zařízení pro nezletilé nebo do domácí péče.

Správné postupy týkající se přijímacích zařízení pro NBD

Španělsko – PŘIJÍMACÍ STŘEDISKA ACCEM

Přijímací program ACCEM⁶³ je věnovaný nezletilým migrantům bez doprovodu nacházejícím se v Asturii ve Španělsku, kterým je mezi 15 a 18 lety. Středisko má kapacitu osmi míst a stará se o zajištění základních osobních a vzdělávacích potřeb nezletilých, podporuje je v samostatnosti a snaží se pracovat s faktory, které zabraňují jejich společenské a sociální integraci.

1.2 Přijímání a svěřování do rodin

Svěření do péče spočívá v tom, že je nezletilý umístěn do rodinné péče, a ne do přijímacího střediska nebo komunity. Přestože je dle norem upřednostňováno svěření nezletilého do péče rodiny s dětmi – aby měl kolem sebe společnost a odvykl si pocitu osamocení -, nejsou vyloučeni ani bezdětní, kteří si k nezletilému hodlají utvořit vazbu na stejném základě.

Navzdory tomu, že jsou v praxi svěřování do rodin členské státy Evropské unie povzbuzovány Evropskou komisí a agenturami EU, že počet NBD přijatých do rodinné péče v posledních letech vzrostl a ukázala se jeho účinnost a efektivnost, stále k této praxi není přikračováno v dostatečné míře. Také proto je zásadní **“povzbuzovat, upozorňovat na možnost svěřování do péče a podporovat ve společnosti větší inkluzivitu”**.⁶⁴

Institut svěřování do péče v zemích EU

Itálie

V Itálii se svěřování do péče řídí občanským zákoníkem a zákonem 184/1983.⁶⁵ Tento soubor opatření stanovuje, že nezletilý dočasně se nacházející mimo harmonické rodinné prostředí je svěřen do péče jiné rodiny, a to nejlépe s nezletilými dětmi, nebo jednotlivce, jenž je schopen mu zajistit obživu, výchovu, vzdělání a citové vazby, které potřebuje.

Pokud není možné nezletilému zajistit svěření do péče rodiny, je povoleno jeho umístění do komunity rodinného typu, případně do veřejného či soukromého pobytového zařízení nacházejícího se ideálně co nejbližší místu, na němž se trvale zdržuje jeho původní rodina. Nezletilí mladší šesti let mohou být umístěni pouze do zařízení typu rodinné komunity.⁶⁶

Svěření do rodinné péče zajišťuje místní sociální služba a schvaluje opatrovnický soud po předchozím souhlasu rodičů či osoby s rodičovskými právy, případně opatrovníka, přičemž se přihlíží k názoru nezletilého staršího dvanácti let, u mladšího pak dle jeho rozlišovacích schopností.

Opatření o svěření do rodinné péče vymezuje I) pohnutky, II) dobu a způsob vykonávání pravomocí přiznaných pěstounovi, III) způsoby, jakými mohou rodiče a další rodinní příslušníci dále udržovat kontakty s nezletilým, IV) sociální služby, které zodpovídají za asistenční program a dohlížejí na celý proces svěřování do péče, přičemž jsou povinni průběžně informovat opatrovnický soud a soud pro mládež.⁶⁷

Pěstoun má povinnost u sebe nezletilého ubytovat a zajišťovat mu obživu, výchovu a vzdělání (až na výjimky musí respektovat rozhodnutí rodičů nebo opatrovníka). Pěstoun jedná v pravomoci rodičovské autority v běžných situacích týkajících se školství nebo zdravotní péče.

Sociální služba v rámci svých kompetencí a soudního pověření (případně dle konkrétních specifik daného případu) plní funkci psychologické a výchovné podpory, co nejvhodnějšími způsoby podporuje kontakt a možné navrácení nezletilého do jeho původní rodiny, přičemž se spoléhá také na odbornou činnost dalších místních institucí a rodinných spolků, které mohou být pěstounům ku prospěchu.⁶⁸

ŠPANĚLSKO

Ve Španělsku je svěření do rodinné péče zakotveno v článku 20 a jeho dodatku zákona 26/2015, jenž vnesl změny do systému ochrany dětí a mládeže, a také v občanském zákoníku. Tento systém přistupuje k nezletilému cizinci jako ke kterémukoliv jinému nezletilci (jak cizinci, tak Španělovi), který je ve stavu opuštění (*desemparo*).

Nezletilý může být svěřen do péče jak své vlastní širší rodině, tak rodině cizí, která může být k tomuto svěření způsobilá, například když má jeden z jejích členů kvalifikaci, zkušenosti a konkrétní vzdělání k vykonávání této funkce.

Svěření do rodinné péče může mít různé formy v závislosti na jejím cíli a době trvání:

- Urgentní svěření do rodinné péče určené nezletilým mladším 6 let, jejíž trvání nesmí překročit dobu 6 měsíců, dokud nebude rozhodnuto o vhodnějším způsobu rodinné péče;
- Dočasné svěření do rodinné péče, které je přechodné povahy a aplikuje se v případě, že existuje předpoklad opětovného začlenění nezletilého do jeho původní rodiny, anebo když je nutné teprve rozhodnout o přijetí stabilnějších ochranných opatření, jako je například trvalé svěření do péče či adopce. Tento typ svěření do péče trvá 2 roky, v souladu s nejlepším zájmem nezletilého však může dojít k jeho prodloužení;
- Trvalé svěření do rodinné péče, k němuž se přikračuje v případě, že vyprší dvouletá lhůta dočasného svěření do péče a opětovné začlenění do původní rodiny není možné, případně tehdy, když nezletilí vykazují zvláštní potřeby, nebo když to vyžadují okolnosti či rodina.

Svěření do rodinné péče nabývá platnosti prostřednictvím rozhodnutí veřejné instituce, která vykonává nad nezletilým ochrannou a poručnickou funkci, a to poté, co byla posouzena vhodnost rodiny. V předpisech jsou upřesněny jak posuzovací postupy, tak následná procedura a práva pěstounských rodin.

Na základě španělského systému dělby kompetencí mezi státem a nezávislými regiony ("Comunidades Autónomas"), vykonávají poslední jmenované ochranu nezletilých cizinců bez doprovodu a nezletilých ve stavu opuštění nacházejících se na jejich území, tudíž všechna ochranná opatření vůči nezletilým, jejichž poručníkem je veřejná instituce, probíhají na regionální úrovni. To znamená, že ve Španělsku má každý nezávislý region svůj vlastní soubor opatření týkajících se ochrany dětí a mladistvých. Za zmínku stojí, že *Comunidad Valenciana* přijala nedávno (v březnu 2021) inovační dekret, jenž právně vymezuje svěřování do rodinné péče na regionální úrovni.

Česká republika

V České republice regionální instituce vedou a aktualizují seznam možných pěstounských rodičů, kteří musí před zapsáním do seznamu absolvovat podrobné školení o pěstounské péči. Pěstounští rodiče, kteří jsou zapsaní na seznamu, musí být připraveni převzít do péče daného nezletilého, kdykoliv je to potřeba. Za vykonávání této funkce jsou placeni bez ohledu na to, zda mají nějakého nezletilého v pěstounské péči nebo ne.

V praxi je však pěstounských rodičů nedostatek, a to jak pro NBD, tak pro české nezletilé, navíc pěstouni často nemají k dispozici žádné informace, jak pečovat o dospívajícího NBD.

1.2.1 Úkol pěstouna

Po svěření do péče pěstounská rodina – s přetrvávajícími legislativními rozdíly mezi jednotlivými zeměmi EU – přejímá povinnost u sebe nezletilého ubytovat a poskytnout mu výživu, výchovu a vzdělání, přičemž by měla usilovat o budování vzájemných citových vazeb

Pěstounská rodina je taktéž oprávněna vykonávat v určitých situacích a kontextech rodičovská práva. Pěstounští rodiče například mají rozhodovací právo rodiče ve vztahu ke zdravotním

institucím (avšak s přihlédnutím k rozdílům, které stále mezi jednotlivými legislativními systémy existují).

Vztahy s původní rodinou

Pokud je to v nejlepším zájmu NBD, spadá do povinností pěstounů mimo jiné i podpora nezletilého svěřence ve udržování vztahu s jeho původní rodinou. Jestliže je to vhodné, možné, bezpečné a v souladu s přáním nezletilého, měly by pěstounské rodiny tyto vazby pomáhat udržovat. Ke kontaktům běžně dochází přes telefon, Whatsapp nebo Skype. Sociální asistenti by měli v tomto ohledu pěstounům poskytnout podrobné a přesné informace (rady, procedury atd.) a přesvědčit se o tom, že jsou pěstounské rodiny schopné nezletilého podporovat a porozumět mu (může v sobě mít protichůdné emoce, jednou se může cítit šťastný, podruhé osamělý, může mít zlost nebo strach).

Udržování kontaktu se členy rodiny je obzvláště důležité v situacích, kdy se uvažuje o možném sloučení NBD s jeho rodinou

Správné postupy, které podporují vztahy pěstounů s původními rodinami

Řecko – Metadrasi

V Řecku rozjela nevládní organizace METAdrasi projekt svěřování do péče nezletilých, kteří jsou ještě hodně malí a mohou být sloučeni se svou rodinou nacházející se v jiném členském státě EU. Od února 2016 bylo 13 nezletilců svěřeno do péče pěstounských rodin a pět z nich bylo úspěšně sloučeno s jejich původní rodinou v jiném členském státě EU.⁶⁹

1.2.2 Homo-kulturní svěřování a hetero-kulturní svěřování

Pro NBD existují dva možné typy svěření do rodinné péče:

- do rodiny se stejným jazykem, kulturou a tradicemi, jaké má NBD (svěření homo-kulturní), což je typ svěření do péče, kdy je rodina nebo pěstounský jednatelce příslušníkem stejné etnické skupiny jako nezletilý.

Homo-kulturní svěření do péče může představovat efektivní strategii k ochraně a integraci NBD. Uvnitř rodiny, v níž má nezletilý možnost sdílet stejný kulturní background, může najít účinnou pomoc s porozuměním nové zemi, která ho přijala. NBD může skutečně ze začátku cítit dezorientaci, kterou mu rodina ze stejné etnické skupiny může pomoci překonat. Homo-kulturní svěření do péče se osvědčilo jako účinný nástroj k povzbuzení rodin imigrantů aktivně se zapojit do občanské společnosti země, v níž jsou začleněni, poskytnout jí důležitý lidský zdroj a bojovat tak s předsudky, že jsou pouze konzumenty jejích služeb.

Tento typ svěřování do péče v sobě však může skrývat rizika. Sociální služby a další zainteresovaní odborníci totiž musí pěstounskou rodinu pobízet a účinně podněcovat k tomu, aby nezletilého skutečně začleňovala do místní komunity, ne pouze do té, kam patří dle své etnické příslušnosti.

Důležitým nástrojem integrace je také jazyk. Také v tomto případě však může homo-kulturní prostředí představovat hrozbu, protože pokud se v rodinném kruhu namísto jazyka hostitelské země mluví pouze jazykem původním, nezletilý si dobře neosvojí novou řeč, což může mít za následek horší příležitosti vzdělání, zaměstnání a sociální integrace.

Správné postupy homo-kulturního svěřování do péče

Itálie – město verona

V Itálii vytvořilo město Verona projekt s názvem “Homo-kulturní svěřování do péče”.⁷⁰ Za spolupráce s Centrem pro přijímání a rodinnou solidaritu se mu v průběhu několika let podařilo spustit důležitou iniciativu, jakých je v rámci celé Itálie poskrovnu, v Benátsku je pak zcela jedinečná. Tato iniciativa zaručuje NBD umístění do rodiny se stejným kulturním rámcem. Tato forma svěření do péče nezletilému umožňuje najít uvnitř pěstounské rodiny podobné kulturní, jazykové i náboženské prostředí, na jaké byl zvyklý z původní rodiny. Díky evropskému financování (Evropský fond pro integraci z roku 2011, nařízení 8), odboru sociálních služeb, rodiny a rovných příležitostí a spolupráci se sdružením mediátorů a kulturních prostředníků Terra dei Popoli, byl vytvořen projekt přijímání a ochrany nezletilých z jiných kultur, přičemž došlo k vytvoření stabilního pólu spojujícího místní sociální pracovníky, kulturní prostředníky a početné komunity migrantů.

Francie - Service d'accueil familial du département de Paris

Ve Francii pracuje *Service d'accueil familial du département de Paris* s mnoha pěstounskými rodinami z celé Paříže. Poslední data ukazují, že 90% z nich pochází ze severní Afriky, zejména z Maroka, Tuniska a Alžírsko a že ve Francii pobývají již dlouhou dobu. Tyto pěstounské rodiny jsou schopny u sebe ubytovat i nezletilé migranty bez doprovodu. Rodina nemusí zastávat či prosazovat konkrétní náboženské vyznání, pokud je “rekrutována” do veřejné služby. Rodiny za nezletilého pobírají od konkrétního departementu měsíčně 1300 eur.⁷¹

- Do rodiny původních obyvatel (svěření do hetero-kulturní péče), svěření do péče pěstounské rodině nebo jednotlivci, který nepřísluší ke stejné etnické skupině jako nezletilý. Pěstouni musejí být vhodně poučeni o výchozích bodech péče a také o kulturních a náboženských rozdílech prostřednictvím schůzek s příslušníky komunity, sociálními pracovníky, etno-psychology, etno-pedagogy a kulturními mediátory.
- Oproti dříve zmiňovanému má tento typ svěření do péče tu zásadní výhodu, že se nezletilý nachází v rodině, která má jiné zvyky a obyčejy než on, takže se může lépe otevřít poznávání a objevování nových tradic, čímž se urychluje jeho proces integrace do komunity. Kromě toho může svěření do péče rodiny původních obyvatel zpřetrhat kontinuitu s jeho předchozím životem; v případě, že utrpěl závažná traumata to pro něj může být bod zlomu, od nějž se může znovu odrazit.

Správné postupy hetero-kulturního svěřování do péče

Itálie – Colorful Families z Maceraty

Barevné rodiny jsou projektem města Macerata kladoucím si za cíl podporovat svěřování do rodinné péče, a to včetně homo-kulturního svěřování nezletilých cizinců bez doprovodu. Ke spuštění iniciativy došlo v roce 2016, kdy Macerata (stejně jako celá Itálie a Evropa) začala evidovat vzrůstající tok migrantů. Příjímá střediska pro nezletilé (*Comunità Educativa*) byla plná, a aby mohli těmto chlapcům a dívkám poskytnout bezpečné zázemí, požádali sociální asistenti z Maceraty o podporu místní rodiny.

Od té doby se tato služba systematicky využívá a přináší pozitivní výsledky především pro nezletilé, ale i pro celou občanskou společnost. To vše díky soustavné práci na budování a udržování sítě pěstounských rodin a řady služeb, které slouží k podpoře integrace nezletilého prostřednictvím:

- učení italského jazyka
- získávání kvalifikace nebo zdárného dokončení školicích kurzů
- objevování města a upevňování vazeb s jeho obyvateli pomocí umění a kultury
- začleňování do pracovního života

Mnohá svědectví dokonale popisují bohatý rozměr tohoto programu, který je katalyzátorem práce jednotlivých aktérů usilujících o společný cíl integrace: dobrá vůle rodin a dobrovolných opatrovníků; schopnosti sociálních asistentů, psychologů a vychovatelů, kteří vedou procedury a podporují rodiny, chlapce i dívky, kdykoliv je to potřeba; úsilí dobrovolníků, kteří doprovázejí NBD při jejich objevování města Maceraty; umělci, kteří je povzbuzují v jejich integračním procesu a konečně i firmy, které si vzaly pod patronát profesní školení NBD. Zde si můžeme přečíst slova E.E., která vypráví o tom, jak uspěla díky iniciativě Colorful Families:

"Přijela jsem do Itálie v roce 2016, nejprve do Pozzalla (Sicílie) a odtamtud jsem byla přesunuta do Licaty. V Licatě jsem byla tři měsíce a nemohla jsem dělat nic, chtěla jsem chodit do školy a pokračovat ve studiu, a tak jsem utekla. Když jsem jela na vlastní pěst do Boloni, průvodčí vlaku mě vysadil v Maceratě, kde jsem zamířila rovnou na policejní stanici. Policie mě po poradě s městskou radou poslala na čtrnáct dní do komunity, odkud jsem se pak dostala do své hostitelské rodiny. Když jsem měla zázemí, mohla jsem začít studovat a učit se jazyk, navštěvovala jsem třetí ročník základní školy, současně jsem si dělala kurz pro obráběče kovů a nyní pracuji jako soustružnice tady v Maceratě".

Francie – Service d'accueil des Mineurs Isolés Etrangers du département du Pas-de-Calais

Ve Francii má podle posledních dat Service d'accueil des Mineurs Isolés Etrangers du département du Pas-de-Calais⁷² k dispozici zhruba 1900 pěstounských rodin, které jsou připraveny přijmout téměř 6000 nezletilých. Jedná se o francouzské rodiny, které se momentálně starají převážně o francouzské děti, ale mohou u sebe ubytovat také NBD. V tomto francouzském regionu je angažování rodin se stejným kulturním rámcem jako NBD považováno takřka za nemožné, protože počet disponibilních rodin pocházejících ze stejného kulturního prostředí je značně limitován. Bylo vyzorováno, že svěřování NBD do péče francouzských rodin má pozitivní vliv na jejich rychlejší osvojení jazyka a hladší začlenění do školního prostředí. Všechny zapojené pěstounské rodiny jsou jmenovány departmentem, mají požadovanou kvalifikaci a podepisují "dohodu", která stvrzuje, že se mohou stát pěstounskými rodiči.

1.2.3 Přínosy a výzvy institutu svěření NBD do rodinné péče (homo i hetero-kulturní)

Svěření do rodinné péče (ať už je pěstounem pár nebo jednotlivec) má ve srovnání s jinými typy umístění NBD větší přínosy. Tyto přínosy spočívají v lepším přístupu ke zdravotní péči, vzdělání a sociální podpoře, pomoci nezletilému prohloubit mezilidské vztahy a usnadnit mu začlenění do společnosti. Budování vztahu nezletilého s pěstouny může rovněž přispět ke znovunalezení jeho důvěry vůči vnějšímu světu. Toto jsou silné stránky institutu svěření do péče, které silně přispívají k rozvíjení schopnosti adaptace NBD.

Současně má klasická pěstounská péče své limity spočívající například v tom, že se pěstouni obtížně shánějí a často jim chybí odborné vyškolení, což není/ neměl by být případ pobytových zařízení, kde jsou zaměstnáni odborní pracovníci, výchovní poradci, psychologové, právní konzultanti atd. Průvodním jevem klasické pěstounské péče mohou také být dlouhé čekací lhůty, protože jejímu schválení předchází zdlouhavé byrokratické procedury.

A konečně jednou z potenciálních nevýhod pěstounské péče je to, že v jejím průběhu nezletilí, na rozdíl od přijímacích středisek a komunit, zpravidla nežijí ve společnosti svých vrstevníků. Je tedy zásadní, aby NBD v pěstounské péči mohl své každodenní starosti sdílet nejen se svými vrstevníky pocházejícími z podobného kulturního prostředí, ale také s nezletilými, kteří jsou občany "hostitelské" země.

1.3 Alternativní formy svěření do péče

"Je důležité kromě pěstounské péče prosazovat i jiné alternativní formy péče o NBD", rodiny nebo jednotlivci mohou například vykonávat funkci mentora anebo mohou NBD občasně vypomáhat a stát se takzvanými ***"podpůrnými rodinami"***.⁷³

Svěření do péče matka-dítě. Pěstounská rodina ubytuje u sebe doma nebo v sousedním bytě dítě společně s jeho matkou. K této možnosti bývá přistupováno tehdy, když je matka velmi mladá a sama potřebuje rodinné prostředí, které by ji vedlo a podporovalo. Tento typ svěření do péče může být doprovodným a posilujícím prvkem vztahu matky a dítěte, jakož i krokem k jejich budoucímu osamostatnění.

Svěření do volné péče. Pod tímto pojmem se skrývá druh asistence, v jejímž rámci je nezletilý hoštěn rodinou či jednotlivcem, s nimiž tráví některé části dne nebo týdne, ale také krátké úseky roku jako třeba prázdniny. Prostřednictvím této formy svěření do péče plní disponibilní

rodiny/ jednotlivci podpůrnou funkci při hledání práce a vyřizování úředních a administrativních záležitostí, ale také nezletilého stimulují ve školních, výchovných a vzdělávacích aktivitách a obecně i ve společenském životě. Cíl "volného" svěření do péče spočívá v pomoci NBD s dosažením větší nezávislosti a jeho přípravě na život mimo ochranný systém.

Správné postupy týkající se "volného" svěření do péče

česká republika – projekt Host Care OPU

Host Care for UASC neziskové organizace OPU⁷⁴ je nový projekt, jehož účelem je prosazování svěřování nezletilých migrantů do pěstounské péče. Přestože pro uskutečnění tohoto záměru neexistují žádné právní překážky, zatím v České republice k žádnému svěření tohoto typu nedošlo. Hlavní problém představuje jednak pokročilý věk NBD, jimž je většinou mezi 15 a 17 lety, tak i nedostatek pěstounských rodin. V rámci projektu *Host Care* se OPU snaží prosadit zvláštní formu svěření do péče: NBD, kteří žijí v pobytovém přijímacím zařízení a pouze během víkendu a prázdnin se přesouvají do rodin, v nichž tráví volný čas a mají tak více příležitostí se začlenit do společnosti. Ve spolupráci s místní sociální službou OPU zajišťuje:

- Vyhledávání rodin, které jsou ochotné poskytovat asistenci NBD.
- Vedení psychologických posudků rodin
- Školení a posuzování hostitelských rodin
- Propojování rodin s NBD
- Čtvrtletní plánování, soustavná podpora OPU, angažování odborníků, pořádání sezení svépomocné podpory pro rodiny, volnočasové aktivity pro rodiny a dotyčné NBD

1.4 Asistence ze strany příbuzných – Kinship care

Termínem “*Kinship care*” se označuje výchova dětí prarodiči, členy širší rodiny nebo jinými dospělými, k nimž chová nezletilý silné rodinné vazby, když biologičtí rodiče – z nejruznějších důvodů – nejsou schopni plnit svou funkci.⁷⁵

Fakticky tento systém – který nutně nemusí zahrnovat právní opatrovnictví dotyčného nezletilého – udržuje spoustu z nich mimo klasický pěstounský systém, jelikož se svěřování do péče příbuzným v praxi neřídí žádnou standardizovanou procedurou, která je vyžadována v případě svěření do péče rodin nebo jednotlivců. Kromě toho nedochází k žádnému posuzovacímu procesu, a to ani u nezletilého – je tedy opomenuta otázka jeho svobodné vůle i jeho skutečný *best interest* –, ani u rodiny, jež není téměř nikdy odborně vyškolená. Tento typ neformálního svěření do péče navíc nepodléhá žádnému monitorování, tudíž uniká všem statistickým pozorováním i ostatním srovnávacím metodám.

2. PORUČNICTVÍ NEZLETILÉHO

Právo rozhodovat o vývoji a vzdělávání nezletilého, stejně jako o každé jiné životní situaci, mají rodiče. Pokud jsou rodiče nezletilého nezpůsobilí, hendikepovaní nebo zesnulí, může soud z nutnosti jmenovat poručníka (*Guardian*). To samé platí také pro NBD, jenž nemá žádné rodinné příslušníky, kteří by za něj nesli odpovědnost, a potřebuje tudíž poručníka coby garanta svých práv.

V závislosti na konkrétní zemi může mít osoba poručníka různé názvy a různé úkoly/povinnosti. Zpravidla je právním zástupcem nezletilého a osobou dohlížející na to, aby byla plně respektována jeho práva.

Institut poručnictví v zemích EU

Itálie – institut dobrovolného poručníka pro nbd

V Itálii je nezletilý držitelem práv, avšak nemůže sám za sebe (až na jisté výjimky) do dovršení 18 let rozhodovat. V případě, kdy “*jsou oba rodiče mrtví nebo z jiných důvodů nemohou vykonávat rodičovskou pravomoc*”,⁷⁶ musí soudce jmenovat poručníka. Poručník musí nezletilého zastupovat, spravovat jeho majetek a jednat v jeho zájmu.

Co se týče časové lhůty jmenování poručníka NBD, musí být tato co možná nejkratší.⁷⁷ Pokud je NBD žadatelem o mezinárodní ochranu, jmenování musí prostřednictvím soudu pro mládež

proběhnout do osmačtyřiceti hodin od chvíle, kdy je ohlášena přítomnost nezletilého na území státu.⁷⁸

Zákon č. 47/2017 dal právní rámec osobě „dobrovolného poručníka“, což je člověk, který je ochoten stát se poručníkem jednoho (nebo více) nezletilých migrantů ([maximálně tří]) bez doprovodu a je schopen s nimi navázat pevný a konstruktivní vztah.

Osoba dobrovolného poručníka přinesla významnou úlevu, protože ještě před legislativní reformou bylo běžné, že kvůli silnému přívalu migrantů, nedostatku poručníků a nutnosti soudního jmenování *institucionálního poručníka* měla jedna osoba (často šlo o pracovníka veřejných služeb, starostu města, do nějž NBD dorazil, referenta atd.) na starosti i desítky NBD současně.

Školení, vedení a koordinace dobrovolných poručníků byla v Palermu nejdříve zaštiťována organizací UNICEF, od roku 2019 je pak pod patronátem projektu FAMI.

španělsko – institut poručnictví⁸¹

Ve Španělsku je poručnictví zakotveno v článku 20 a jeho dodatku zákona 26/2015, jenž vnesl změny do systému ochrany dětí a mládeže,⁷⁹ a také v občanském zákoníku.

Jak bylo již řečeno výše, na základě španělského systému dělby kompetencí mezi státem a nezávislými regiony („*Comunidades Autónomas*“), vykonávají poslední jmenované ochranu nezletilých cizinců bez doprovodu a nezletilých ve stavu opuštění nacházejících se na jejich území, tudíž všechna ochranná opatření vůči nezletilým, jejichž poručníkem je veřejná instituce, probíhají na regionální úrovni.

Veřejná instituce, která zastává funkci poručníka, musí na základě předpisů přijmout nezbytná opatření týkající se ochrany a převzetí zodpovědnosti za NBD. Navíc musí vycházet z předpokladu, že při aplikování ochranných opatření musí být v každém případě upřednostňováno svěření do péče rodiny před svěřením do pobytového zařízení, stabilní opatření před dočasným a konsenzuální před nařízeným.

česká republika – institut poručnictví

V České republice mají místní samosprávy a jejich úředníci odpovědnost za vykonávání poručnictví nad ohroženými nezletilými, o nichž je rozhodováno v právním řízení.

Poručnictví musí být schváleno soudem, jenž je nucen jednat neprodleně poté, co se o ohroženém nezletilém dozví.

Poručník se s nezletilým účastní všech právních jednání, nezletilé cizince bez doprovodu poručník doprovází během azylového řízení, případného zadržení atd. Poručník spolupracuje s odborníky (včetně nevládních organizací) na tom, aby se nezletilému dostalo všech možností ochrany, které potřebuje.

SEKCE IV

PROCES VÝBĚRU OSOBY, KTERÁ SE MÁ O NEZLETILÉHO STARAT. VOLBA A PROPOJENÍ

1. DŮLEŽITOST POSUZOVACÍHO A VÝBĚROVÉHO PROCESU

Odbor svěřování do péče by měl vybírat, posuzovat a shromažďovat různorodou skupinu pěstounů (rodin nebo jednotlivců) a podpůrných osob (svěření do volné péče, poručnictví atd.), které jsou schopny vhodným způsobem reagovat na naléhavé potřeby NBD a nespouštět přitom ze zřetele jejich etnické, kulturní, náboženské a jazykové zvláštnosti.

Definice klíčových kritérií procesu výběru a zejména propojování potenciální pěstounské rodiny s potenciálním dítětem je samozřejmě složitá, neboť se v ní musí vyváženě snoubit snaha o zachování hlavních principů spolu s nutností zohledňování konkrétního životního příběhu a situace. Tento proces – přesně popsáný a zformulovaný v několika pasážích – musí od samého začátku sledovat nejlepší zájem nezletilého a přenést se přes možný konflikt zájmů s komunitou, která se někdy zdráhá nahlásit chlapce nebo dívky hrající zásadní roli pro soudržnost a pospolitost uvnitř dotyčné komunity.

1.1 "Posuzování" nezletilého

Pracovníci odboru svěřování do péče v úzké spolupráci s pracovníky komunity, v níž je nezletilý ubytován, sbírají údaje, z nichž je následně možné vyvodit souhrnné závěry. V této fázi se účast a odbornost pracovníků komunity a přijímacích středisek stávají pro proces výběru nezletilého klíčovými.

Zejména pracovníci, kteří NBD doprovázejí a spolupodílejí se na projektu jeho svěření do péče, se musejí starat o to, aby u něj byla stanovena psychologická a sociální diagnóza, jež slouží – také pro jednodušší propojení nezletilého s pěstounskou rodinou – k určení typu předběžného svěření do péče.

Zpráva musí mimo jiné obsahovat:

- Osobní údaje, stručný životní příběh nezletilého, doložení případných nařízení soudu pro mládež (nebo jiných justičních autorit);
- Důvody, které vedly k rozhodnutí o svěření do péče;
- Předpokládanou délku svěření do péče;
- Pokud NBD dosud udržuje kontakt s původní rodinou, pak i typ a frekvenci vztahů mezi ní a nezletilým;
- Pokud NBD dosud udržuje kontakt s původní rodinou, pak i nastínění typu spolupráce mezi ní a nezletilým a také mezi původní rodinou a pěstouny;
- Pokud NBD dosud udržuje kontakt s původní rodinou, pak stanovení podmínek, za kterých by mohl být do své původní rodiny navrácen;
- Případná doporučení ohledně typu vyhovující rodiny pro nezletilého. Je velmi důležité, aby byla pěstounská rodina otevřeně informována o možných psychických potížích nezletilého. Přestože to pro posouzení vhodnosti svěření do péče nemusí být vždy směrodatné, obeznámení pěstounů se stavem nezletilého je zcela zásadní. Pokud by se tak nestalo, mohli by pěstouni v následující fázi svěření do péče zjistit, že si s případnými psychickými obtížemi nezletilého nevědí rady;
- Proceduru (způsoby a časové lhůty) vyhodnocování projektu;

Při posuzování toho, zda je vhodné započít proces svěření do pěstounské péče, by mělo být co nejuceleněji přihlíženo k dosavadní zkušenosti nezletilého s komunitním životem, do úvahy by se měla brát také míra jeho nezávislosti i to, zda respektuje pravidla a jak se chová ve vztazích ke svým vrstevníkům a dospělým. Nezbytné doplňující informace lze také vyvodit z jeho případného začlenění do školního a vzdělávacího života.

Je dobré mít stále na paměti, že při přípravě projektu svěření do péče nelze opomíjet názor nezletilého, samozřejmě pokud to okolnosti nevyklučují (např. nízký věk nezletilého atd.).

1.2 “Posuzování” osoby/ osob, která je/ jsou povolány k tomu, aby se staraly o nezletilého cizince

Posuzovací proces rodiny nebo jednotlivce, jenž se rozhodne nastoupit dráhu pěstouna pro NBD, by měl být budoucím pěstounům jasně a jednoznačně popsán a vysvětlen (to samé platí i pro další formy asistence, například pro funkci opatrovníka).

Zejména je důležité, aby ti, kteří mají na starosti jejich nábor a následný *matching*, správně určili:

- fáze a obsah posuzovacího procesu a tam, kde je to možné, i předpokládané časové lhůty;
- minimální a žádoucí standardy uplatňované během posuzovacího procesu;
- kvality, schopnosti a vlohy, které by měla daná osoba mít nebo jich časem dosáhnout.

Posuzování by mělo být prováděno odborníky s odpovídajícím vzděláním a mělo by zahrnovat přímá setkání jak s budoucími pěstouny, tak s dalšími členy rodiny žijícími uvnitř rodinného celku.

Během šetření sloužícího k posouzení potenciálních pěstounů nezletilého musí být zevrubně prozkoumány četné aspekty, na jejichž základě je pozorovatel schopen určit zejména silné a problematické stránky budoucího pěstouna a zhodnotit možný způsob a lhůtu pro převzetí nezletilého do péče. Šetření by tedy mělo zohlednit následující aspekty:

PROSTŘEDÍ

- **Kontext prostředí** (město, venkov, periferie, bytový komplex, průmyslová zóna atd.) a **kontext sociokulturní** (občanská vybavenost, parky, místa pro volnočasové aktivity, blízké školy atd.), v němž se bydlení nachází;
- **Vnější dispozice bydlení** (přítomnost vnějších užitkových prostor, udržovanost a vlastnosti těchto prostor atd.) a **dispozice vnitřní** (velikost, počet pokojů, atmosféra atd.);
- Možná **přítomnost zvířat**, ať už domácích nebo hospodářských, uvnitř nebo vně domu (jak je o ně pečováno atd.);
- **Vedení domácnosti** (výrazný pořádek či nepořádek, zda je tam útulno či ne, jaká je tam atmosféra atd.);
- **Konkrétní místo**, kam **by byl nezletilý umístěn** (měl by svůj osobní prostor nebo sdílený? Bude prostor stačit a vyhovovat jak jemu, tak ostatním členům rodiny? atd);
- **Společné prostory** (v jakých prostorech budou probíhat rodinné sešlosti? Jaké budou nejvyužívanější prostory pro setkávání členů rodiny? Jak přesně budou prostory příchodu nového člena rodiny uzpůsobeny? Jsou prostory již připraveny? Budou teprve přeorganizovány? atd.).

ŽIVOTNÍ RYTMY

- **Obecné návyky rodiny**, která žádá o svěření do péče (kdy její členové vstávají, kdy odcházejí z domu, kolik hodin průměrně tráví mimo domov);

- **Trávení volného času** během všedních dnů (obědy, večeře, večírky), o víkendech, během prázdnin;
- **Návštěvy přátel nebo příbuzných v domácnosti** (jak často? o koho se jedná?)
- **Sousedské vztahy.**

SPECIFIKA DANÉHO PÁRU

- **Vlohy pěstounského páru** nebo jednotlivce (např. pohostinnost, schopnost vřelého přijetí, rozpačitost, vyrovnanost atd.);
- **Zvláštní dynamika páru**, která v domácnosti panuje (např. role, průpovídky, vzájemný soulad);
- **Svolení k přítomnosti výchovného pracovníka**, jak dvojice přítomnosti odborného pracovníka v domácnosti využívá (např. pokládání otázek, vytvoření hlubšího vztahu atd.).

PŘÍTOMNOST VLASTNÍCH DĚTÍ

- **Kolik jim je a čemu se věnují;**
- **Ochota vytvořit si vztah s výchovným pracovníkem** (např. zda jsou děti hodně stydlivé a uzavřené, zda se chovají klidně a spontánně, zda se jeví jako introverti nebo extroverti atd.);
- **Spontánní interakce;**
- **Přítomnost pěstounské tematiky v rodině** (např. jaké k ní zaujímají stanovisko, jak to vidí časově, jaké jsou okolnosti);
- **Sdílení jednotného názoru na pěstounskou péči se zbytkem rodiny** (např. mají na věc rodiče a děti stejný názor? atd.);
- **Fungování domácnosti a změna spojená s příchodem nového člena do rodiny.**

Správné postupy týkající se posuzovacího procesu

Irsko – národní standardy

V Irsku národní standardy pro umístování do pěstounské péče stanovují, že se pěstouni musejí podrobit celkovému posouzení, zda jsou pro roli pěstouna způsobilí, a musejí být kontrolováni a podporováni odborným sociálním asistentem, který jim na základě své kvalifikace může poskytnout *“vysoce kvalitní asistenci”*. Standardy rovněž přikazují, že se pěstouni musejí *“účastnit nezbytných školení, při nichž si osvojují dovednosti a znalosti nutné k poskytování vysoce kvalitní asistence a musí se také podrobovat pravidelným kontrolám”*.⁸⁰

1.3 Možné zapojení původní rodiny

Za předpokladu, že původní rodina dosud existuje a sleduje nejlepší zájem nezletilého, je klíčové, aby se v této fázi do procesu zapojila a schvalovala ho. Nesouhlas původní rodiny může vést k tomu, že se nezletilý nebude chtít do jiné rodiny začlenit.

Klíčovým úkolem kulturního mediátora je to, aby původní rodině vysvětlil, že:

- pěstounská péče nenahrazuje ani nevymazává její vazby k synovi/ dceři;
- pěstounská péče se liší od adopce;
- jaké výhody mohou nezletilému ze zkušeností z pěstounské péče plynout, a to i z hlediska jeho migračního záměru;
- že pěstounská péče neznamená přerušování kontaktů nezletilého s jeho původní rodinou, ba naopak jsou tyto kontakty pěstovány a rozvíjeny, pokud ovšem nejsou v rozporu s nejlepším zájmem nezletilého (viz § 1.2.1 Úkol pěstouna – Vztahy s původní rodinou)

2. PROCEDURA VÝBĚRU A PROPOJENÍ. KOMPATIBILITA

Matching je výběrová procedura, během níž jsou posuzována povahová specifika a vlastnosti nezletilého i potenciálních pěstounských rodin za účelem nalezení takového propojení, které by bylo v co nejlepším zájmu NBD.

Je třeba zdůraznit, jak je důležité, aby se zainteresované potenciální rodiny a/ nebo jednotlivci s nezletilými potkali a navzájem se vybrali, protože aspekt volby je hlavně v případech, kdy se jedná o dospívající, zcela zásadní.

Během procedury *matchingu* se usiluje o nalezení co největší možné kompatibility mezi pěstounem a NBD.

Proces propojování

O propojení nezletilého s pěstounskou rodinou se starají odborníci, kteří musejí ověřit, že vlastnosti dostupné pěstounské rodiny se potkávají s naléhavými potřebami nezletilého. Jakmile je nezletilému přidělena pěstounská rodina, musí být také stanoveny kroky sloužící k jejich vzájemnému poznávání, přičemž je nezletilému i rodině po celou dobu trvání procesu svěřeni do péče poskytována asistence. Následující krok tedy spočívá v tom, že za předem určených podmínek dochází k setkávání pěstounské rodiny a nezletilého do doby, než dojde k samotnému svěřeni do péče.

Obzvláště významným se ukazuje způsob, jakým je s nezletilým diskutováno rozhodnutí o svěřeni do péče a zejména pak důvody, které k rozhodnutí vedly. Jedná se o velmi citlivý a nesmírně důležitý okamžik, od nějž se odvíjí budoucí citový a důvěrný vztah nezletilého k pěstounské rodině.

Klíčová kritéria a faktory, které je nutné mít na paměti během *matchingu*.

Existují určitá kritéria a faktory, na něž je nutné myslet při hledání "*kompatibility*" mezi pěstounem a nezletilým, k nimž se řadí:

- **Přání nezletilého vzhledem k plánu jeho svěřeni do péče.** Nezletilý by mohl chtít/ nemusel chtít být svěřen do péče někomu ze své kultury.
- **Geografické umístění obydlí pěstouna a zvláštní potřeby nezletilého.** Je třeba uvážit, zda umístění domu ve městě nebo na vesnici skutečně vyhovuje potřebám nezletilého, zejména když potřebuje konkrétní a specifické služby. Lokace a občanská vybavenost tudíž představují důležité faktory (například dostupné školy a náboženské instituce),

kteří by měly být zohledněny ještě před umístěním nezletilého.

- **Další faktory týkající se bydlení.** Velikost bytu a dispozice domácnosti (například zda by měl nezletilý k dispozici místo, kde by se mohl učit, zda jsou v domě přítomny malé děti atd.). Pěstounská rodina by měla být schopna zajistit pohodlné bydlení pro všechny členy domácnosti a v případě, že se chystá přijmout nezletilého s hendikepem nebo jinými speciálními potřebami, musí všemi prostředky vyhovět jeho potřebám a zranitelnostem. Dané místo by mělo být útulné, vhodně zařízené, dostatečně uklizené a hygienicky čisté. Vnější prostory, které k domu náležejí, musejí být zabezpečené a chráněné.
- **Složení pěstounské rodiny.** Přítomnost dalších nezletilých v domácnosti, jejich věk (např. je dítě pěstounů podobného věku jako nezletilý svěřenec?).
- **Migrační status pěstounské rodiny.** Přistěhovalecký původ rodiny může pro umístění nezletilého představovat buď výhodu, nebo naopak překážku. Nesmírně důležitým bodem je, že pěstounská rodina chápe, co obnáší status migranta nebo žadatele o azyl, navíc rozumí azylovému řízení a legislativní stránce migrace. Nicméně rodina s přistěhovaleckým backgroundem může dosud vykazovat problémy se začleněním, nemusí mít ještě zpracované své trauma z migrační cesty, dále může v rodině panovat napětí vyplývající z přivykání na novou společnost (například když se nezletilí adaptují rychleji než jejich rodiče).
- **Výchovné faktory.** Schopnost nezletilému pomáhat a podporovat ho (případně mu vhodnou pomoc opatřit) během jeho vzdělávacího/ školního procesu. Také v tomto případě je důležité, kde pěstoun bydlí, aby případné svěření do pěstounské péče pokud možno neobnášelo změnu školy nezletilého. V souladu s dalšími podmínkami/ vlastnostmi pěstouna by mělo být žádoucí vybrat takové, kteří jsou schopni nezletilému zaručit, že se nebude muset přesouvat na jinou školu.
- **Sexuální orientace.** Sexuální orientace může vstupovat do hry v případě, kdy nezletilý odmítne umístění k LGBT páru, nebo naopak nejsou budoucí pěstouni ochotni k sobě přijmout nezletilého příslušícího k LGBT komunitě.

Správné postupy týkající se procesu *matchingu* a hledání kompatibility

Irsko, nizozemsko a řecko

Irští sociální asistenti pracující s nezletilými cizinci bez doprovodu určili řadu faktorů, k nimž je třeba přihlížet při hledání správné kompatibility, mezi něž patří etnikum, kultura, jazyk, náboženství, geografická poloha, potřeby týkající se výchovy a zdraví, složení rodiny, vazby pěstounů na komunitu, koníčky nezletilých, kontakt se členy rodiny a názor nezletilého.⁸¹

Přesto je však ve většině zemí hledání optimální kompatibility ztíženo nedostatkem pěstounských rodin. Celoevropská studie vydaná v roce 2015 osvětluje, že Nizozemsko je *“jedinou zemí, jež nečelí nedostatku vhodných rodin, které jsou ochotné se postarat o NBD”*, a to díky strukturovanému systému, který je užíván na národní úrovni a je zakotven v zákonech Ministerstva spravedlnosti. V Nizozemsku provádí Nidos, neboli národní institut pro ochranu nezletilých cizinců bez doprovodu, vlastní nábor pěstounských rodin, tudíž není závislý na všeobecném holandském systému svěřování do péče, čímž ukazuje možnou inspiraci i pro další státy.

V Řecku se inovativní projekt METAdrasi *“Domov pro lidská práva”* (METAdrasi – přijímání NBD) snaží poskytovat NBD příležitosti k tomu, aby se dostali do hostitelských rodin. Tento projekt vznikl po vzájemné výměně zkušeností mezi organizacemi z Nizozemska, Itálie, Belgie a Francie. METAdrasi pokračuje ve vytváření databáze rodin, které by měly zájem u sebe dočasně ubytovat nezletilé cizince bez doprovodu. Přednostně jsou vybírány rodiny, které mluví stejným jazykem jako nezletilý, mají podobný kulturní rámec a jsou schopny se zaručit za to, že nezletilému poskytnou rodinné zázemí do doby, kdy bude moci být sloučen se svou rodinou (svěření homo-kulturní).

EKCE V ŠKOLENÍ, PODPORA A MONITORING

1. ŠKOLENÍ

Školení pěstounů. Pěstouni (rodiny i jednotlivci) pověřeni péčí o NBD a jejich podporovatelé by měli absolvovat školení a odbornou přípravu, která jim poskytne teoretické a technické znalosti použitelné při řešení možných problémů, a zároveň si ujasnit, jaké mají dovednosti a silné stránky, případně jak na nich dále pracovat.

Aby si pěstouni osvojili různé dovednosti a mohli nezletilému poskytovat tu nejlepší možnou asistenci, mělo by školení obsahovat moduly týkající se následujících aspektů:

- Fenomenologie fenoménu migrace NBD do konkrétního státu a do Evropy obecně;
- Národní systémy imigrace a azylové procedury (legislativní rámec);
- Obchod s lidmi, vykořisťování nezletilých a s ním spojená rizika;
- Emoční dopad migrace na nezletilé bez doprovodu, dopady prodělaných obtíží včetně traumat, jimž museli nezletilí čelit, přizpůsobovací schopnosti NBD;
- Porozumění specifickým potřebám, které NBD mají, a jak k nim přistupovat z emočního a praktického hlediska;
- Porozumění psychovývojovým/ emočním dynamikám, přístup k dospívajícím;
- Kulturní diverzita a mezikulturní rozměr svěřování do péče a dalších forem asistence;
- Práva a povinnosti nezletilého svěřence a pěstounské rodiny, poručníka atd.;
- Identifikace a nastartování činnosti podpůrné sítě NBD a různých zapojených odborníků. Tento bod je doporučen zejména sociálním asistentům, pěstounům a poručníkům;

- Znalost různých systémů péče a asistence použitelné pro NBD, včetně kladných stránek a úskalí svěření do rodinné péče. Tento bod je doporučen zejména sociálním asistentům, pěstounům a poručníkům;
- Systém sociální asistence a služeb, které mohou být ku pomoci pěstounským rodinám během období svěření do péče. Tento bod je doporučen zejména sociálním asistentům, pěstounům a poručníkům;
- Hlubší pochopení jednotlivých fází, z nichž se proces svěření do péče skládá (výběr, posuzování, *matching*, podpora pěstounských rodin) Tento bod je doporučen zejména sociálním asistentům a pěstounům;
- Důležitost udržování kontaktů NBD s jeho původní rodinou (pokud je to v nejlepším zájmu nezletilého).
- Genderové otázky. Otázka pohlaví se ukazuje jako zásadní, protože se od ní do jisté míry odvíjí jak postavení nezletilého, tak i migranta. Je tedy nesmírně důležité, aby se počítalo s tím, že gender – vedle etnických, kulturních, náboženských a jazykových potřeb – ovlivňuje způsob podpory a péče, které by se mělo nezletilému dostávat. Zejména osoba, jež byla pověřena jednat v zájmu NBD, by měla mít na paměti, že otázka genderu je hluboce svázána s kulturou každé země, tudíž z ní mohou plynout faktory ovlivňující zkušenost NBD s přijetím a svěřením do péče. Ke každému pohlaví se vážou specifické, různorodé potřeby a také možné potíže související s fyzickým a psychickým zdravím a chováním nezletilého.

Správné postupy týkající se školení pěstounů

spojené království

V jedné studii vedené ve Spojeném království sociální asistenti vytyčili pět školicích oblastí, na které poukázali uchazeči o pěstounskou péči: kulturní potřeby nezletilého, navázání komunikace s osobami s jazykovou bariérou, pomoc nezletilému v přivykání životu v Anglii, potřeby odvislé od statusu žadatele o azyl a potřeba podpory a zvyšování povědomí o této problematice.

Projekt Alfaca: Nidos (Paesi nizozemsko), Minor N'dako (Belgie), Jugendhilfe Süd Niedersachsen (německo), OPU (česká republika), Croce Rossa (Dánsko) a KIJA (rakousko)

V rámci programu Práva a hodnoty EU spolufinancovala navazující projekt ve spolupráci s organizacemi Nidos (Nizozemsko), Minor N'dako (Belgie), Jugendhilfe Süd Niedersachsen (Německo), OPU (Česká republika), Dánský Červený kříž a KIJA (Rakousko) a vytvořila školicí program ALFACA s podpůrnými a online materiály pro odborníky, kteří pracují s hostitelskými rodinami starajícími se o nezletilé cizince bez doprovodu. Školení se skládá z různých modulů ohledně náboru, výběru, konfrontace a orientace hostitelských rodin.⁸²

německo - děti ve vyhnanství

V rámci projektu "Děti ve vyhnanství" (Pflegekinder v Brémách (PiB) dostávají německé pěstounské rodiny průvodce s názvem "Small A-Z PiB foster parents", jenž popisuje přímo NBD a informuje rodiny o tématech spojených s touto cílovou skupinou.⁸³

Příprava a školení nezletilého

Je dobré si uvědomovat, že nezletilý, jenž byl shledán vhodným pro svěření do pěstounské péče, musí být – stejně jako pěstoun – také adekvátně informován a připraven na začlenění do pěstounské rodiny. Z toho důvodu je nezbytné, aby se s rodinou setkával, vyměňoval si zkušenosti s jinými nezletilými, kteří již v pěstounské péči jsou, aby byl ubezpečen, že plně

nepřijde o svou nezávislost a vztahy s původní rodinou, aby mu byl vysvětlen k jeho plnému pochopení institut pěstounské péče (také s přihlédnutím k tomu, že v jeho původní zemi nemusí k tomuto institutu existovat vhodný ekvivalent), aby se naučil jazyk a mohl tak lépe navazovat vztahy a porozumět celému procesu.

2. PODPORA

Vedení a podpora – jak rodin, tak nezletilého – jsou klíčovými body pro správné zvládnutí programu svěření do péče. Po úvodním školení by rodiny neměly být ponechány napospas, naopak by jim měla být zaručena asistence po celou dobu trvání projektu: měli by mít k dispozici v psané formě jasně podané a přesné informace o dostupných službách, jichž mohou využít kdykoliv, zvláště pak v nouzových případech nebo tehdy, když se objeví nečekané problémy. Tyto informace představují důležitý nástroj k povzbuzení a podpoře pěstounských rodin po celou dobu svěření nezletilého do jejich péče.

Vedení by mělo poskytovat především:

- Vzájemný kontakt a pomoc sítě pěstounských rodin a dalších subjektů (pocity "osamocení a izolace" plán svěření do pěstounské péče značně ohrožují);
- Vhodnou psychologickou podporu pěstounům a nezletilým

2.1 Podpůrná síť

Každé svěření do rodinné péče je umožněno "za zapojení několika subjektů a aktérů, přičemž každý z nich vykonává v projektu svěření do péče svou přesnou roli: **dítě a jeho příbuzní, členové pěstounské rodiny nebo pěstoun-jednotlivec, odpovědní pracovníci odboru svěřování do rodinné péče, soudní orgány, neziskové organizace a další zapojené subjekty**".⁸⁴ Správná realizace projektu svěření do péče si žádá aktivní roli a podporu stabilní sítě, v níž pracují různé subjekty a odborníci, kteří mají "přesně stanované úkoly a funkce, které musejí vykonávat s maximální odborností a kompetencí" a "kde by měl každý z aktérů jednat týmově a vnímat ostatní jako partnery a jako nedílné součásti správného fungování projektu".

Co je to podpůrná síť?

Jak bylo naznačeno, síť také spojuje řadu lidí a odborníků, jednotlivců i skupin, přičemž všichni zmiňovaní postupují v rámci vzájemné spolupráce, mají společný cíl a snaží se zajistit co nejvhodnější a nejúčinnější asistenci jednotlivcům nebo rodinám. Bývá také definována jako

“sít vypořádávání se prostřednictvím souboru mezilidských vztahů, které se nevážou ani tak k jednotlivci jako spíše ke [...] konkrétnímu problému a prosazování jeho řešení”.⁸⁵

Rozlišujeme přitom:

- sít “*přirozeného vypořádávání*”, kdy aktivní proces vypořádávání nebyl plánovaný a dotyčné osoby se mezi sebou propojily spontánně,
- sít “*čistého primárního přirozeného vypořádávání*”, která je tvořena výlučně osobami, jež mezi sebou měly pevně ukotvené vztahy již před vznikem problému
- sít “*sekundárního přirozeného vypořádávání*”, což je druh vazby, která se vytváří až druhotně, tedy poté, co se daný problém objevil

Jednotliví aktéři zapojení do podpůrné sítě

Bylo zjištěno, že tam, kde podpůrné sítě efektivně fungují a podporují rodinu i nezletilého, je institut svěření do rodinné péče úspěšnější než v případech, kdy místní podpůrné sítě – z nejrůznějších důvodů – nefungují. V takových případech svěření do rodinné péče pokulhává a pokud už k němu vůbec dojde, objevují se další potíže.

Mezi odborníky, kteří jsou do fungování sítí nejvíce zapojeni, patří:

- **Sociální asistent**, mezi jehož úkoly patří “hledání” přímé sítě, která napomáhá vypořádávání se s obecnými problémy, s nimiž se pěstounská rodina může setkat. V místech, kde již existuje přirozená síť – tvořena aktivními a motivovanými lidmi (odborníky i laiky) – připravená čelit společnému problému, má sociální asistent za úkol aktivně sledovat a upravovat již existující sociální konání, přičemž by měl být schopen podpůrnou síť správně rozpoznat, určit její silné stránky a podporovat otevřený dialog. V místech, kde taková síť neexistuje, by pak měl mít sociální asistent za úkol vznik takové sítě okolo konkrétního problému podnítit.
- **Pracovníci komunity a přijímacích středisek**, kteří jsou mnohdy prvními, s nimiž se nezletilý setkává, a jsou mu oporou ve fázi předcházející svěření do péče.
- **Místní zdravotnická instituce**, která může nezletilému poskytnout psychofyzickou pomoc, zejména pokud jde o specializované, diagnostické a rehabilitační procedury.
- **Škola**, jeden z prvních důležitých pozorovatelů psychické nepohody, kterou může nezletilý vykazovat.

- **Místně působící organizace**, které mohou vhodně doplnit podporu poskytovanou veřejnými institucemi a mohou být oporou pěstounské rodině jak před zahájením procesu svěření do péče, tak i v jeho průběhu.
- **Soudní orgány**, které zasahují do různých fází plánovaného svěření do péče.
- **Představitelé přistěhovaleckých komunit**, zejména pak ti, kteří plní roli kulturních mediátorů.
- **Všechny subjekty zapojené do asistenčních pracovních programů**, které jsou zásadní pro uvedení NBD do pracovního života, a to zejména v křehkém období jeho přechodu do dospělosti.

2.2 Psychologická podpora

Podporu psychologa (nebo jiného zdravotnického odborníka specializovaného na prevenci psychických poruch a podporu psychického zdraví) během svěření do péče potřebují stejnou měrou NBD i jejich pěstouni.

Nezletilému by se skutečně mělo dostávat pomoci odborníků z oboru (psycholog, antropolog, psycholog vyškolený v přístupu k jiným kulturám, etnopsychiatr atd.), aby se s touto životní fází lépe vyrovnal. Potřeba pomoci je ještě nezbytnější, pokud NBD během své cesty prodělal vážná traumata a násilí a pozoruje u sebe potíže na kognitivní, somatické nebo vztahové úrovni (viz SEKCE II § 1).

Psychologická podpora pěstounů během svěření do péče

Také pěstounům by se mělo dostávat adekvátní podpory, aby lépe zvládali své reakce a pocity vyplývající ze vztahu s nezletilým, a to zejména pokud se nezletilý chová vzpurně a komplikovaně.

Je důležité, aby pěstouni pochopili důležitou roli psychologické pomoci, nepřipadali si odsuzovaní a necítili, že na tento nesmírně citlivý úkol nestačí, případně že v něm neuspějí. Během podpurných sezení s psychologem mají pěstounští rodiče možnost bez obav vyjádřit všechno, co se týká jejich zážitků a zkušeností, a to nejenom rodičovských, ale také párových a osobních. Měli by mít možnost:

- mluvit o své nově získané roli, tedy o roli pěstounského rodiče;
- najít smysl v novém způsobu života (uvědomit si nové skutečnosti);

- vyjádřit pochybnosti, nejistotu, obavy, pocit nedostatečnosti, který s sebou tato role může přinášet;
- snažit se správným způsobem společně rozpoznat prožitky a chování nezletilého;
- sdílet, jaké radosti a úspěchy do jejich osobního či partnerského života nezletilý svěřenec vnesl.

Správné postupy týkající se podpory

Itálie – sociální služby a skupiny vzájemné pomoci

V Itálii existují správné postupy, na jejichž principu se formují skupiny vzájemné pomoci pěstounských rodin, v nichž si mohou pěstouni vyměňovat své zkušenosti. Například v projektech AMICI DEI BAMBINI (Ai.Bi, česky: Přátelé dětí), MI AFFIDO A TE (česky: Svěřuji se ti) a BAMBINI IN ALTO MARE (česky: Děti na širém moři)⁸⁶, se počítá s rozličnými formami pomoci, která zahrnuje i psychologicko-pedagogickou podporu.

NADACE Albero della vita

Tým projektu svěřování do péče nadace L'Abero della Vita (česky: Strom života), která působí převážně v Lombardii, napomáhá tomu, aby se nezletilý v nouzi mohl setkat s pěstounskou rodinou vyhovující jeho potřebám. Prostřednictvím pravidelných školicích kurzů (konají se tři ročně), se rodiny připravují na to, co obnáší přijetí nezletilého se složitým a často traumatickým osudem. Pokud se jedná o NBD, jsou jim poskytnuty specifické informace, protože v tomto případě se postup svěření do péče od klasické pěstounské péče liší. Od chvíle, co je proces svěření do péče na popud sociálních služeb zahájen, je kladen velký důraz na podporu a monitoring: pěstouni mají k dispozici psychologické zázemí, v němž mohou sdílet své zážitky, svěřenec a případné vlastní děti se pak mohou obracet na výchovného pracovníka, jenž za pomoci pravidelných návštěv domácnosti optimalizuje vztahy v rodině; osoba psychologa a výchovného pracovníka podporuje rodinu během celého procesu, pomáhá jí se zorientovat a učí ji nově nahlížet na skutečnosti, s nimiž se po celou dobu setkává. Pravidelně jsou organizovány konfrontační sezení pěstounů, dětí/ dospívajících v pěstounské péči a biologických dětí, při nichž mohou všichni jmenovaní nalézt prostor pro sdílení a osobní růst. Díky vytvoření rodinných sítí si mohou jednotliví pěstouni navzájem sdělovat své zkušenosti a pomáhat si při hledání řešení problémů. Tým úzce spolupracuje se sociálními službami, s nimiž si vyměňuje aktuální informace o chodu svěření do péče a účastní se také plánování.

3. MONITORING

Díky monitoringu mají pěstouni a nezletilí možnost sdílet své názory a požadavky ohledně případných naléhavých potřeb a problémů, jimž je nutno čelit.

Ve fázi monitoringu je nutné určit pracovníky, kteří se budou věnovat pohovorům s rodinami v předem stanovených časových lhůtách, a to jak pohovorům s nezletilým, tak i s ostatními členy rodiny. Kvalitní monitoring vyžaduje zapojení množství odborníků, kteří mezi sebou spolupracují na základě svých kompetencí. Odpovědný úřad nebo orgán by měl při každém svěření do péče rodinu navštěvovat a monitorovat, měl by provádět dostatečný počet návštěv v pravidelných intervalech až do doby, kdy nezletilý dovrší osmnácti let, a pokud svěření do péče i nadále trvá, tak až do jeho ukončení. Ideálně by měl být monitoring prováděn jiným sociálním asistentem než tím, jenž má na starosti dozorování a podporování dotyčných pěstounských rodičů.

Správné postupy týkající se monitoringu a podpory

Irsko - HIQA⁸⁷

V Irsku jsou pravidelné kontroly umístění nezletilých v pěstounské péči vykonávány sociálními asistenty, do úvahy je rovněž brán i názor konkrétních nezletilých. Kromě toho má Úřad zdravotnických informací a kvality zákonem stanoveno, že musí provádět monitoring a kontrolu poskytovatelů hostitelských služeb. HIQA provádí inspekci v souladu s národními standardy pro svěření do péče.⁸⁸ Podle těchto standardů mají nezletilí právo se vyjádřit k rozhodnutím, která se týkají jejich osoby a péče, kterou dostávají. Kromě toho je k dispozici také verze národních standardů pro svěření do péče přímo pro nezletilé.⁸⁹

SEKCE VI

ZVYŠOVÁNÍ POVĚDOMÍ O SVĚŘOVÁNÍ DO PÉČE (A JINÝCH FORMÁCH ASISTENCE)

Je nutné, aby instituce zvolily konkrétní a vytrvalý způsob prosazování a informování o institutu svěření do péče a NBD. Za účelem propagace institutu svěření NBD do péče by měly členské státy spustit národní a lokální kampaně, které by za použití rádia, novin a sociálních médií rozšiřovaly povědomí o této problematice. V rámci kampaní by měla být zorganizována setkání, během nichž by byl institut svěření do péče blíže představen, byly by zmíněny dostupné/ připravované služby a obohacující zkušenosti pěstounských rodin a nezletilých svěřenců. Ze zhodnocení výsledků jedné z předešlých kampaní týkající se zvyšování povědomí a informovanosti o svěření do péče jasně vysvítá, že právě tichá pošta mezi pěstounskými rodinami je nejlepším způsobem propagace tohoto institutu.

Další klíčový bod úspěšné informativní kampaně je vyvrácení obecné představy, kterou si společnost postupem času o NBD vytvořila. Cílem je popisovat tyto chlapce a dívky takové, jaké jsou, tedy jako nezletilé, co se nijak neliší od všech ostatních dětí nebo dospívajících.

Správné postupy týkající se propagace institutu svěření do péče.

Itálie – zkušenosti města palerma

Palermo zareagovalo na vzrůstající počet migrantů tím, že v roce 2017 upravilo předpisy pro svěření do péče. Skupiny a místní instituce začaly program propagovat a informovat veřejnost o tom, jak důležité je, aby byli NBD namísto do přijímacích zařízení svěřováni do péče rodin. Číslo se nicméně v Palermu drží nízké (5 přidělených dětí v roce 2017 a 8 v roce 2018), a to i navzdory projektu Terreferme, který zviditelnil pěstounské rodiny coby alternativní způsob péče. Město doufá, že projekt EPIC ruku v ruce s rozšířenou náborovou kampaní výrazně zvýší počet pěstounských rodin ochotných pečovat o NBD.

Italia – projekt svěření do rodinné péče organizace Caritas ambrosiana spolu s Farsi Prossimo

Projekt⁹⁰ byl spuštěn v roce 2017 na základě partnerské dohody s městem Milánem. Od té doby v úzké spolupráci s místními sociálními službami usilují Caritas a Farsi Prossimo o propagaci této služby pomocí:

- Aktivního zvyšování povědomí;
- Školení pracovníků a rodin;
- Individuálního posuzování rodin a nezletilých;
- V případě spuštění projektu svěření do péče pak i zajišťování soustavného monitoringu a podpory rodin a nezletilých ve všech fázích procesu svěření do péče.

Osoby a rodiny, které se rozhodly starat o nezletilé migranty, se dodnes osvědčují nejen jako *caregivers* pro nezletilé, ale také jako cenní podporovatelé pracující ve prospěch komunity.

SEKCE VII

PŘECHOD DO DOSPĚLOSTI

Dovršení osmnácti let věku a vstup do dospělosti představuje klíčový a citlivý přechodový moment pro nezletilé obecně, u NBD to pak platí dvojnásob.

Většina NBD jsou dospívající, kteří se často věkově velmi blíží 18 letům (mezi více než 13 500 NBD, kteří podali žádost o mezinárodní ochranu ve 27 členských státech EU, se věk 67% z nich pohybuje mezi 16 a 17 lety), což vyžaduje specifický přístup v jejich svěřování do péče a přijímání, jež má za cíl je dovést k samostatnosti. Sociální pracovníci/ služby a pěstounské rodiny by si měli být vědomi věku vědomi a měli by věnovat pozornost i možným potížím z něj plynoucím.

Při posuzovacím procesu svěření do péče by otázka věku měla být vždy zohledňována, a to také proto, aby byla jasně vymezena role pěstounské rodiny coby průvodce na cestě k dospělosti. Je také důležité zdůraznit nutnost rychlého a přesného posouzení situace nezletilého, který se blíží věku 18 let, protože má už jen velmi omezený čas na to, aby mohl vstoupit do systému ochrany a integrace ještě jako nezletilý a požívat všech práv, která se k nezletilosti vážou.

Pro osamostatnění nově dospělého je mimo jiné důležité, **“aby členské země zapojily všechny programy, služby, aktivity a ochranná opatření pro NBD i po dovršení osmnáctého roku věku, aby byli na své cestě do dospělosti podpořeni a lépe se začlenili do společnosti”**.⁹¹

1. NEJVĚTŠÍ PROBLÉMY, S NIMIŽ SE NBD MŮŽE SETKAT

Mezi největší problémy, s kterými se NBD po dovršení dospělosti může setkat, se řadí:

- pozbytí – což se liší napříč jednotlivými zeměmi – mnoha práv, jejichž držitelem byl NBD jako nezletilý (např. právo na studium, právo na zdravotní pojištění atd.), avšak některé země mají určité nástroje ochrany pro nově dospělé (např. v Itálii jde o takzvané *administrativní pokračování*);
- dostupnost bydlení;
- příjem;
- držení platného povolení k pobytu.

2. NĚKOLIK POZNATKŮ, KTERÉ BY MĚLA MÍT NA PAMĚTI OSOBA POVĚŘENÁ PÉČÍ O NEZLETILÉHO

S přihlédnutím k faktu, že většině NBD přijatých na evropské půdě je více než 16 let – jak bylo zmíněno výše –, je nesmírně důležité, aby byly aplikovány správné postupy, které by NBD usnadnily přechod do dospělosti. Zejména je nutné se soustředit na:

- **Nalezení dokumentace nezbytné k obdržení nového povolení k pobytu.** Je nesmírně důležité, aby osoba pověřená péčí o nezletilého zasadila o shromáždění veškeré dokumentace nutné k získání nového povolení ještě předtím, než nezletilý dosáhne zletilosti.
- **Potvrzení a uznání schopností získaných v neoficiálním a neformálním prostředí.** V rámci Nové agendy dovedností pro Evropu (*New Skills Agenda for Europe*), vytvořila EU nástroj pro profilování dovedností občanů třetích zemí s názvem *EU Skills Profile for non-EU nationals*. Jedná se o online nástroj, jehož účelem je zmapovat dovednosti občanů třetích zemí. Tento nástroj je zdarma, existuje v několika jazykových verzích a může sloužit k vytvoření odborného profilu daného migranta, přičemž má za úkol mapovat jeho dovednosti, kvalifikaci a předchozí pracovní zkušenosti. Přestože tento nástroj není určen k oficiálnímu uznávání a ověřování dovedností, nabízí personalizované poradenství, které může mimo jiné fungovat podobně jako uznání titulů a certifikát znalostí.
- **Pracovní zařazení.** Monitorovat vhodné školicí programy, které by mohly NBD usnadnit vstup na pracovní trh, klást důraz na pracovní začlenění za pomoci odborníků, kteří by vhodně propojili nabídku práce s dovednostmi a přáními NBD, podporovali ho v získávání další kvalifikace a účasti na stážích (vyučení se v nějaké profesi může NBD dodat hlubší pocit začlenění do hostitelské země a přispět k naplnění očekávání jak jeho osobních, tak jeho původní rodiny).⁹² Aby se tak stalo, měla by osoba starající se o začlenění NBD **“prosazovat koordinovaný postup a uzavřít nutné dohody se soukromým sektorem a dalšími zainteresovanými složkami pracovního trhu tak, aby byl usnadněn jeho vstup na trh práce”**.⁹³
- **Hledání bydlení.** V tomto ohledu je doporučeno se obrátit na sociální služby, přijímací střediska (jejichž pracovníci by měli po uplynutí hostitelské doby migrantovi pomoci s hledáním nového bydlení), případně organizace, které se z různých pozic starají o podporu migrantů.

Správné postupy týkající se NBD při přechodu do dospělosti

Itálie - projekt "Percorsi" ministerstva práce a sociálních věcí

Italská vláda rozjela několik projektů na pomoc nezletilým cizincům na jejich cestě k dospělosti: například projekt "Percorsi (česky: Cesty)" Ministerstva práce a sociálních věcí poskytuje "osobní příslušenství" pro každého dotyčného nezletilce. Toto příslušenství obsahuje: a) možnost dalšího vyškolení, což může vést k lepším pracovním příležitostem; b) finanční podporu nezletilého po dobu jeho účasti na pětiměsíční stáži; c) stipendium pro organizaci, v níž nezletilý pracuje, a monitorování celého průběhu jeho stáže. Tyto projekty mají podporu vlády (na národní i regionální úrovni) nebo organizací z terciárního sektoru, přičemž jsou rozvíjeny prostřednictvím organizační sítě, v níž jsou zapojeny pěstounské rodiny nebo asistenční a pobytová zařízení pro NBD.

Itálie – projekty organizace CIDIS Onlus

Zdůrazněme tři programy, které byly zavedeny roku 2015 a zaměřují se specificky na NBD a nově dospělé. Od roku 2015 CIDIS pracoval se zhruba 6000 NBD.

- **Přijímání do rodin:** Program cílí na to, aby NBD, kteří brzy oslaví 18 let a budou tedy shledáni dospělými, mohli žít v rodinném prostředí, a ne ve střediscích pro dospělé. CIDIS aktivně oslovuje komunitu prostřednictvím veřejných kampaní a konkurzů, tudíž je schopen nezletilé na prahu dospělosti umístit na šest měsíců do hostitelských rodin a pomoci jim tak s přechodem do dospělého života a získáním větší nezávislosti. Klíčovým bodem programu je zapojení multidisciplinárního týmu, který podporuje jak rodiny, tak nezletilé v této životní fázi.
- **CIDIS Home:** Program spočívá ve smluveném *co-housingu* pro dospívající migranty, kteří dorazili do Itálie bez doprovodu a kteří se věkem blíží dospělosti. CIDIS Home se nachází v centru Neapole a funguje jednak jako ubytovací zařízení pro mladé migranty, kterým dává možnost pracovat na jejich osamostatnění a socializaci, tak i jako hostel pro turisty, s jehož provozem migrantští rezidenti pomáhají. Tato dvojí funkce vede migranty k osobní nezávislosti a také jim zprostředkovává zkušenosti s turistickým sektorem a možné další profesní vzdělávání.

- **Popeye Youth Center:** Centrum cílí na rozšiřování společenských a osobních příležitostí pro mladé migranty žijící na místním území a nabízí jim výchovné, umělecké a odborné aktivity, přičemž jim umožňuje se socializovat a potkávat s vrstevníky. Centrum, kde se mladí shromažďují, se skládá ze sítě spolků, úředních orgánů a místních služeb a zprostředkovává workshopy, kurzy, kreativní činnosti a rekreační aktivity, jejichž účelem je naučit Italy i cizince mezi 15 a 21 lety, aby respektovali zákony a aktivně se zapojovali do občanské společnosti.

itálie – refugee welcome

“*Jedno dítě, jedna rodina*” je princip, jímž se inspiruje projekt Mai più soli (česky: Už nikdy sami) – prosazovaný organizací Refugees Welcome Italia a Cidis Onlus spolu s Asgi, Cooperativa Nuovo Villaggio, městem Corigliano a městem Mugnano –, jenž má za cíl zkoušet nové způsoby přijímání, aby měli mladiství, kteří se ocitají v Itálii ještě jako nezletilí bez doprovodu a krátce nato dospějí, možnost dostat se do hostitelské rodiny. Kampaň se obrací na osoby – páry, jednotlivce –, které jsou ochotny migrantům otevřít dveře svých domovů nejméně na dobu šesti měsíců, přičemž se jim dostává vedení, podpory a drobné finanční kompenzace.

španělsko - program accem

Program organizace ACCEM pro osobní nezávislost a přípravu na samostatný život v Castilla La Mancha je zaměřen na mladé ve věku od 16 do 24 let, kteří jsou pod úřední ochranou. Jeho hlavním cílem je zjednodušit *empowerment* a proces adaptace NBD na samostatný a nezávislý život. Program zajišťuje podporu přijímání, profesního školení/přístupu k práci, finanční podporu a začlenění do společnosti, přičemž počítá se specifickým programem před-zaměstnání pro mladé. Ze zkušeností organizace ACCEM vyplývá, jak důležité je s každým nezletilým individuálně pracovat a používat při realizaci programu participativní přístup. Svědectví F., marocké dívky, jež dorazila do Španělska jako nezletilá, vykresluje všechny těžkosti, jimiž si jako migrantka a samotná dívka musela projít, ale také zásadní podporu programu ACCEM, díky němuž dokončila školu a překonala těžké období přechodu do dospělosti. Programu se účastnila v Castilla la Mancha a nyní je jí 21 let. Ve svém svědectví několikrát zdůraznila, že byla často diskriminována (ohledně bydlení, práce atd.), a to jak původní komunitou, tak španělskou společností, kvůli faktu, že je nezletilá žena a migrantka. Fatima také vypráví, s jakými výzvami se během migračního a integračního procesu potýkala jak v zemi původu, tak v zemi hostitelské, a to především z důvodu kulturních, náboženských a jazykových bariér.

česká republika - Half Way House – Dům na půli cesty

Half Way House organizace OPU je dlouhodobý projekt věnovaný podpoře NBD během přechodu do dospělosti. Vznikl v roce 2008 a je určen mladým ve věku mezi 18 a 26 lety s trvalým bydlištěm v České republice, avšak bez jakéhokoliv rodinného backgroundu. Jedná se o poskytování dočasného ubytování (obvykle na dobu 12 měsíců) a v bytě mohou být až 4 osoby současně. Tento projekt jim výrazně pomáhá se plně začlenit do společnosti díky ubytování, kontaktu se společností, sociální a terapeutické asistenci a pomoci s právními a osobními záležitostmi.

ČÁST II

ŠKOLICÍ MODULY URČENÉ ODBORNÍKŮM, PĚSTOUNŮM

(a nově zletilým, kteří využívají systému podpory i po dovršení osmnácti let věku)

ŠKOLICÍ MODUL PRO ODBORNÍKY

CÍLE ŠKOLICÍHO KURZU

Prohloubení znalostí následujících tematik:

- Faktory, které ovlivňují migrování osob, zejména pak NBD;
- Pochopení mezinárodního a národního právního rámce týkajícího se ochrany NBD;
- Specifické potřeby NBD, jak přistupovat k jeho zranitelným místům;
- Různé způsoby přijímání a asistence NBD, zejména pak přínosy a nevýhody svěřeni do péče, role poručníka, sociálního asistenta a dalších zapojených odborníků (psycholog, etnopsychiatr atd.)
- Podpůrné sítě na osobní i profesionální úrovni
- Systém svěřování do péče v hostitelské zemi (výběr, posuzování, kompatibilita a podpora).

DOBA TRVÁNÍ A ZPŮSOB PROVEDENÍ ŠKOLICÍHO KURZU

Doba trvání:

Školení celkově trvá 12 hodin a je rozděleno na 3 moduly/ workshopy ve schématu 3 + 3 + 6 hodin. Doba trvání modulů a cvičení se odvíjí od klasického provedení kurzu, je orientační a může být dle potřeby pozměněna. Zejména je doporučeno přehodnotit dobu trvání workshopů v případě, že je nutné školení vést plně či částečně online (např. rozdělit aktivity Modulu 3 do různých sekcí).

Maximální počet osob:

Školení se může účastnit maximálně 20 osob na jeden workshop.

STRUKTURA ŠKOLICÍHO KURZU

Školící program je rozdělený na 1 ÚVODNÍ a 3 TEMATICKÉ moduly.

ÚVOD

Doba trvání maximálně 10 minut.

Cíle: představení účastníků školení, podělit se s nimi o schémata a cíle.

Okruhy témat:

- osobní představení školitelů, kteří vysvětlí, z čeho se moduly skládají (obsah, časy, metody, cvičení);
- osobní představení účastníků;
- případné odborné a osobní zkušenosti týkající se svěřeni do péče, zejména pak svěřeni do péče NBD, znalosti a přímé zkušenosti s NBD;
- očekávání, jaké účastníci od školení mají.



Úvodní cvičení: má zkušenost s NBD

Čas max. - 5 minut.

Účastníci musí samostatně odpovídat na následující otázky:

- Má zkušenost s NBD je (např. dobrovolnická činnost, znalost jiných osob, které se o NBD z různých pozic starají, eventuální zkušenosti získané během vlastní pracovní aktivity atd.) _____
- Témata, která chci během kurzu probrat do hloubky jsou _____

Na vyplnění cvičení mají účastníci 5 minut.

Následně jsou požádáni, aby úkol zkonzultovali ve dvojici (max 5 minut) a poté své poznatky přednesli skupině.

MODUL 1

Nezletilí cizinci bez doprovodu: fenomenologie migračních proudů, legislativa, systém ochrany a práva.

DOBA TRVÁNÍ: 3 HODINY

Cíle: poznání fenomenologie migračních proudů s důrazem na NBD, prohloubení znalostí mezinárodního a vnitřního právního rámce týkajícího se jejich ochrany.

ČÁST 1: NEZLETILÍ MIGRANTI

1. Kdo jsou nezletilí migranti? (viz Sekce I, § 1 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 1

Diskuse ve dvojici (10 minut)

Probírání následujících témat:

- Kolik myslíte, že je v Evropě nezletilých migrantů bez doprovodu?
- Kolik jich je ve vaší zemi?

2. Jaké jsou hlavní příčiny, které nutí nezletilé migrovat? (viz Sekce I, § 2 Manuálu)

Doplňkové materiály ke shlédnutí ještě před začátkem úvodního cvičení:

<https://www.youtube.com/watch?v=qDmCYHt4KGk>

<https://www.youtube.com/watch?v=xpG3jLGGkvc>



Úvodní cvičení k bodu 2.

Diskuse ve skupině (10 minut)

Přimět skupinu, aby se zamyslela nad příčinami migrace (co vede NBD, aby cestovali do Evropy?).

3. Jaké jsou největší problémy, kterým musí čelit? (viz Sekce I, § 3 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 3.

Diskuse ve skupině (10 minut)

Přimět skupinu, aby se zamyslela nad problémy, kterým musí NBD během své cesty čelit.

4. Práva nezletilých cizinců bez doprovodu a právní nástroje jejich ochrany (viz Sekce I, § 4 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 4.

Diskuse ve skupině (10 minut)

Přimět skupinu, aby se zamyslela nad svobodami a právy, kterými oplývají země EU na rozdíl od mnohých jiných zemí světa (svoboda náboženství, volby, uzavření manželství atd.).

MODUL 2

Psychologická, kulturní a vývojová témata.

Integrace a přechod do dospělosti.

DOBA TRVÁNÍ: 3 HODINY

Cíle: určit a blíže rozpoznat specifické potřeby NBD a jaká emoční a praktická pomoc jim může být nabídnuta.

ČÁST 1: BUDOVNÍ NUTNÝCH ZNALOSTÍ A KOMPETENCÍ K ZAJIŠTĚNÍ VHODNÉ POMOCI NEZLETILÉMU CIZINCI BEZ DOPROVODU



Úvodní cvičení k Části 1 Chápání naléhavých potřeb NBD

Diskuse v malých skupinách (20 minut).

Rozdělit skupinu na tři menší skupinky a každé skupině rozdat níže popsané cvičení.

Každá skupina musí diskutovat (10 minut) o naléhavých potřebách nezletilých a službách, které by jim mohly pomoci, a následně odpovídat na otázky.

Abdul je šestnáctiletý afghánský chlapec. Dorazil do vaší země v zavazadlovém prostoru kamionu. Uvádí, že jeho rodiče byli zabití.

- Jakým způsobem by o Abdulovi měly být informovány úřady?
- Jaké první kroky by měly být podniknuty?
- Jakým problémům a dlouhodobým otázkám by mohl Abdul čelit?

Saadia pochází ze Somálska a hostitelské zemi je dva roky. V Somálsku se o ni zhruba od jejích osmi let starala vzdálená příbuzná. Dokud žila v Somálsku, soustavně pomáhala dalším nezletilým a vykonávala domácí práce. Když její příbuzná opustila Somálsko, vzala Saadiu s sebou, ale pak se jejich kontakt přerušil. Saadia dorazila do hostitelské země ve věku 12 let a do té doby nikdy nenavštěvovala školu.

- Jaké záležitosti jsou pro Saadiu klíčové?
- Jaké služby by jí mohly pomoci řešit její nepalčivější problémy?

Po 10 minutách se zeptejte jednotlivých skupin na feedback a zapište jejich odpovědi na papírovou tabuli. Ve feedbacku poskytovaném skupině je třeba zdůraznit, že NBD mají specifické potřeby a společné zkušenosti odloučení a ztráty (zvláště podtrhněte jejich potřebu terapeutické pomoci, výchovy, posouzení zdravotního stavu, umožnění setkávání se s osobami stejné kultury, které mluví stejným jazykem a patří ke stejnému náboženství).

1. Poruchy, jimiž mohou nezletilí migranti trpět (viz Sekce II, § 1 Manuálu)
2. Schopnost přizpůsobivosti nezletilého migranta bez doprovodu (viz Sekce II, § 2 Manuálu)
3. Péče o nezletilého a jeho podpora v přístupu k právům a integračnímu procesu (viz Sekce II, § 3 Manuálu)

ČÁST 2: PŘECHOD DO DOSPĚLOSTI

1. Největší problémy, s kterými se NBD po dovršení dospělosti může setkat (viz Sekce VII, § 1 Manuálu)
2. Role odborníků během období přechodu do dospělosti, přímé formy podpory (např. sociální aspekty řešené sociálním asistentem, komunikace poručníka a advokáta se soudem a dalšími orgány zodpovědnými za přijímání a svěření NBD do péče, psychologická pomoc pro NBD a pěstounskou rodinu atd.) a nepřímé (např. podpora při hledání práce sdílením vlastních kontaktů, doporučení užitečných postupů pro hladký přechod do dospělosti atd.) (viz Sekce VII, § 1 Manuálu)



Úvodní cvičení k Části 2

Cvičení č. 1 →

Diskuse ve skupině (10 minut)

Podnítit vznik diskuse na následující témata:

- Jakým největším výzvám musí čelit nezletilý, který se blíží věku 18 let.
- Jakým největším výzvám musí čelit po dovršení 18 let.

MODUL 3

Systemy převzetí odpovědnosti za NBD (umístění a svěření do péče, poručnictví). Výběr, podpora a monitoring pěstounských služeb. Zvyšování povědomí o tomto institutu

DOBA TRVÁNÍ: 6 HODIN

Cíl modulu: seznámit se do hloubky s různými způsoby podpory a přijímání NBD, způsoby vybírání pěstounů, jakým způsobem dochází k propojování rodin a nezletilých.

ČÁST 1: SYSTÉM ASISTENCE NBD

1 Umístění a svěření nezletilého do péče (viz Sekce III §1 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 1.

Cvičení č. 1 →

Diskuse ve skupině (20 minut)

- Přimět účastníky k zamyšlení nad přijímacími systémy jejich země, najít jejich silná a slabá místa.

Cvičení č. 2 →

Diskuse ve skupině (20 minut)

- Přimět skupinu k zamyšlení nad možnými rozdíly institutu svěření do péče v různých zemích (10 minut).

2. Poručnictví nezletilého (viz Sekce III §2 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 2.

Diskuse ve skupině (20 minut)

- Přimět skupinu k zamyšlení nad možnými rozdíly institutu poručnictví v různých zemích (20 minut).

ČÁST 2A: PROCES VÝBĚRU OSOBY, KTERÁ SE MÁ O NEZLETILÉHO STARAT, VOLBA A PROPOJENÍ

1. Důležitost posuzovacího, výběrového a propojovacího procesu (viz Sekce IV § Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 1.

Diskuse ve skupině (10 minut)

Uvádění příkladů týkajících výběru pěstounů, pobízení účastníků, aby odpovídali na následující otázky:

- jak jsou vyhledávání a posuzování pěstouni starající se o NBD ve vaší provincii/ regionu?



Následující cvičení k bodu 1

Cvičení, které se má vypracovávat samostatně (15 minut)

Za pomoci otázek, které slouží jako návrhy, mají jednotliví účastníci za úkol vypracovat plán výběru budoucích pěstounů:

- Kolik pěstounů je potřeba, aby dostatečně pokryli potřebu péče o NBD na jejich území?

- Jaké typy rodin by se měly z větší části zapojovat (věk dětí, pohlaví, rodina tvořena původními obyvateli nebo jiné etnicity, jazyky, náboženství, jednotlivec s dětmi nebo bez dětí atd.)?
- Jaké informace jsou k dispozici lidem, kteří mají zájem se stát pěstouny?

2. Procedura výběru a propojení. Kompatibilita (viz Sekce IV § 2 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 2

Cvičení, které se má vypracovávat ve dvojici (15 minut)

Sestavení seznamu aspektů, které je třeba brát do úvahy při posuzování, zda se daný jednotlivec může stát pěstounem (např. kdo by měl posuzování provádět?).

Následně úvahy sdělit skupině.

ČÁST 2B: ŠKOLENÍ, PODPORA A MONITORING

1. Školení (viz Sekce V § 1 Manuálu)
2. Podpora (viz Sekce V § 2 Manuálu)



Následující cvičení k bodu 2

Diskuse ve skupině (15/ 20 minut)

Nakreslení mapy podpůrné sítě rodiny Smithových, která má zájem vzít si do péče NBD jménem Moussa (16 let).

Nakreslení mapy podpůrné sítě rodiny Smithových, která má zájem vzít si do péče NBD jménem Moussa (16 let). Smithovi nemají děti; manžel je řemeslník; manželka je učitelka na základní škole. Mají rádi sport, jejich rodiny žijí ve stejném městě, manžel je dobrovolník civilní obrany a manželka je členkou spolku veřejné knihovny.



3. Monitoring (viz Sekce V § 3 Manuálu)

ČÁST 3: PROPAGOVÁNÍ ASISTENCE NBD

1. Zvyšování povědomí o svěřování do péče (a jiných formách asistence) (viz Sekce VI Manuálu)

Úvodní cvičení k bodu 1

Diskuse ve skupině (10 minut)

- Přimět účastníky k zamyšlení nad tím, jak je důležité zvyšovat povědomí o institutu pěstounské péče, a jaké mechanismy je možné využít při jeho propagování.
- Přimět účastníky k zamyšlení nad tím, jakými způsoby a v jakých situacích by bylo možné oslovit a zapojit potenciální budoucí pěstouny? (existující sítě, kulturní skupiny, kostely, mešity, komunitní střediska atd.)

ŠKOLICÍ MODUL PRO PĚSTOUNSKÉ RODINY A JEDNOTLIVCE

CÍLE ŠKOLICÍHO KURZU

Prohloubení znalostí následujících tematik:

- Faktory, které ovlivňují migrování osob, zejména pak NBD;
- Pochopení mezinárodního a národního právního rámce týkajícího se ochrany NBD;
- Specifické potřeby NBD, jak přistupovat k jeho zranitelným místům;
- Různé způsoby přijímání a asistence NBD, zejména pak přínosy a nevýhody svěřením do péče
- Podpůrné sítě na osobní i profesionální úrovni
- Systém svěřování do péče v hostitelské zemi (výběr, posuzování, kompatibilita a podpora).

DOBA TRVÁNÍ A ZPŮSOB PROVEDENÍ ŠKOLICÍHO KURZU

Doba trvání:

Školení celkově trvá 9 hodin a je rozděleno na 3 moduly/ workshopy ve schématu 3 + 3 + 3 hodiny. Doba trvání modulů a cvičení se odvíjí od klasického provedení kurzu, je orientační a může být dle potřeby pozměněna. Zejména je doporučeno přehodnotit dobu trvání workshopů v případě, že je bude nutné školení vést plně či částečně online (např. rozdělit aktivity Modulu 3 do různých sekcí).

Maximální počet osob:

Školení se může účastnit maximálně 20 osob na jeden workshop.

STRUKTURA ŠKOLICÍHO KURZU

Školící program je rozdělený na 1 ÚVODNÍ a 3 TEMATICKÉ moduly.

ÚVOD

Doba trvání maximálně 20 minut.

Cíle: představení účastníků školení, podělit se s nimi o schémata a cíle.

Okruhy témat:

- osobní představení školitelů, kteří vysvětlí, z čeho se moduly skládají (obsah, časy, metody, cvičení);
- osobní představení účastníků;
- případné odborné a osobní zkušenosti týkající se svěřeni do péče, zejména pak svěřeni do péče NBD, znalosti a přímé zkušenosti s NBD;
- očekávání, jaké účastníci od školení mají.



Úvodní cvičení: má zkušenost s NBD

Čas max. - 5 minut.

Účastníci musí samostatně odpovídat na následující otázky:

- Má zkušenost s NBD je (např. dobrovolnická činnost, znalost jiných osob, které se o NBD z různých pozic starají, eventuální zkušenosti získané během vlastní pracovní aktivity atd.)
- Témata, která chci během kurzu probrat do hloubky, jsou...

Na vyplnění cvičení mají účastníci 5 minut.

Následně jsou požádáni, aby úkol zkonzultovali ve dvojici (max 5 minut) a poté své poznatky přednesli skupině.

MODUL 1

Nezletilí cizinci bez doprovodu: fenomenologie migračních proudů, legislativa, systém ochrany a práva.

DOBA TRVÁNÍ: 3 HODINY

Cíle: poznání fenomenologie migračních proudů s důrazem na NBD, prohloubení znalostí mezinárodního a vnitřního právního rámce týkajícího se jejich ochrany.

ČÁST 1: NEZLETILÍ MIGRANTI

1. Kdo jsou nezletilí migranti? (viz Sekce I, § 1 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 1

Diskuse ve dvojici (10 minut)

Probírání následujících témat:

- Kolik myslíte, že je v Evropě nezletilých migrantů bez doprovodu?
- Kolik jich je ve vaší zemi?

2. Jaké jsou hlavní příčiny, které nutí nezletilé migrovat? (viz Sekce I, § 2 Manuálu)

Doplňkové materiály ke shlédnutí ještě před začátkem úvodního cvičení:

<https://www.youtube.com/watch?v=qDmCYHt4KGk>

<https://www.youtube.com/watch?v=xpG3jLGGkvc>



Úvodní cvičení k bodu 2.

Diskuse ve skupině (10 minut)

Přimět skupinu, aby se zamyslela nad příčinami migrace (co vede NBD, aby cestovali do Evropy?).

3. Jaké jsou největší problémy, kterým musí čelit? (viz Sekce I, § 3 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 3.

Diskuse ve skupině (10 minut)

Přimět skupinu, aby se zamyslela nad problémy, kterým musí NBD během své cesty čelit.

4. Práva nezletilých cizinců bez doprovodu a právní nástroje jejich ochrany (viz Sekce I, § 4 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 4.

Diskuse ve skupině (10 minut)

Přimět skupinu, aby se zamyslela nad svobodami a právy, kterými oplývají země EU na rozdíl od mnohých jiných zemí světa (svoboda náboženství, volby, uzavření manželství atd.)

MODUL 2:

Psychologická, kulturní a vývojová témata.

Integrace a přechod do dospělosti.

DOBA TRVÁNÍ: 3 HODINY

Cíle: určit a blíže rozpoznat specifické potřeby NBD a jaká emoční a praktická pomoc jim může být nabídnuta.

ČÁST 1: BUDOVÁNÍ NUTNÝCH ZNALOSTÍ A KOMPETENCÍ K ZAJIŠTĚNÍ VHODNÉ POMOCI NEZLETILÉMU CIZINCI BEZ DOPROVODU



Úvodní cvičení k Části 1 Chápání naléhavých potřeb NBD

Diskuse v malých skupinách (20 minut).

Rozdělit skupinu na tři menší skupinky a každé skupině rozdat níže popsané cvičení. Každá skupina musí diskutovat (10 minut) o naléhavých potřebách nezletilých a službách, které by jim mohly pomoci, a následně odpovídat na otázky.

Abdul je šestnáctiletý afghánský chlapec. Dorazil do vaší země v zavazadlovém prostoru kamionu. Uvádí, že jeho rodiče byli zabití.

- Jakým způsobem by o Abdulovi měly být informovány úřady?
- Jaké první kroky by měly být podniknuty?
- Jakým problémům a dlouhodobým otázkám by mohl Abdul čelit?

Po 10 minutách se zeptejte jednotlivých skupin na feedback a запиšte jejich odpovědi na papírovou tabuli.

Ve feedbacku poskytovaném skupině je třeba zdůraznit, že NBD mají specifické potřeby a společné zkušenosti odloučení a ztráty (zvláště podtrhněte jejich potřebu terapeutické pomoci, výchovy, posouzení zdravotního stavu, umožnění setkávání se s osobami stejné kultury, které mluví stejným jazykem a patří ke stejnému náboženství).

1. Poruchy, jimiž mohou nezletilí migranti trpět (viz Sekce II, § 1 Manuálu)
2. Schopnost přizpůsobivosti nezletilého migranta bez doprovodu (viz Sekce II, § 2 Manuálu)
3. Péče o nezletilého a jeho podpora v přístupu k právům a integračnímu procesu (viz Sekce II, § 3 Manuálu)

ČÁST 2: PŘECHOD DO DOSPĚLOSTI

1. Největší problémy, s kterými se NBD po dovršení dospělosti může setkat (viz Sekce VII, § 1 Manuálu)
2. Několik poznatků, které by měla mít na paměti osoba pověřená péčí o nezletilého (viz Sekce VII, § 2 Manuálu)



Úvodní cvičení k Části 2

Cvičení č. 1 →

Diskuse ve skupině (10 minut)

Podnítit vznik diskuse na následující témata:

- Co se může přihodit každému NBD ve spojitosti s jeho statusem migranta. Co se může změnit, když dosáhne 18let věku?

Cvičení č. 2 →

Diskuse ve skupině (10 minut)

Přimět skupinu k zamyšlení nad tím, že Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO) definuje kulturu jako "soubor distinktivních duchovních a hmotných, intelektuálních i citových rysů, které charakterizují společnost nebo společenskou skupinu, a že zahrnuje vedle umění a písemnictví také způsoby života, způsoby soužití, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení" a následně zodpovědět tyto otázky:

- Co vnímáme pod pojmem kultura? když pomyslíme na kulturu NBD, kterého známe, co nám vyvstane na mysl?

MODUL 3

Systemy převzetí odpovědnosti za NBD (umístění a svěření do péče, poručnictví). Výběr, podpora a monitoring pěstounských služeb. Zvyšování povědomí o tomto institutu

DOBA TRVÁNÍ: 3 HODINY (cvičení a probíraná témata naznačují, že doba absolvování modulu se může lišit, minimální doba trvání jsou 3 hodiny, maximální 6).

Cíl modulu: seznámit se do hloubky s různými způsoby podpory a přijímání NBD, způsoby vybírání pěstounů, jakým způsobem dochází k propojování rodin a nezletilých.

ČÁST 1: SYSTÉM ASISTENCE NBD

1. Umístění nezletilého a jeho svěření do péče (viz Sekce III §1 Manuálu)
2. Poručnictví nezletilého (viz Sekce III §2 Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 1 a 2.

Cvičení č. 1 →

Diskuse ve skupině (20 minut)

- Přimět účastníky k zamyšlení nad přijímacími systémy jejich země.

Cvičení č. 2 →

Diskuse ve skupině (20 minut)

- Přimět skupinu, aby se pokusila svými slovy definovat “svěření do péče” ještě předtím, než je jí sdělena definice tohoto pojmu podle projektu EPIC a je jí osvětlen jeho cíl (10 minut).
- Přimět skupinu k zamyšlení nad možnými rozdíly institutu poručnictví v různých zemích (10 minut).

ČÁST 2A: PROCES VÝBĚRU OSOBY, KTERÁ SE MÁ O NEZLETILÉHO STARAT

1. Důležitost posuzovacího, výběrového a propojovacího procesu (viz Sekce IV § Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 1.

Diskuse ve skupině (10 minut)

Uvádění příkladů týkajících výběru pěstounů, pobízení účastníků, aby odpovídali na následující otázky:

- Jsou pěstouni ve vaší zemi specifickým způsobem vyhledávání a vybírání? Jaká jsou/ mohou být úskalí tohoto způsobu výběru?
- Jaké informace jsou k dispozici lidem, kteří mají zájem se stát pěstouny?



Úvodní cvičení k bodu 1.

Diskuse ve skupině (10 minut)

Uvádění příkladů týkajících výběru pěstounů, pobízení účastníků, aby odpovídali na následující otázky:

- Jsou pěstouni ve vaší zemi specifickým způsobem vyhledávání a vybírání? Jaká jsou/ mohou být úskalí tohoto způsobu výběru?
- Jaké informace jsou k dispozici lidem, kteří mají zájem se stát pěstouny?

2. Procedura výběru a propojení. Kompatibilita (viz Sekce IV § 2 Manuálu)

Saadia pochází ze Somálska a hostitelské zemi je dva roky. V Somálsku se o ni zhruba od jejích osmi let starala vzdálená příbuzná. Dokud žila v Somálsku, soustavně pomáhala dalším nezletilým a vykonávala domácí práce. Když její příbuzná opustila Somálsko, vzala Saadiu s sebou, ale pak se jejich kontakt přerušil. Saadia dorazila do hostitelské země ve věku 12 let a do té doby nikdy nenavštěvovala školu.

- Co je pro Saadiu nejdůležitější?
- Jaké služby by jí mohly pomoci řešit její nejnaléhavější problémy?



Úvodní cvičení k bodu 2

Cvičení, které se má vypracovávat ve dvojici (15 minut)

Sestavení seznamu aspektů, které je třeba brát do úvahy při posuzování, zda se daný jednotlivec může stát pěstounem (např. kdo by měl posuzování provádět?).

Následně úvahy sdělit skupině.



Následující cvičení k bodu 2

Cvičení, které se má vypracovávat samostatně (15 minut)

Představit si, že má být nějaký známý nezletilý (např. syna/ dceru, synovce/ neteř nebo dítě kamaráda) svěřen do pěstounské péče. Poradit sociálnímu asistentovi, jaké umístění by pro tohoto nezletilého bylo „nejvhodnější“ (např. klasické svěřen do péče, svěřen do volné péče atd.). Jaké faktory by měl dotyčný sociální asistent brát v úvahu?

ČÁST 2B: ŠKOLENÍ, PODPORA A MONITORING

1. Školení (viz Sekce V § 1 Manuálu)
2. Podpora (viz Sekce V § 2 Manuálu)



Následující cvičení k bodu 2

Diskuse ve skupině (15/ 20 minut)

Nakreslení mapy podpůrné sítě rodiny Smithových, která má zájem vzít si do péče NBD jménem Moussa (16 let).

Smithovi nemají děti; manžel je řemeslník; manželka je učitelka na základní škole. Mají rádi sport, jejich rodiny žijí ve stejném městě, manžel je dobrovolník civilní obrany a manželka je členkou spolku veřejné knihovny.

3. Monitoring (viz Sekce V § 3 Manuálu)

ČÁST 3: PROPAGOVÁNÍ ASISTENCE NBD

1. Zvyšování povědomí o svěřování do péče (a jiných formách asistence) (viz Sekce VI Manuálu)



Úvodní cvičení k bodu 1

Diskuse ve skupině (10 minut)

- Přimět účastníky k zamyšlení nad tím, jak je důležité zvyšovat povědomí o institutu pěstounské péče, jak se o něm oni sami dozvěděli a jaké mechanismy by využili při jeho propagování.
- Přimět účastníky k zamyšlení nad tím, jakými způsoby a v jakých situacích by bylo možné oslovit a zapojit potenciální budoucí pěstouny? (existující sítě, kulturní skupiny, kostely, mešity, komunitní střediska atd.)

ŠKOLICÍ MODUL PRO SETKÁNÍ S NEZLETILÝMI CIZINCI BEZ DOPROVODU A S NOVĚ ZLETILÝMI, KTEŘÍ VYUŽÍVAJÍ SYSTÉMU PODPORY I PO DOVRŠENÍ OSMNÁCTI LET VĚKU

CÍLE ŠKOLICÍHO KURZU

Prohloubení znalostí následujících tematik:

- práva nezletilých migrantů bez doprovodu v zemích, kde jsou přijímáni,
- struktura systému přijímání a role poručníka, výhody svěřeni do rodinné péče,
- zranitelná místa, jak je rozpoznávat a čelit jim

DOBA TRVÁNÍ A ZPŮSOB PROVEDENÍ ŠKOLICÍHO KURZU

Doba trvání:

Setkání jsou rozdělena na 3 moduly, přičemž každý z nich trvá 2 hodiny (2+2+2).

Doba trvání modulů a cvičení se odvíjí od klasického provedení kurzu, je orientační a může být dle potřeby pozměněna. Zejména je doporučeno přehodnotit dobu trvání workshopů v případě, že je bude nutné školení vést plně či částečně online (např. rozdělit aktivity Modulu 1 do různých sekcí).

Workshop si klade za cíl poskytnout NBD informace ohledně práv souvisejících s jejich statutem za pomoci videí, obrázků, her a *child-friendly* aktivit.

N.B. navrhované materiály se týkají italské legislativy, takže je doporučeno v každé zemi zvolit doprovodné aktivity vycházející z materiálů analogických – odpovídajících domácí realitě.

Účastníci:

Školení je určeno pro skupiny čítající maximálně 10 nezletilých ve věku mezi 14 a 17 lety, nebo pro jednu skupinu 5/7 nově dospělých, kteří využívají systému podpory i po dovršení osmnácti let věku.

STRUKTURA ŠKOLICÍHO KURZU

Školící program je rozdělený na 3 TEMATICKÉ moduly.

ÚVOD

Čas: 20 min.

Cíle: představit školení NBD, sdělit jim schéma a cíle školení.

Probíraná témata:

- Osobní představení výchovných pracovníků a školitelů, kteří vysvětlí, jakou budou mít setkání strukturu (obsah, čas, metody, cvičení/ hry).
- Představení NBD (nebo nově dospělých, kteří využívají systému podpory i po dovršení osmnácti let věku).



Cvičení k usnadnění představování NBD.

S použitím glóbu nebo mapy světa každého nezletilého požádat, aby ukázal, odkud pochází.

MODUL 1

NBD: ochrana a práva

ČAS: 2 hodiny.

Cíle: Pochopení mezinárodního a národního právního rámce týkajícího se ochrany NBD

ČÁST 1: PRÁVA NEZLETILÝCH MIGRANTŮ

Podpůrné materiály viz:

<http://www.cir-onlus.org/2019/09/03/sei-arrivato-in-italia-la-brochure-informativa-realizzata-da-cir-e-unhcr-per-msna-che-arrivano-in-italia/>

https://www.meltingpot.org/IMG/pdf/manuale_sopravvivenza_illustrato_msna_21maggio2020.pdf

1. Práva nezletilých cizinců bez doprovodu a právní nástroje jejich ochrany (viz Sekce I, § 4 Manuálu).



Úvodní cvičení k Části 1:

Nakreslit siluetu chlapce/ dívky na papír a ten následně pověsit na zeď.

Požádat NBD, aby napsali na *post-it*, jaká si myslí, že mají v dané zemi práva, a poté *post-it* nalepit na siluetu dítěte.

2. Možnost požádání i mezinárodní ochranu (viz Sekce I § 4, zejména § 4.3 FOCUS: *nutnost získání mezinárodní ochrany, problém traffickingu, nutnost sloučení se s vlastní rodinou* Manuálu).

3. Možnost požádání o ochranu před obchodem s lidmi a vážným vykořisťováním (viz Sekce I § 4, zejména § 4.3 FOCUS: *nutnost získání mezinárodní ochrany, problém traffickingu, nutnost sloučení se s vlastní rodinou* Manuálu).

4. Možnost sloučení s původní rodinou (viz Sekce I § 4, zejména § 4.3 FOCUS: *nutnost získání mezinárodní ochrany, problém traffickingu, nutnost sloučení se s vlastní rodinou* Manuálu)

Podpůrné materiály viz

<https://www.jumamap.it/it/2020/05/11/la-tratta-di-persone-e-una-grave-violazione-dei-diritti-umani/>

ČÁST 2: PŘECHOD DO DOSPĚLOSTI

1. Největší problémy, s nimiž se NBD může setkat (viz Sekce VII § 1 Manuálu).
2. Několik poznatků, které by měla mít na paměti osoba pověřená péčí o nezletilého (viz Sekce VII § 2 Manuálu).



Úvodní cvičení k Části 1

Otázka k podnícení skupinové diskuse (15 minut)

Přimět NBD, aby odpověděli na následující otázku:

- Co by se mohlo změnit, až dovršíte 18 let?

MODUL 2

Systemy převzetí odpovědnosti za NBD (umístění a svěření do péče, poručnictví).

ČAS: 2 hodiny.

Cíle: prohloubení znalostí různých způsobů podpory pro NBD

1. Umístění nezletilého a jeho svěření do péče (viz Sekce III § 1 Manuálu)
2. Svěření do rodinné péče (viz Sekce III § 1 Manuálu)



Cvičení č. 1 →

Otázka k podnícení skupinové diskuse (15 minut)

- Přimět NBD k zamyšlení nad systémem pomoci nezletilým ve vlastní zemi (co se stane, když nezletilý ztratí rodiče? Co když nemůže počítat ani s dalšími příbuznými?).



Cvičení č. 2 →

Otázka k podnícení skupinové diskuse (15 minut)

- Přimět NBD, aby diskutovali o významu pojmu “svěření do péče”.

2. Poručnictví nezletilého

MODUL 3

Výběr, podpora a monitoring svěření do péče

ČAS: 2 hodiny.

Cíle: prohloubení znalostí fází procesu svěření do péče.

1. Důležitost procesu posuzování a výběru NBD a pěstounské rodiny. Výběr a propojení (viz Sekce IV § 1 a § 2 Manuálu)



Cvičení č. 1 →

Otázka k podnícení skupinové diskuse (15 minut)

Přimět NBD, aby odpověděli na následující otázku:

- Jaké vlastnosti by měla mít osoba, která by byla pověřena se o vás starat? Pomoci jim vytvořit seznam aspektů, které by měly být zohledňovány při posuzování možného kandidáta na pěstouna (jaké by měl mít vlastnosti dle NBD, např. velký dům, děti, být mladý atd.).+
2. Podpora nezletilého zejména během různých fází svěření do péče (viz Sekce V § 1 "Příprava a školení nezletilého" § 2.2 Manuálu)



Cvičení č. 1 →

Otázka k podnícení skupinové diskuse (15 minut)

Přimět NBD, aby odpověděli na následující otázku:

- Jaké by podle vás mohly vzniknout problémy v počátcích svěření do péče (např. problémy s komunikací, částečná ztráta nezávislosti, nutnost sdílení vlastních rozhodnutí atd.)?

POZNÁMKY

1. Evropská komise, *The protection of children in migration – General Background paper*, (2016), k dispozici na odkazu: https://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=42359
2. Committee on the Rights of the Child (CRC), *Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin*, Odst. 7, 2005, k dispozici na odkazu: <https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/GC6.pdf>
3. Committee on the Rights of the Child (CRC), *Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin*, Odst. 8, 2005.
4. <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/IT/COM-2017-211-F1-IT-MAIN-PART-1.PDF>
5. Viz: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_ASYUNAA_custom_854018/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=5311e6f9-53df-4847-a689-b443f539d1f1
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210423-1>
6. Nezletilí cizinci bez doprovodu, česká zkratka
7. Menores Extranjeros No Acompañados, španělská zkratka
8. Unaccompanied and Separate Children, anglická zkratka
9. UNICEF, *Children on the move in Italy and Greece*, 2017, k dispozici na odkazu: https://www.unicef.org/eca/sites/unicef.org.eca/files/2017-10/REACH_ITA_GRC_Report_Children_on_the_Move_in_Italy_and_Greece_June_2017.pdf
10. Další informace viz: <https://www.europarl.europa.eu/news/it/headlines/world/20200624STO81906/perche-le-persone-migrano-esplorare-le-cause-dei-flussi-migratori#:~:text=Tra%20i%20motivi%20socio%2Dpolitici,fattori%20determinanti%20per%20la%20migrazione>
11. Další informace viz: <https://environmentalmigration.iom.int/environmental-migration>
12. Nařízení 604/ 2013 stanovuje kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu.
13. Celé texty legislativních opatření jsou k dispozici na odkazech:
<https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
<https://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/3b66c2aa10.pdf>
14. Text Listiny je k dispozici na odkazu:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:l33501>
15. Text legislativního nařízení je k dispozici na odkazu:
<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/005>
16. Text legislativního nařízení je k dispozici na odkazu:
<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/201>
17. Viz zejména nařízení EU 2016/399 kterým se stanoví “kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)” a nařízení z Dublinu 604/2013, kterým se stanoví “kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států”. Texty legislativních nařízení jsou k dispozici na následujících odkazech:
Text legislativního nařízení je k dispozici na odkazu:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0399>
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=celex%3A32013R0604>

18. Viz zejména směrnice 2011/95/EU "o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění)", směrnice 2013/32/EU "o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany" a směrnice 2013/33/EU, kterou se stanoví "normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění)".
Texty legislativních nařízení jsou k dispozici na odkazech: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0095>
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32013L0032>
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0033>
19. Díky velkému dopadu, který sahá až za hranice státu zainteresovaného ve sporu, nabyla rozhodnutí CEDU na zvláštní důležitosti, zejména v posledním dvacetiletí v tématu migrace a nezletilých. Vzpomeňme na případ *C-648/11 MA a a. proti Secretary of State for the Home Department*, který přiměl Radu a Evropský parlament přizvat Komisi k revizi nařízení 604/2013, aby vyhověli rozsudku Soudního dvora.
20. Viz zejména čl. 24 Listiny základních práv Evropské unie, čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, s přihlédnutím k čl. 18 směrnice 2011/95/EU, s přihlédnutím k čl. 33 směrnice 2013/32/EU, čl. 23 směrnice 2013/33, čl. 6.3 a 23.1 nařízení č. 604/ 2013.
21. V zájmu sledování *best interestu* nezletilého viz mimo jiné:
EASO, "Practical guide on the best interests of the child in asylum procedures", březen 2019, <https://www.refworld.org/docid/5c827e1b4.html>
COMMITTEE ON THE RIGHTS OF THE CHILDREN, "General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)", 29. květen 2013, <https://www.refworld.org/docid/51a84b5e4.html>
UNHCR, "Safe & Sound: what States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe", říjen 2014, <https://www.refworld.org/docid/5423da264.html>
UNHCR, "Field Handbook for the Implementation of UNHCR BID Guidelines", listopad 2011, <https://www.refworld.org/docid/4e4a57d02.html>
22. Viz zejména čl. 12 Úmluvy o právech dítěte, čl. 24 della Listiny základních práv Evropské unie, čl. 23.2 nařízení č. 604/ 2013.
23. Viz Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Ochrana nezletilých migrantů COM/2017/0211 k dispozici na odkazu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/IT/TXT/?uri=celex%3A52017DC0211>.
24. Viz zejména čl. 31.3 směrnice 2011/95/EU, čl. 24.2 směrnice 2013/33/EU.
25. Viz zejména čl. 12 e 19 Úmluvy o právech dítěte, čl. 31 směrnice 2011/95/EU, čl. 6.2 a 24 nařízení 604/2013, čl. 24.1 směrnice 2013/33, čl. 25.1 směrnice 2013/32/EU.
26. Viz zejména čl. 28 Úmluvy o právech dítěte, čl. 22.1 Ženevských úmluv, čl. 27 směrnice 2011/95/EU.
27. Viz zejména čl. 24 Úmluvy o právech dítěte, čl. 30 směrnice 2011/95/EU.
28. Viz zejména čl. 10 a 22.2 Úmluvy o právech dítěte, čl. 10.3 della směrnice 2003/86/ES, čl. 31.5 směrnice 2011/95/EU, čl. 8 nařízení č. 604/ 2013, čl. 23 směrnice 2013/33/EU.
29. Viz zejména čl. 18 Listiny základních práv Evropské unie, čl. 6 a 8 nařízení 604/2013, čl. 7.4 della směrnice 2013/32/EU.

30. Viz zejména čl. 10 směrnice 2008/115/ES Evropského parlamentu a Rady z 16. prosince 2008 “o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí”.
31. Zákon ze 7. dubna 2017, č. 47 ustavující “Pokyny ohledně prostředků ochrany nezletilých cizinců bez doprovodu”. Text zákona je k dispozici na odkazu:
<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2017-04-7;47>
32. Čl. 2 písmeno D směrnice 2011/95/EU.
33. Čl. 2 písmeno F směrnice 2011/95/EU.
34. Viz: <https://www.ifrc.org/en/what-we-do/disaster-management/about-disasters/what-is-a-disaster/what-is-vulnerability/#:~:text=Vulnerability%20in%20this%20context%20can,concept%20is%20relative%20and%20dynamic>
35. Pro více informací viz: WHO, Glossary of health emergency and disaster risk management terminology, 2020, k dispozici na odkazu: <https://www.who.int/publications/i/item/glossary-of-health-emergency-and-disaster-risk-management-terminology>
36. Čl. 21 směrnice 2013/33/EU
37. Viz zajímavá práce Caroppo E., Del Basso G., Brogna P. “Traumata a zranitelnost migrantů žádajících o mezinárodní ochranu”, 2014, k dispozici na odkazu:
<http://www.scielo.br/pdf/remhu/v22n43/v22n43a07.pdf>
38. Viz poznámka č. 37
39. Srov: <https://www.msmanuals.com/it/professionale/disturbi-psichiatrici/ansia-e-disturbi-correlati-allo-stress/disturbo-post-traumatico-da-stress>
40. Srov: <https://www.msmanuals.com/home/mental-health-disorders/anxiety-and-stress-related-disorders/acute-stress-disorder-asd>
41. Srov: <https://medlineplus.gov/psychoticdisorders.html> <https://www.jpsychopathol.it/article/sintomatologia-delle-psicosi-maggiori-analisi-fattoriale-di-1891-soggetti-psicotici/>
42. Srov: <https://www.msmanuals.com/it-it/professionale/disturbi-psichiatrici/ansia-e-disturbi-correlati-allo-stress/disturbo-d-ansia-generalizzata-dag>
43. Viz: Bromberg P. Klinické zkoumání traumatu a odloučení, Raffaello Cortina Editore
44. Srov: <https://www.verywellmind.com/delayed-onset-ptsd-meaning-and-reasons-2797636#:~:text=What%20is%20Delayed%20Onset%20PTSD%3F,-Delayed%20onset%20PTSD&text=In%20some%20cases%2C%20the%20delayed,experience%20of%20a%20traumatic%20event.>
45. Ní Raghallaigh, M. and Gilligan, R., Active survival in the lives of unaccompanied minors: coping strategies, resilience, and the relevance of religion, Child and Family Social Work, 2010.
46. Sleijpen, M., Mooren, T., Kleber, R.J., & Boeije, H.R., Lives on hold: A qualitative study of young refugees’ resilience strategies, Childhood, 2017.
47. Kaukko, M. & Wernesjö, U., Belonging and participation in liminality: unaccompanied children in Finland and Sweden. Childhood, 2017.
48. De Graeve, K. & Bex, C. Caringscapes and belonging: an intersectional analysis of care relationships of unaccompanied minors in Belgium, Children's Geographies, 2017
49. Z doporučení projektu EPIC Project n. 2 Specializovaná podpora

50. Evropská komise, *Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě*, 2017, k dispozici na odkazu: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/IT/COM-2017-211-F1-IT-MAIN-PART-1.PDF>
51. Srov Pracovní manuál pro aktivaci a řízení přijímacích služeb ve prospěch žadatelů o azyl a držitelů statusu mezinárodní ochrany. Aktualizovaná verze: „Mezinárodní ochrana osob, které jsou nebo mohou být oběťmi obchodu s lidmi“. Srpen 2018, k dispozici na odkazu: <https://www.sprar.it/wp-content/uploads/2018/08/SPRAR-Manuale-Operativo-2018-08.pdf>
52. Z doporučení projektu EPIC Project n. 1 Podpora na míru
53. Caritas Ambrosiana je úřadem diecézní kurie v Miláně. Nese název Úřad pro pastorální charitu – Caritas Ambrosiana a působí v rámci misijního a charitativního sektoru. Farsi Prossimo Onlus založena 29.11.1993 je organizací vzájemné pomoci typu A, která vznikla v rámci nadace Caritas Ambrosiana a má za cíl rozvíjet sociálně-výchovné služby v milánské diecézi. Další informace k dispozici na odkazu: <https://www.caritasambrosiana.it/>
54. Pro různé definice přijímacích postupů viz názvosloví organizace UNICEF k dispozici na odkazu: <https://www.unicef.org/eca/definitions>
55. Viz další informace ohledně nezletilých migrantů bez doprovodu žádajících o mezinárodní ochranu: směrnice 2011/95/EU čl. 31 odst. 3 stanovuje, že "Členské státy zajistí, aby nezletilé osoby bez doprovodu byly umístěny
- a) ke zletilým příbuzným nebo
 - b) do pěstounské rodiny nebo
 - c) do ubytovacích středisek se zvláštními zařízeními pro nezletilé osoby nebo
 - d) do jiného ubytování vhodného pro nezletilé osoby.
- V této souvislosti se přihlíží k přáním dítěte s ohledem na jeho věk a stupeň vyspělosti.
4. Sourozenci mají pokud možno zůstat spolu, přičemž se přihlíží k nejlepšímu zájmu dotyčné nezletilé osoby, a zejména k jejímu věku a stupni vyspělosti. Změny místa pobytu nezletilých osob bez doprovodu musí být omezeny na minimum. ". Dále směrnice 2013/33 s přihlédnutím k čl. 22 konstatuje, že "při rozhodování o způsobu ubytování by měly členské státy řádně přihlížet k nejlepšímu zájmu dítěte a ke konkrétním podmínkám žadatele, pokud je závislý na rodinných příslušnících nebo na jiných blízkých příbuzných osobách, jako jsou svobodní nezletilí sourozenci, kteří se již nacházejí ve stejném členském státě". Stejná směrnice čl. 24 stanovuje, že "Nezletilé osoby bez doprovodu, které učiní žádost o mezinárodní ochranu, se od chvíle, kdy jsou přijaty na území členského státu, ve kterém byla žádost o mezinárodní ochranu učiněna nebo je posuzována, až do okamžiku, kdy jsou nuceny jej opustit, umísťují:
- a) ke zletilým příbuzným;
 - b) do pěstounské rodiny;
 - c) do ubytovacích středisek se zvláštními zařízeními pro nezletilé osoby;
 - d) do jiného ubytování vhodného pro nezletilé osoby.
- Členské státy mohou umístit nezletilé osoby bez doprovodu starší šestnácti let v ubytovacích střediscích pro dospělé žadatele, je-li to v jejich nejlepším zájmu, jak je stanoveno v čl. 23 odst. 2."
56. UN, *Guidelines for the Alternative Care of Children*, k dispozici na odkazu: <https://www.refworld.org/docid/4c3acd162.html>
57. Z doporučení projektu EPIC Project n. 2 Specializovaná podpora

58. Viz EASO, *Guidance on reception conditions for unaccompanied children: operational standards and indicators*, k dispozici na odkazu: <https://easo.europa.eu/sites/default/files/Guidance-on%20reception-%20conditions-%20for-unaccompanied-children.pdf>
59. Z doporučení projektu EPIC Project n. 6 Alternativní péče
60. Pro další informace ohledně přijímání a převzetí odpovědnosti za NBD v Itálii viz EASO, *Pracovní příručka přijímání a převzetí odpovědnosti za nezletilé cizince bez doprovodu*, k dispozici na odkazu: https://www.interno.gov.it/sites/default/files/2021-03/vademecum_operativo_per_la_presa_in_carico_e_laccoglienza_dei_msna_def.pdf
61. <https://www.retesai.it/>
62. <http://zdcpraha.cz/>
63. Accem je nezisková, apolitická a bezkonfesní organizace, která pracuje na zlepšování životních podmínek lidí v těžkých situacích. Už více než 20 let se věnuje práci se znevýhodněnými dětmi, kterým hrozí sociální vyloučení, a zajišťují asistenci a útočiště ohroženým nezletilým domácího i cizího původu.
64. Z doporučení projektu EPIC Project n. 6 Alternativní péče
65. Zákon ze 4. května 1983, č. 184 – tak jak byl pozměněn zákonem z 28. března 2001, č. 149 - ohledně "Disciplíny adopce a svěření nezletilých do péče".
66. Čl. 2 zákona ze 4. května 1983, č. 184
67. Čl. 4 zákona ze 4. května 1983, č. 184
68. Čl. 5 zákona ze 4. května 1983, č. 184
69. Srov: Fundamental Rights Report, 2017, p.184-186, dostupné al link: <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/annual-reports/fundamental-rights-2017#child-rights>
70. Pro další informace viz: <http://terradeipopoli.altervista.org/affido-omoculturale.html>
71. Pro další informace viz: <https://nidosineurope.eu/projects/reception-and-living-in-families/france/>
72. Srov. poznámka 78
73. Z doporučení projektu EPIC Project n. 6 Alternativní péče
74. OPU, která byla založena v roce 1991 jako humanitární, nevládní a nezisková organizace, se věnuje pomoci uprchlíkům a cizincům na území ČR již 28 let. V roce 2003 OPU vytvořila tým věnující se asistenci nezletilým cizincům bez doprovodu a v odloučení, který se skládá z advokátů a sociálních asistentů. Momentálně je Opu jedinou nevládní organizací v ČR, která se soustavně zabývá touto specifickou skupinou migrantů a snaží se napravovat vady současného systému přijímání a péče. Organizace nabízí: právní podporu, socio-ekonomickou podporu, vzdělávací kurzy pro NBD, kteří se věkově blíží dospělosti, díky velkému zapojení dobrovolníků také volnočasové aktivity, nonstop asistenční linku, kam mohou nezletilí v případě potřeby telefonovat.
Pro další informace viz: <https://www.opu.cz/cs/>
75. Pro další informace o tomto institutu a jeho rozšíření viz SAVE THE CHILDREN, *kinship Care report. Syrian Refugee Children in Jordan*, k dispozici na odkazu: https://resourcecentre.savethechildren.net/sites/default/files/documents/jordan_report_kinship_care_final.pdf
76. Čl. 343 italského občanského zákoníku
77. Čl. 19 odst. 5 zákona č.142 z roku 2015
78. Čl. 26 odst. 5 zákona č.257 z roku 2008
79. Viz poznámka 75

80. *Ireland's National Standards for Foster Care*, k dispozici na odkazu: https://www.dcy.gov.ie/documents/publications/National_Standards_for_Foster_Care.pdf
81. Ní Raghallaigh, M., *Foster care and supported lodgings for separated asylum seeking young people in Ireland: the views of young people, carers and stakeholders*. Barnardos and the HSE, 2013, k dispozici na odkazu: https://researchrepository.ucd.ie/bitstream/10197/4300/1/Foster_care_for_separated_asylum_seeking_young_people.pdf
82. <https://engi.eu/projects/alfaca/manual/>
83. PiB, *Information from the concept on 'Kinder im Exil'*, k dispozici na odkazu: www.pib-bremen.de. Pro další informace viz: *Reception and living in families*, in the *EU for unaccompanied minors*, k dispozici na odkazu: <http://www.scepnetwork.org/images/21/276.pdf>, str.45.
84. Viz Ministerstvo práce a sociálních věcí, *Klíčové koncepty svěření do rodinné péče*, rok 2012, a *Podpůrné sítě svěřování do rodinné péče* k dispozici v tomto pořadí na odkazech: https://www.minori.gov.it/sites/default/files/linee_guida_affidamento_familiare_2013.pdf https://www.garanteinfanzia.org/sites/default/files/la_promozione_delle_reti_dellaffido_familiare.pdf
85. Srov: Folgheraiter, *Logika sociální pomoci*, str. 244.
86. <https://www.aibi.it/ita/attivita/affido/#1505379818504-442b5ad6-e357>; <https://www.aibi.it/ita/category/bambini-in-alto-mare/>
87. <https://www.hiqa.ie/areas-we-work/childrens-services>
88. *Ireland's National Standards for Foster Care*, k dispozici na odkazu: https://www.dcy.gov.ie/documents/publications/National_Standards_for_Foster_Care.pdf
89. *The Children's Book about Foster Care*, k dispozici na odkazu: https://www.dcy.gov.ie/documents/publications/The_Childrens_Book_about_Foster_Care.pdf
90. <http://epic-project.alberodellavita.org/events/welcoming-cities/>
91. Z doporučení projektu EPIC Project n. 7 *Přechod do dospělosti*
92. Pro další informace ohledně vstupu do pracovního života viz toolkit zpracovaný organizací *Albero della vita* v rámci projektu *W4Integration Europe: "Pracovní začlenění zranitelných migrantů"*
93. Z doporučení projektu EPIC Project n. 4 *Pracovní zařazení*

PŘÍLOHY

- Annex 1. Quality assessment checklist EPIC
- Annex 2. Recommendations EPIC
- Annex 3. Statement EPIC
- Annex 4. Guidance for service expansion
- Annex 5. Správné postupy FORUM
- Annex 6. Minimum standard FORUM
- Annex 7. Formát Hodnocení



Directorate-General for Migration and Home Affairs, Migration and Security Funds

EPIC - EUROPEAN PRACTICES FOR INTEGRATION AND CARE. Improving alternative forms of care for Unaccompanied Migrant Children

-
N. 863767

QUALITY ASSESSMENT CHECKLIST

Title of deliverable	QUALITY ASSESSMENT CHECKLIST
Deliverable N	
Date	25/5/2020
Version	Draft 2



QUALITY ASSESSMENT CHECKLIST - QAC

OBJECTIVE

Each Partners analyse its service through common quality assessment tools provided by the Coordinator. Field visits enrich each partner experience driving the self - analysis of how quality components are integrated in the local services for unaccompanied migrant children care and integration. Each partners evaluate how different actors of public and private sectors interact for children well-being by considering vocational training, fellowship, services networks for leisure activities.

This checklist is based on the *“Guidance on Minimum Standards for provision of Foster Care for Unaccompanied Migrant Children”* elaborated in the FORUM project, and on the *“EASO Guidance on reception conditions for unaccompanied children: operational standards and indicators”*.

This Checklist reflect the key principles enshrined in the UN Convention on the Rights of the Child, which are discussed in the Committee on the Rights of the Child’s General Comment Number 6 (2005) on the Treatment of Unaccompanied and Separated Children outside of their Countries of Origin.

The following general principles are of particular importance:

- Non-discrimination (article 2)
- Best interests of the child as a primary consideration in all matters affecting them (article 3)
- The right to life, survival and development (article 6)
- Right of the child to express his or her views freely (article 12)

Because of Unaccompanied Migrant Children status and degree of vulnerability, child reception must be addressed taking into account that they need a legal guardian firstly and special care and attention secondly. Too often, range of solutions in project target countries - where the empowerment of legal guardian is still left behind - is limited to residential care without considering, as priority, the best interests of the child.

The Checklist includes: A) Children participation in Decision making process, B) Children well-being (Children’s emotional, social and educational development); C) Recruitment, assessment and training of the professionals; D) Placement; E) Training, development and ongoing support; F) Monitoring; G) Promoting independence and transition to adulthood.



CHECKLIST

Service/Project:	
Organization:	Place:
Guest/	

N.	QUESTIONS	YES	NO	COMMENTS (or in case of N/A)
A) Children participation in Decision making process				
<i>Children's participation means that children have the right to have their voices heard, are listened to seriously and are able to influence decisions affecting them.</i>				
1	Have you ensured that unaccompanied children receive relevant information on their status, covering all aspects of reception conditions: their right to reception, the form of provision of material reception conditions (housing, food, clothing and daily expenses allowances), access to healthcare, education, leisure activities, and specific arrangements for applicants for international protection with special needs, if relevant?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
2	Have you given information covering the roles of staff working with unaccompanied children?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
3	Have you provided information explaining the obligation of appointing a representative in order to assist unaccompanied children on procedural issues and in their everyday life?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
4	Do all these information were provided in a child-friendly, age-appropriate and culturally sensitive manner?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
5	Are Interpreters and/or language mediators available in reception facilities to allow communication with unaccompanied children in their native language?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

6	Do you give safe and inclusive opportunities to Unaccompanied children, to express their views/opinions and for their views to be considered in line with age and maturity?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
7	Do the children actively participate with the staff on the definition of the background, needs, skills and future prospects (vocational training or fellowship opportunities) for themselves?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
8	Do relations with the community of origin of the child, present in the area, are favoured?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
9	Do relationship with the legal guardian is favoured?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

B) Children's emotional, social and educational development

The action is shaped around the concept of best interest of child which means that all the activities should contribute to guarantee full and effective enjoyment of all the rights as well as the holistic development of the child, including physical, mental, spiritual, moral and social development.

MEDICAL				
10	Do a standardised mechanism/procedure is in place to systematically identify and assess special needs for unaccompanied children?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
11	Do a medical screening is conducted by specialized personnel in migration medicine, ethno psychology / ethno psychiatry?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
12	Do a cultural mediator is present during medical visits?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
13	Do the child has been prepared for the visit? Do you pay enough attention to the gender of the doctor?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
14	Do the children has access to necessary healthcare, equal to that of nationals including preventive, mental, physical and psychosocial care?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

15	Do the Unaccompanied children in need of mental healthcare, rehabilitation services and/or qualified counselling are provided with such services by the presence of a clinical psychologist (with specialization in ethno psychiatry) in the reception facility or outside the centre?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
	HOUSING			
16	Do you have a mechanism in place to consider whether there are specific and objective reasons for the allocation of a particular housing?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
17	Do you ensure that family unity is respected, in line with the principle of the best interests of the child?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
18	Do separate bedrooms for single male and female children exist and no access is possible for children of the opposite sex?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
19	Do you ensure sufficient, adequate, and functioning sanitary infrastructure in the housing?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
20	Do the cleanliness of private and common areas of the housing is checked on a regular basis?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
21	Do access to a telephone is possible at least for calls concerning family contact, contact with the representative and procedural, legal, medical or educational issues?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
22	Is there a space dedicated to prayer?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
	EDUCATIONAL			
23	Do the unaccompanied child is supported in its everyday life and activities?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
24	Do the unaccompanied child is provided with help with homework and tutoring?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
25	Do all unaccompanied children have quick access to internal or external preparatory classes, including language classes,	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

	when necessary, in order to facilitate their access to and participation in the education system?			
	LEISURE			
26	Is there a daily access to a variety of leisure activities, both indoor and outdoor, according to age and after consultation with the unaccompanied children?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
27	Is there a minimum range of sport activities appropriated to the unaccompanied child's age regularly provided?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
28	Do the Internet access and its duration is age-appropriate and is regulated and supervised by the staff?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
29	Is there an area suitable for leisure activities inside the housing or nearby within public space?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
30	Are there agreements with CSO/volunteers to support and integrate these children in their leisure activities?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
	MATERIAL SUPPORT			
31	Do Unaccompanied children have access to sufficient and adequate food?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
32	Can they choose the menu? Are there typical dishes of their tradition?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
33	Do Unaccompanied children possess sufficient clothing?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
34	Do Unaccompanied children have access to sufficient and adequate personal hygiene products and non-food products?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
35	Do you ensure that an adequate daily/weekly expenses allowance is provided?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

C) Recruitment, assessment and training of the professionals

In order to perform all the tasks to deal with children, those working with unaccompanied children (educators, guide, orienters, monitoring responsables) have to be appropriately available, qualified, trained, supported and monitored.

36	Do the reception facility provide sufficient qualified staff to carry out the day-to-day care of unaccompanied children?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
37	Do Staff working with unaccompanied children in the reception context has clear terms of reference (job description)?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
38	Do Staff working with unaccompanied children in the reception context is qualified in accordance with national law and regulations concerning his or her particular terms of reference (job description)?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
39	Do training is provided in a regular manner and reviewed depending on the needs of the staff?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
40	Do the trainings provided include gender and age-specific concerns, cultural training, conflict management, initial and specialised training on the identification of persons with special needs, awareness of mental health issues, recognising signs of radicalisation, and identification of victims of human trafficking as well as first aid and fire safety?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
41	Is there a space for discussion as a team, and supervision by external experts?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

D) Placements

The best interests of the child should be a primary consideration and his/her consent should be taken into consideration, as his/her wishes and feelings taken into account.

42	Do the placement has been discussed with the child and they have information about the foster care and reception system and their rights?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
----	---	--------------------------	--------------------------	--

43	Do you make efforts to place children with carers who can meet their needs, including their ethnic, religious, cultural and linguistic needs?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
44	Do you try not to separate siblings from each other in care placements unless there are compelling reasons for doing so?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
45	In case of separation, does regular and appropriate arrangements are put in place for them to have contact with each other?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
46	Do clear procedures exist for introducing children into the foster care placement, to the foster carer and to others living in the household?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

E) Training, development and ongoing support

Foster carers and caregivers should receive the training and development they need to carry out their role effectively, on an ongoing basis.

47	<p>Do foster carers have an understanding of:</p> <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> the domestic immigration and asylum system and how to support the child within that system; <input type="checkbox"/> the situation of unaccompanied children in the country and in Europe in general; <input type="checkbox"/> the impact of migration on unaccompanied children; <input type="checkbox"/> the impact of previous adversities, including trauma, on unaccompanied children; <input type="checkbox"/> trafficking and the risks of children going missing; <input type="checkbox"/> the social care system and services that can support foster families during foster care; <input type="checkbox"/> resilience; <input type="checkbox"/> cultural diversity; <input type="checkbox"/> gender issues; <input type="checkbox"/> the rights and the duties of the foster child and foster family; <input type="checkbox"/> the importance of family contact (where appropriate and safe). 	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
----	--	--------------------------	--------------------------	--

48	Do foster carers/caregivers receive regular support on how to manage their responses and feelings arising from caring for children?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
F) Monitoring				
<i>Either internal and external monitoring should be in place, to assure the best interest of the child is in place</i>				
49	Do the children actively participate to the assessment of his need, situation, skills?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
50	Do the relevant agency or authority visit and conduct flexible monitoring of each accommodation for children (foster care families, reception centres, individual housing...)?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
51	During these regular visits, do information on the mental and social development of the unaccompanied child is exchanged with the representative?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
52	Child reception staff present in the accommodation centre/individual housing 24/7.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
53	The presence of the unaccompanied child in the accommodation centre/individual housing is monitored at least once a day to be sure the child has not absconded.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
54	The reception facility has to provide for a regular monitoring mechanism of staff performance to ensure day-to-day care of unaccompanied children.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
G) Promoting independence and transition to adulthood				
<i>Residential care staff/Foster carers should help children to prepare for leaving the foster family, with the nature of the preparation depending on why they are leaving the foster family. Residential care staff/Foster carers should help children to prepare for adulthood so that they can reach their potential and achieve psychosocial and economic wellbeing.</i>				
55	Are skills related to autonomy assessed on a regular basis?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

56	Do the Unaccompanied child is provided with support and training on home budget management and home management?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
57	Do the unaccompanied child's psychological wellbeing and mental health is taken into account and safeguarded during day-to-day care?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
58	Do the unaccompanied child has access to awareness raising activities on the risks of drugs and alcohol use, according to its age and maturity?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
59	Do the unaccompanied child has access to awareness raising activities on sexual and reproductive health, and on gender roles, according to its age and maturity?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
60	Do the Social Services or other competent authorities, support the families/Reception centres staff with the offer of adequate training and educational activities?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
61	Do the Social Services or other competent authorities, support the families/Reception centres staff with the offer of vocational training, fellowship?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
62	Do the Social Services/Civil Society promote adequate support's projects for children in transition to adulthood?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
63	Are the children supported and accompanied in house-searching activity?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	



Directorate-General for Migration and
Home Affairs, Migration and Security Funds

EPIC - EUROPEAN PRACTICES FOR INTEGRATION AND CARE

Improving alternative forms of care for Unaccompanied Migrant Children

Projekt č. 863767

Doporučení z on-line kulatých stolů



DOPORUČENÍ

PARTNEŘI PROJEKTU S NÁZVEM EPIC – EVROPSKÉ ZKUŠENOSTI PRO INTEGRACI A PÉČI – ZLEPŠENÍ ALTERNATIVNÍCH FOREM PÉČE O NEZLETILÉ DĚTI MIGRANTY BEZ DOPROVODU RODIČŮ

Na základě sedmi kulatých stolů, které zorganizovali partneři projektu on-line v období od 22.10. do 2.12. 2020 a kterých se zúčastnilo na 250 odborníků a partnerů, si dovoluujeme předložit zejména veřejným institucím na místní a regionální úrovni, organizacím občanské společnosti, úřadům, zástupcům vysokých škol a privátního sektoru, a

vzhledem k tomu, že tento projekt je veden hlediskem zajistit nejlepší zájem dítěte, což by mělo vést k tomu, že všechny aktivity přispívají k plnému a efektivnímu zajištění všech práv dítěte a k celkovému rozvoji dítěte po stránce fyzické, duševní, duchovní, mravní i sociální, a také

s ohledem na relevantní politiky a legislativní rámce přijaté na ochranu migrujících dětí, jako jsou Sdělení Komise Evropskému Parlamentu a Radě s názvem Ochrana migrujících dětí (2017), Akční plán pro nezletilé bez doprovodu (2010-2014), Evropská agenda o migraci, Akční plán o integraci a inkluzi 2021-2027, a Nový EU Pakt o migraci a azylu (2020)

Přijali a zasazují se o následující doporučení

1. VHODNÁ PODPORA

- Zajištění individuální práce s nezletilými migranty bez doprovodu (NBD) za použití participativní metodologie v realizaci programů a služeb pro děti
- Zajištění práva dítěte být vyslyšeno a participace NBD v rozhodovacích procesech, které ovlivňují jeho život
- Personalizace nabízené podpory, která musí brát v úvahu specifické charakteristiky konkrétního NBD, jeho/její historii, absolvovanou cestu, potřeby, zranitelnost, přání a vazby, které si NBD vybuchovalo nebo právě buduje na určitém teritoriu.

2. ZVLÁŠTNÍ PODPORA

- Poskytnutí širší **psychologické pomoci** nezletilému migrantovi bez doprovodu a používání nástrojů k překonání kulturních bariér, které mohou tuto podporu považovat za stigma
- Zohlednění znalostí o sociálním a kulturním **původu a minulosti konkrétního NBD, které je přinutilo opustit zemi původu**, a tím lépe definovat možné cesty inkluze a použití přiměřených a úplných ochranných opatření, a zohlednění příležitostí pro dítě.

3. INTEGRACE

- **Integrace v životě člověka se definuje v různých oblastech:** Vzdělávání, přípravě, pracovním životě, sportu, volném čase, vztazích, atd. Plná inkluze musí zahrnovat mnohost zájmů nezletilého migranta bez doprovodu rodičů.
- **Aktivní participace:** prostřednictvím vzájemných znalostí můžeme vytvořit sociální vazby, které jsou základem jakékoli koexistence
- **Pozitivní proces integrace** nezletilého migranta bez doprovodu by měl zahrnovat:
 - Jeho emoční potřeby jak vzhledem k hostitelské rodině tak k dětem stejného věku
 - Různé formy uměleckých vyjádření s cílem otevřít skutečný dialog mezi kulturně vzdálenými světy
- **Kulturní mediace** – prosazování integrace NBD se zaměřením na kulturní mediaci jako nástroje, který umožňuje komunikaci a dialog ve společném kulturně citlivém prostoru respektujícím odlišnosti a posilujícím vazby zajišťující harmonický rozvoj dítěte a hostitelské společnosti.
- **Mluvení, psaní a porozumění jazyku hostitelské společnosti** je základním krokem k zajištění integrace.

4. PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ

- **Spolupráce na pracovním uplatnění** s profesionály, kteří nejlépe zajistí propojení pracovních nabídek s dovednostmi a přáními nezletilých migrant bez doprovodu
- **Podpora přípravy na zaměstnání a praxí:** naučení se práce dává NBD pocit, že jsou součástí hostitelské společnosti a pomůže jim naplnit osobní a rodinné potřeby/očekáváníí.
- **Pracovní angličtina** je podle odborníků na trh práce klíčová pro zvýšení zaměstnatelnosti NBD
- Je důležité **podporovat propojení NBD jako zaměstnanců a institucí na trhu práce**, což povede k podpoře integrace nezletilých migrant bez doprovodu
- Podporovat **koordinaci a případné dohody** se soukromým sektorem, aby se usnadnil vstup NBD do práce.

5. ZAPOJENÍ MÍSTNÍ KOMUNITY

- Propagace a podpora úlohy **dobrovolných opatrovníků/mentorů**. Mentoři by měli získat poradenství a podporu. Je vhodné, aby získali také pomoc v podobě placeného volna na realizaci dobrovolného mentorství a proplácení nákladů s tímto spojených. Dobrovolní opatrovníci/mentoři nemohou být zanecháni bez podpory.

- **Posilování sítí spolupráce** na místní úrovni – integrace v různých sférách života vyžaduje existence sítí podpory a intervence. Takové sítě mohou fungovat na různých úrovních – neformální struktury zahrnující subjekty s různou profesní odborností, smíšené sítě veřejných a soukromých aktérů (ziskové a neziskové subjekty) mohou spolupracovat a vytvářet příležitosti.
- **Podpora aktivního občanství** s cílem zajištění vzájemné informovanosti, zapojení místní komunity a eliminace nebo zmírnění stereotypů a vzájemných předsudků.

6. ALTERNATIVNÍ PÉČE

- Doporučování a **šíření povědomí o pěstounské péči a prosazování více inkluzivní společnosti**
- **Podpora pokračování již navázaných vztahů**, když děti opouštějí pobytová zařízení a jdou do pěstounské péče
- **Podpora (psychologická a finanční) rodin a jednotlivců**, kteří se starají o nezletilé migrant bez doprovodu
- Vedle pěstounské péče je důležitá **podpora dalších alternativních forem náhradní rodinné péče** o nezletilé migrant bez doprovodu: rodiny a jednotlivci se mohou zapojit jako mentoři, hostitelé nebo prostě občasně těmto NBD pomáhat (podporující rodiny).

7. PŘECHOD DO DOSPĚLOSTI

- Je důležité pokračovat v realizaci programů, služeb a ochranných opatření pro nezletilé migranty bez doprovodu **také poté, kdy dovrší věk 18 let**, aby jejich přechod do dospělého života a integrace do společnosti byli úspěšné.
- Všechna výše uvedená doporučení by měla být brána v úvahu právě ve zranitelném a složitém období **přechodu do dospělého života** NBD.



EPIC - EUROPEAN PRACTICES FOR INTEGRATION AND CARE

Improving alternative forms of care for Unaccompanied Migrant Children

Projekt č. 863767

PROHLÁŠENÍ

11. března 2021

Každé město může být otevřeným městem – záleží na lidech, kteří v něm žijí, a institucích, které spravují sociální a politické záležitosti města.

Každý občan a také každá občanská organizace a instituce by měli propagovat a podporovat integraci a rozvoj nezletilých migrantů bez doprovodu rodičů.

Doufáme, že aktivní inkluze a integrace se mohou stát praxí každého evropského města a nová kultura solidarity a spravedlnosti může být rozšířená díky každodennímu rozhodování jeho obyvatel.

Věříme tomuto přístupu a zasazujeme se o kulturu otevřeného města.

Bud' součástí otevřeného města!





Directorate-General for Migration and Home Affairs, Migration and Security Funds

1. Please, indicate your level of knowledge on the following topics listed below:

	Very high	High	Medium	Low	Very Low
a. The greatest difficulties migrant children encounter in the arrival countries.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b. The disorders that can affect migrant children	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c. The different options of placement and care of the child	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
d. Which are the selection criterias for carers	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
e. Why the support to families is important	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
f. The importance of the network	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
g. The main problems that an unaccompanied migrant minors may encounter	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

2. Which topics you would like to be included in the training?



Directorate-General for Migration and Home
Affairs, Migration and Security Funds

3. Please, share any other comments or suggestions here

Thank you for taking the time to fill out this questionnaire.

The content of this publication represents the views of the author only and his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains



Directorate-General for Migration and Home Affairs, Migration and Security Funds

FINAL ASSESSMENT

1. What is your overall knowledge of the main argument of the training (UAM)?

Excellent

Very Good

Good

Satisfactory

Poor

Comments
:

2. Please, indicate your level of knowledge on the following topics listed below:

	Very high	High	Medium	Low	Very Low
a. The greatest difficulties migrant children encounter in the arrival countries.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b. The disorders that can affect migrant children	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c. The different options of placement and care of the child	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
d. Which are the selection criterias for carers	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
e. Why the support to families is important	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
f. The importance of the network	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
g. The main problems that an unaccompanied migrant minors may encounter	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>



Directorate-General for Migration and Home Affairs, Migration and Security Funds

3. Please, indicate your level of agreement with the statements listed below:

	Very high	High	Medium	Low	Very Low
a. The objectives of the training were clearly defined	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b. Participation and interaction were encouraged	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c. The topics covered were relevant to me	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
d. The training will be useful in my work	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
e. The trainers were knowledgeable about the topics provided during the training	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
f. The training objectives were met	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
g. The time allocated for each session was sufficient	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
h. The meeting room and facilities were adequate	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>



Directorate-General for Migration and Home
Affairs, Migration and Security Funds

4. To what extent did the training increase your knowledge on foster care and alternative forms of care for unaccompanied migrant children?

5. Which topics that you think would have been useful to deal with were not included in the course?

6. What aspects of the training could be improved?

7. Please, share any other comments or suggestions here

Thank you for taking the time to fill out this questionnaire.

The content of this publication represents the views of the author only and his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

Foster Care Provision for Unaccompanied Migrant Children: Shortlist of Good Practices in Europe

Coordinator

Project Partner



CSALAD, GYERMEK, JELESIAG
KEMENYSENYEI KÖZHASZNÓ EGYESÜLET
Family Child Youth Association





Co-funded by the Rights, Equality
and Citizenship Programme of the European Union

Published by

FONDAZIONE L'ALBERO DELLA VITA Onlus

Authors:

Expert Group:

Kamena Dorling - CORAM UK

Giovanni Giulio Valtolina - ISMU

Nicoletta Pavesi - ISMU

Dr. Muireean Ní Raghallaigh – University of College of Dublin

Dr. Maria Herzog – Expert on Foster care

This project has been founded with support from the Rights, Equality and Citizenship Program of the European Union. This publication reflects the views only of the author and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made on the information contained therein.

Published on March 2019



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

1. BACKGROUND

The shortlist of good practices is developed within the framework of the project **FORUM – For Unaccompanied Minors - transfer of knowledge for professionals to increase foster care.**

The FORUM project responds to the European Commission priority to ensure better protection and respect for the rights of all children in migration on EU territory through the **development of a quality foster care service system** promoting the exchange of expertise from countries where foster care is already developed toward countries where the foster care provision is still limited.

In recent years, the number of children reaching EU Member States has increased and many of them are arriving unaccompanied.

The existing European Union¹ policies and legislation provide a wide framework for the protection of the rights of children in migration but the recent surge of arriving migrant children have exposed gaps and shortcomings in protecting their rights and the need for target actions to better protect children in migration has been highlighted.

The project is implemented within the EU recent policies and legislation framework for the protection of the rights of the child in migration: **Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – The protection of children in migration (2017)**; the **Action Plan on Unaccompanied Minors (2010-2014)**; The **European Agenda on Migration**; the Commission Recommendation **“Investing in Children: Breaking the cycle of Disadvantages” (2013)**.

The 10th European Forum on the rights of the child: the protection of children in migration² have underlined the need for targeted actions to better protect children in migration.

The action is shaped around the concept of **best interest of child** which means that all the activities should contribute to guarantee full and effective enjoyment of all the rights as well as the holistic development of the child, including physical, mental, spiritual, moral and social development.

Because of Unaccompanied Migrant Children status and degree of vulnerability, child reception must be addressed taking into account that they need a legal guardian firstly and special care and attention secondly. Too often, range of solutions in project target countries - where the empowerment of legal guardian is still left behind - is limited to residential care without considering, as priority, the best interests of the child. Moreover, in these target countries, many of the key stakeholders do not consider Unaccompanied Migrant Children as being children before being migrants.

¹ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – COM (2017) 211 final

² http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=34456



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

Countries have been thus selected based on the number of Unaccompanied Migrant Children, on their experience on foster care and on the lack of practices on foster care. Based on the Report *“Reception and Living in families. Overview of family based reception for Unaccompanied Minors in the EU member States”*³, the following targeted countries have been selected:

- Countries with high percentage of Unaccompanied Migrant Children claiming for asylum (Italy, Hungary and Austria)
- Transiting countries who are expected to increase the number of Unaccompanied Migrant Children or welcoming them through relocation policies (Slovenia, Hungary and Czech Republic)
- Partner from countries with experience in foster care for Unaccompanied Migrant Children (UK)
- Partner from countries with large number of migrant children in residential care (Spain)
- Partner with great expertise in advocacy who can channel project outcomes through EU member States (EUROCHILD, Belgium).

The project is built on three pillars: Advocacy, Transfer of Knowledge and Capacity building.

- **Advocacy** at local, national and European level aims at raising awareness and promoting foster care benefits not only for Unaccompanied Migrant Children but for the whole reception system.

In order to initiate foster care programs, key stakeholders from public and private sector managing reception system need to understand the potential benefits and risks of foster care.

The partner EUROCHILD has designed a toolkit to assist child rights advocates and other professionals in influencing the governments at national, regional and local level, to promote the development of better care services for unaccompanied and separated migrant children in the EU. The toolkit can be downloaded at FORUM Website: <https://forum-project.alberodellavita.org/materials/>

- **Transfer of knowledge** is meant from associations with sound experience in foster care toward associations with minor experience; the project has elaborated a guidance on minimum standard to be adapted at the national context through national standards for foster care services.
- **Capacity building** of professionals dealing with migration and child protection is crucial to extend good practices and standards to a wide range of key actors.

The project is coordinated by Fondazione L’Albero della Vita and implemented in partnership with European relevant organizations committed to improve the protection and reception of migrants and Unaccompanied Migrant Children: Accem (Spain), Organization for Aid to Refugees OPU (Czech Republic), Family Child Youth Association FCYA (Hungary), FICE – International Federation of Educative Communities (Austria), and Slovenska Filantropija (Slovenia).

³ NIDOS; SALAR, CHTB, 2015.



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

Fondazione L'Albero della Vita was founded in Italy in April 1997 and since its foundation, Fondazione L'Albero della Vita has committed itself to promote effective actions aiming at ensuring well-being, protecting and promoting rights, encouraging the development of children, their families and the communities to which they belong, both in Italy and in the world.

Accem: Accem is an NGO which works in promoting the defense of fundamental rights, the support and accompaniment of persons at risk of social exclusion, with a focus on asylum and migrations.

FICE Austria: FICE Austria is the national section of FICE-International. The vision is to create networks across continents worldwide to support actions and all those working with at-risk children, children with special needs and children and young people in out-of-home care. All activities aim to respect the personality, interests and needs of the child or the young person.

Organization for Aid to Refugees (OPU) has been helping refugees and foreigners in the Czech Republic for 25 years. OPU's main activities include providing free legal and social counselling to applicants for international protection and to other foreigners in the Czech Republic, organizing training programs for both professionals and the general public, and other activities aimed at promoting integration of foreigners.

Slovenska filantropija is a non-governmental and humanitarian organization operating in public interest since 1992. Its programs are aimed at increasing the quality of life in the community and advocacy for the disadvantaged. Various activities are combined in program units Migrations, Volunteering, Intergenerational cooperation, Promotion of health, International and development cooperation. Areas of work of the Migration unit are **psychosocial, integration, legal and learning assistance, leisure activities, awareness raising and advocacy for the rights of unaccompanied and separated children, asylum-seekers, persons with international protection and other migrants.**

FCYA - Family, Child, Youth Association is a non-profit organization established in 1993 in Hungary. It aims to support the protection of children and strengthen families by fortifying, training and providing services to helping professionals. The association is also involved in numerous international research and training programs, it takes part to prestigious national and international conferences.

The Expert Partners are:

CORAM (UK): an NGO with great experience in foster care and providing care and support for migrant children. It runs expert group's activities.

Fondazione ISMU: is one the most influencing research center on migration in Italy and Europe. It is member of the expert group.

EUROCHILD: is an advocacy network of organizations who promote the well-being of children. It supports the applicant in the advocacy activities and dissemination of project findings and results.



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

2. THE SHORTLIST OF GOOD PRACTICES

The Shortlist of Good practices is designed with the contribution of the expert group constituted within the project FORUM – For Unaccompanied Minors - transfer of knowledge for professionals to increase foster care; the Expert Group is composed of: Kamena Dorling, from CORAM CHILDREN LEGAL CENTER LBG – CORAM IntlS(UK), a NGO with a great experience in foster care and providing care and support for migrant children; Giulio Giovanni Valtolina and Nicoletta Pavesi, from ISMU –Iniziative e Studi sulla Multietnicità, one of the most influencing research center on migration (Italy); Dr. Maria Herzog, expert on foster care (Hungary) and Dr. Muireean Ní Raghallaigh, Lecturer in Social Work, School of Social Policy, Social Work and Social Justice, from University College Dublin (Ireland), author of one of the most relevant study on foster care system for Unaccompanied Migrant Children in Ireland⁴.

The draft of the Shortlist of European Good Practices has been driven by the objective to demonstrate to key stakeholders in the countries with minor experience a number of good practices developed in experienced countries or experience of success, with the goal of highlighting the positive impact of foster care for the children in migration as well as for the national protection system.

Based on this assumption, the experts gathered data and they went through a literature review to select and capitalize a comprehensive and significant pool of good practices covering different national systems, including good practices from EU awarded project.

The Shortlist of Good Practices covers the following topics:

- ✚ MATCHING & RECRUITMENT
- ✚ FOSTERING FOR INTEGRATION AND RESPECT OF OWN CULTURE
- ✚ NEEDS OF TRAINING FOR FOSTER CARERS
- ✚ MONITORING
- ✚ SUPPORT IN THE CHILD AGEING OUT

⁴ 2013, Foster Care and Supported Lodgings for separated Asylum Seeking Young People in Ireland, Banrandos and the Health Service Executive.



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

3. THE GOOD PRACTICES

List of good practices selected

1. A pool of foster careers is recruited which allows the best possible match to occur.
2. The assessment process for prospective foster carers is set out clearly, including the qualities, skills or aptitudes being sought or to be achieved.
3. Children / Young people have a placement that allows them to both adapt to the new society and maintain connections with their own culture, taking their own wishes into account.
4. Foster carers are adequately trained to be able to provide a good balance between emotional support and practical help, depending on the needs and wishes of the child / young person.
5. Foster carers possess the self-awareness necessary to offer the best possible care and emotional support.
6. Foster carers are able to provide individualised care to teenagers, paying attention to not only the vulnerability but also to resilience and strength.
7. Foster carers understand the asylum and immigration system with which the child / young person must engage and are able to support them.
8. Foster families are able to help maintain links with the child / young person's family of origin where it is appropriate and possible.
9. Foster families are provided with training and support.
10. Foster carers are subjected to regular monitoring and placements are reviewed regularly. Within these reviews the voice of the child / young person is heard.
11. Foster carers work with other stakeholder to prepare children / young people for life after care.



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

Description of the Good Practices

1. A pool of foster careers is recruited which allows the best possible match to occur

Matching – selecting the foster carer or foster family that is the best fit for a specific child - is widely regarded as a complex endeavour. Many different factors need to be considered in order to identify the best possible foster placement for a given child.

In Ireland, social workers working with unaccompanied migrant children identified a range of factors that were considered when matching, including ethnicity, culture, language, religion, geographical location, educational needs, health needs, family composition, carer's links to the community, children's hobbies, contact with family members, and the views of the child.⁵

However, in most countries, optimum matching is hindered by the availability of foster placements.

*A pan-European study published in 2015 found that the **Netherlands**⁶ was 'the only country that does not face a lack of suitable families who are willing to take care of unaccompanied migrant children. It has a structured system of foster care for unaccompanied children, whereby foster care is available to all unaccompanied migrant children, through a system which is nationally applied and laid down in policy by the Ministry of Security and Justice. In the Netherlands, Nidos, the national guardianship institution for unaccompanied migrant children recruits its own foster families and is therefore not dependent on the general Dutch foster care system, thus suggesting that such an approach might be useful elsewhere as well.*

In France, "DEPARTEMENT ARDECHE⁷ and ADOS SANS FRONTIERES⁸" have developed a system of "sponsoring"⁹ families – a form of foster care. The idea of sponsorship - co-produced within a working group involving professional actors in the care of children and associations in the social and charitable sectors - aims to provide 20 young people with a family. This welcome will be accompanied by the "Pluriels" association, which will be flanked by families and young people with a 24-hours support.

In Greece, the METAdrasi's innovative action "A Home for Human Rights" (METAdrasi – Foster Care for unaccompanied migrant children¹⁰) seeks to provide unaccompanied migrant with the opportunity to be hosted by families. This project developed after an exchange of expertise with organizations in the Netherlands, Italy, Belgium and France. METAdrasi proceeded with creating a record of families that would be interested in providing temporary accommodation for unaccompanied children. Priority was given to families that speak the same language as the child, have a similar cultural background and would be able to

⁵ Ní Raghallaigh, M. (2013) *Foster care and supported lodgings for separated asylum seeking young people in Ireland: the views of young people, carers and stakeholders*. Barnardos and the HSE, Dublin. Available at: <https://researchrepository.ucd.ie/handle/10197/4300>

⁶ Reception and Living in Families: Overview of family-based reception for unaccompanied minors in the EU Member States, February 2015, at <http://www.scepnetwork.org/images/21/276.pdf>

⁷ <http://www.ardecche.fr/1214-mineurs-non-accompagnes.htm>

⁸ Association pour favoriser la relation, sous forme de parrainages, entre les mineurs non-accompagnés de 16 à 18 ans et la population gardoise (<http://adossansfrontiere.collectif-citoyen.fr/2017/12/lardeche-recherche-des-familles-pour-accueillir-des-mineurs-migrants/>)

⁹ "Le parrainage est un dispositif qui permet d'héberger et accueillir à titre bénévole un mineur non accompagné chez soi (texte du code de l'action sociale)".

¹⁰ <http://metadrasi.org/en/campaigns/foster-care-for-unaccompanied-separated-children/>



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

undertake the responsibility to offer a family environment until such time as the child could be reunited with his/her family (homo-cultural foster care).

*In **France**, the « Service d'accueil des Mineurs Isolés Etrangers du département du Pas-de-Calais » employs 1,900 foster families that can receive a total of 5,950 children. These families are French families who mostly take care of French children but can also foster non-French children. The recruitment of families with the same cultural backgrounds as unaccompanied migrant children is considered to be near-impossible given the limited availability of resources. Moreover, this is also not considered to be in the best interests of the children. The foster families that are being used are all professional foster care families, employed by the department. They have signed an 'agreement' confirming that they are capable of being a foster parent. The 'service familial' of the department supports the families. The department is also exploring the possibilities to work with voluntary families in the future.*

- 2. The assessment process for prospective foster carers is set out clearly, including the qualities, skills or aptitudes being sought or to be achieved.**

*In the program "Jugendhilfe Süd-Niedersachsen" in **Germany**, the requirements both for host families and for the organization and its employees have been laid down in a performance description. This contains the process unaccompanied migrant children undergo, basic requirements and the profile of host families (both German and multicultural families are being recruited), the way families are recruited, educated and assisted in their job, and what all this means for the Youth Support Agency and the social workers responsible for the project.¹¹ In Ireland, the National Standards for Foster Care (mentioned above) stipulate that foster carers must undergo a comprehensive assessment of their ability to carry out the fostering task and must be supervised and supported by a professionally qualified social worker to enable them to provide "high quality care". The Standards also set out that foster carers must "participate in the training necessary to equip them with the skills and knowledge required to provide high quality care" and that they must participate in regular reviews.¹²*

- 3. Children / Young people have a placement that allows them to both adapt to the new society and maintain connections with their own culture, taking their own wishes into account.**

Being able to find a balance between one's new culture and one's culture of origin is optimal in terms of psychosocial well-being. When considering the culture of an unaccompanied migrant children during the placement making process, it is important to consider the extent to which a prospective foster family can facilitate this. It may involve efforts to engage in 'cultural matching' whereby a young person is placed with a carer from their own ethnic group. Alternatively, it may involve a placement with a family of a different ethnicity, including a family from the majority 'host' population. Either way, the important thing is that the

¹¹ 'Leistungsangebot für die Unterbringung und Betreuung von Inobhut genommenen unbegleiteten minderjährigen Flüchtlingen in Gastfamilien', Fachdienst Familiensozialpflege, (available only in German), in: In: Reception and living in families, - in the EU for unaccompanied minors, <http://www.scepnetwork.org/images/21/276.pdf>, p46.

¹² Ireland's National Standards for Foster Care can be found here: https://www.dcy.gov.ie/documents/publications/National_Standards_for_Foster_Care.pdf



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

wishes of the young person vis a vis culture are taken into account and that the carers are adequately equipped, through training and through resources available to them, to facilitate integration in the hosting society while keeping the link with the culture of origin.¹³ Foster carers should also be adequately equipped to deal with discrimination and racism that the young person in their care may experience.

In **Italy**, “WELCOME REFUGEES ITALIA: fostering projects for refugees and unaccompanied migrant children”¹⁴ is a project that aims to promote cultural change and a new model of hospitality. The association believes that family hospitality is the best way to facilitate the social inclusion of refugees in the country, contributing more than any other intervention to overcoming vulnerability and hardship and encouraging expression of personal potential, participation and the achievement of well-being. The project believes that for an unaccompanied migrant children reception within a family can be a decisive moment of the journey towards full autonomy: living with local people is the best way to become part of a community and get to know the social and cultural context of the community more quickly. Unaccompanied children can more easily create a network of social relationships, improve the knowledge of the language, reactivate human and professional resources, invest in his or her own life project: resume studying, find a job, attend a professional training course. The association promotes a model of acceptance that, precisely because it is based on exchange, encounter and mutual knowledge between migrants and Italian citizens, can contribute to fighting prejudices and discrimination. The belief is that reception in families is good for everyone: not only for refugees or unaccompanied children, but also for citizens who decide to open the doors of their homes. Those who host a migrant at home have the opportunity to learn about a new culture, help a person to build a project of life in Italy, become a more aware and an active citizen, activate new bonds of community.

In **Italy**, the Municipality of Verona has developed a project called “HOMO-CULTURAL FOSTER CARE”.¹⁵ The Centre for Family Foster Care and Solidarity has for some years launched an important initiative, unique in Veneto and with very few comparisons in Italy, which provides the unaccompanied migrant child with a family of the same cultural background. This form of foster care allows a child to find in the foster family an environment similar to that of the family of origin, from a cultural, linguistic and religious point of view. Thanks to European funding (European Integration Fund 2011 - action 8) the Department of Social Services, Family and Equal Opportunities in partnership with the Association of Mediators and Cultural Mediators Terra dei Popoli, has consolidated the project on care and protection of children of different cultures, creating a permanent hub involving social workers of the Municipality, cultural mediators and numerous communities of migrants.

In **France**, the “Service d’accueil familial du département de Paris” works with 110 foster families all over Paris. 90% of them come from North Africa, mainly from Morocco, Tunisia and Algeria, and have been in France for a long time. These foster families are able also to host unaccompanied migrant children.

¹³ See Ní Raghallaigh, M. and Sirriyeh, A. (2015). The negotiation of culture in foster care placements for separated refugee and asylum seeking young people in Ireland and England, *Childhood*, 22(2), 263–27

¹⁴ <http://refugees-welcome.it>

¹⁵ <http://terradeipopoli.altervista.org/affido-omoculturale.html>



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

According to the service, the family does not have to support or promote a specific religious orientation due to the fact that they work for a public service. Families receive €1,300 per child per month, which is financed by the department.

In Switzerland, Association Tipiti, situated in the German-speaking part of Switzerland, receives mandates by the Central Government to place young unaccompanied children into foster families and has experience with hetero-cultural placements (placements involving unaccompanied migrant children being placed with families of a different cultural background to their own). The organization works with a system training, support and monitoring 40 children in 28 families.

4. Foster carers are adequately trained to be able to provide a good balance between emotional support and practical help, depending on the needs and wishes of the child / young person.

In 2012, the results of a study on fostering unaccompanied asylum-seekers youth were published in the UK.¹⁶ The research concluded that “there is no doubt that good foster care can make a positive difference to the lives of many unaccompanied young people. At its best, it provides for warm family-like relationships that can be transformative for young people and foster families alike”. It was also concluded that “by being adaptive, flexible and willing to share, many foster carers and young people had managed to create a network of family-like relationships that helped young people to settle, thrive and explore life within and beyond the placement”. Drawing on that same study Sirriyeh (2013)¹⁷ points to the importance of the practical responses of carers, particularly immediately after a young person’s arrival. Welcoming young people and providing rest and refuge by making food, showing them around the house and how to use appliances and allowing them to rest. Beyond that, celebrating events in young people’s cultural traditions and organising family social activities around the interests of the young people helped to produce positive relationships, with food practices playing a particularly important role in the extent to which young people felt a sense of belonging. Generosity of foster carers, and small gifts that they provided were seen by young people as indicators that foster carers cared about them. Young people often looked for ways in which foster carers went ‘beyond duty’ to do something they would do for their birth children, thus allowing young people to feel a sense of really belonging within the family.

In Italy, the on-going Profuce project operates in different cities.¹⁸ This project consists of a two-year program, financed by the European Commission. The organization "Istituto degli Innocenti" is heading the project in Italy, in cooperation with the City of Florence, and the non-profit Villaggio SOS in Vicenza. Greece and Bulgaria are also participating in the project. Profuce is launching recruitment campaigns to find foster families, with a total of 280 parents to be involved in the project. It includes training for social workers and for families. The training is using the "Alternative Family Care" method (ALFACA), developed by Nidos, a Dutch NGO. The method focuses on dealing with cultural differences, as well as psychological problems and

¹⁶ Wade J., Sirriyeh, A., Kohli R., and Simmonds, J., (2012) Fostering Unaccompanied Asylum-Seeking Young People, A research project’ Social Policy Research Unit, The University of York, University of Bedfordshire and BAAF

¹⁷ Sirriyeh, A. H. (2013). Hosting Strangers: hospitality and family practices in fostering unaccompanied refugee and asylum seeking young people. *Child and Family Social Work*, 18(1): 5-14

¹⁸ <https://www.istitutodegliinnocenti.it/content/profuce-prendersi-cura-dei-ragazzi-arrivati-da-soli-europa-grazie-allaffidamento-istituto-0>



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

focusing on the child's best interests. With this method, the focus is placed on certain aspects of a child's life, such as a strong bond with their family of origin and their own country.

5. Foster carers possess the self-awareness necessary to offer the best possible care and emotional support.

*Various studies have pointed to the emotional needs of unaccompanied migrant children, needs that arise from their pre-migration experiences, their experiences of migration and transit and from their post-migration situations, including difficulties that unaccompanied children have in trusting those around them.¹⁹ This distrust poses many challenges for carers, but perhaps most especially for people who are providing care for unaccompanied children in their own home. It requires such carers to be understanding, sensitive and self-aware in their responses. Ní Raghallaigh's (2003) study of foster care for unaccompanied children in **Ireland**, mentions an example of experienced carers who referred to the difficulty of fostering someone who did not open up about their experiences. The carers stated: "We make a point of trying not to delve into their past. ...What we say to them is, 'look, you know, if there are any issues that come up for you as a result of what happened in your past that you really need to talk to us about, we're here, we're ready to listen. ... But don't feel that you have to tell us your past'. ... The curiosity that we all have, or my curious nature would be to ask, 'well, tell me what has brought you to here'? But, in a sense, we feel that we have to respect their need for privacy." (p.76).*

6. Foster carers are able to provide individualised care to teenagers, paying attention to not only the vulnerability but also to resilience and strength.

*Studies in both **Ireland**²⁰ and in the **Netherlands**²¹ have pointed to a number of coping strategies and sources of resilience among refugee and unaccompanied migrant children people. These include acting autonomously/independently, performing at school, perceiving support from peers and parents, maintaining continuity, participating in a new society, and use of religious faith. This is an important point to be taken care as unaccompanied migrant children usually enter the care system when they are teenagers. Entering foster care as a teenager is likely to pose challenges for many, and there may be particular challenges in this regard for unaccompanied children. For example, in a study by Kaukko & Wernesjö (2017)²² unaccompanied migrant children talked about being 'reversed' into childhood, having had more agency and responsibility prior to leaving their countries of origin and during*

¹⁹Ní Raghallaigh, M. (2014) The causes of mistrust amongst asylum seekers and refugees: insights from research with unaccompanied asylum seeking minors living in the Republic of Ireland, *Journal of Refugee Studies*, 27 (1):82-100 ; Kohli, R. K. S. (2006) 'The Sound of Silence: Listening to What Unaccompanied Asylum Seeking Children Say and Do Not Say'. *British Journal of Social Work* 36: 707-721

²⁰ Ní Raghallaigh, M. and Gilligan, R. (2010) Active survival in the lives of unaccompanied minors: coping strategies, resilience, and the relevance of religion, *Child and Family Social Work*, 15 (2):226-237

²¹ Sleijpen, M., Mooren, T., Kleber, R.J., & Boeije, H.R. (2017) Lives on hold: A qualitative study of young refugees' resilience strategies, *Childhood*, 24(3): 348-365.

²² Kaukko, M. & Wernesjö, U. (2017), Belonging and participation in liminality: unaccompanied children in Finland and Sweden. *Childhood*, 24(1): 7-20



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

their journeys to Europe. A similar point was raised by young people in a study conducted by De Graeve and Bex (2017)²³ in the **Belgian** context where unaccompanied children sometimes found it challenging to be asking permission for things having made decisions by themselves during their migratory journey. This points to the fact that carers need to recognise and respond to, not only the vulnerability of unaccompanied children but also their resilience and resourcefulness.

7. Foster carers understand the asylum and immigration system with which the child / young person must engage and are able to support them.

The international literature refers to the stress experiences by unaccompanied migrant children as they negotiate the asylum and immigration systems. Given this stress, it is crucial that foster carers are able to support them in relation to this.

While this support might take various forms, often depending on the extent to which young people are willing to disclose details of their asylum claim to their carers, an **English** study by Wade et al (2012)²⁴, highlighted the support that foster carers in this regard. They helped young people to be able to tell their stories and sometimes accompanied them to their asylum hearings. Carers required to show empathy and understanding and it required young people to show a high level of trust in their carers and an ability to be open. These activities required a high level of trust and openness from the young person and trust, empathy and understanding from the foster carer. One carer said: "Because I knew him much better I decided, with his immigration solicitor, that I would do his statement... We had a three-hour session, with some breaks, where we literally went through the whole thing... We kind of prepared for it and we did it and it was difficult, but he was OK with it. And I think it means [that] I've got that level of knowledge now that you wouldn't normally have." (cited in Sirriyeh & Ní Raghallaigh, 2018²⁵).

8. Foster families are able to help maintaining links with the child / young person's family of origin where it is appropriate and possible.

Maintaining contact with family members is of huge importance for unaccompanied migrant children, when having such contact is considered to be safe and appropriate, taking into account the wishes of the child. Such contact is likely to be by telephone, using What's App or via skype, although occasionally social services may be able to bring a child from one jurisdiction to another to meet family members. Social workers should provide foster carers with guidance regarding this contact, ensuring that foster families are able to support children who may feel upset or lonely after their contact with family members. Maintaining contact with family members will be of particular importance in situations where unaccompanied migrant children are likely to be reunited with their families.

²³ De Graeve, K. & Bex, C. (2017) Caringscapes and belonging: an intersectional analysis of care relationships of unaccompanied minors in Belgium, *Children's Geographies*, 15:1, 80-92

²⁴ Wade J., Sirriyeh, A., Kohli R., and Simmonds, J., (2012) *Fostering Unaccompanied Asylum-Seeking Young People, A research project*. Social Policy Research Unit, The University of York, University of Bedfordshire and BAAF

²⁵ Sirriyeh, A. & Ní Raghallaigh, M. (2018) Foster care, recognition and transitions to adulthood for unaccompanied asylum seeking young people in England and Ireland. *Child and Youth Services Review*.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.02.039>



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

In **Greece**, the NGO METAdrasi has developed a foster care project especially for very young children who are likely to be reunited with their family in another EU Member State. Since February 2016, 13 children have been placed in foster families, and five of them were subsequently reunited with their families in another EU Member State.²⁶

9. Foster families are provided with training and support.

In a small scale study undertaken in the **UK**, carers identified five areas of need which unaccompanied migrant children in their care have had, including cultural needs, needs relating to speaking English / communicating with a language barrier, needs relating to learning about life in England, needs relating to young people's status as asylum seekers, and advocacy needs. Information, training and support was required in relation to each of these needs, with carers suggesting that social workers, personal contacts, other carers, local refugee support organisations and the internet all acted as sources of support and information.²⁷ In 2016 the UK government commissioned training for foster carers and support workers of unaccompanied asylum seeking children who are at risk of going missing from care. 1,230 people were trained and independent evaluation of the training showed that participants felt more confident following the training and 99% of participants said that the course had assisted them in their role in looking after these children. In November 2017, the government announced it would commission a further 1,000 training places.²⁸

Under the Rights, Equality and Citizenship Program, the EU co-funded a follow-up action project whereby Nidos (**the Netherlands**), in cooperation with Minor N'dako (**Belgium**), Jugendhilfe Süd Niedersachsen (**Germany**), OPU (**Czech Republic**), the Red Cross in **Denmark** and KIJA (**Austria**), developed a training program with supportive and online materials for professionals working with host families who take care of unaccompanied children. The training consists of different modules on recruitment, screening, matching and guidance of the host families²⁹.

As part of the 'Children in Exile' project, (Pflegekinder in Bremen (PiB)), foster families in **Germany** receive a guide, the 'Small A-Z for PiB foster parents' which has been specially written about unaccompanied migrant children and informs the families on important subjects relating to this target group.³⁰

In **Italy** the laws n. 184 (04/05/1983) and n. 149 (28/03/2001) relate to foster care. These laws set out that Municipalities have to organize training for families and people who intend to become foster families. Social services have the responsibility to support and supervise foster families during foster care.

²⁶ Fundamental Rights Report 2017, p.184-186, <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/annual-reports/fundamental-rights-2017#child-rights>

²⁷ Sidery, A.L. (2017) Exploring the Training and Support Needs of Foster Carers Providing Placements for Unaccompanied Young People, Masters dissertation submitted to School for Policy Studies, University of Bristol.

²⁸ <https://www.gov.uk/government/publications/safeguarding-unaccompanied-asylum-seeking-and-refugee-children>

²⁹ <https://engi.eu/projects/alfaca/manual/>

³⁰ Information from the concept on 'Kinder im Exil' by PiB, available on the website www.pib-bremen.de. In: Reception and living in families, - in the EU for unaccompanied minors, <http://www.scepnetwork.org/images/21/276.pdf>, p45.



Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

10. Foster carers are subject to regular monitoring and placements are reviewed regularly. Within these reviews the voice of the child / young person is heard.

In Italy, all foster care projects are monitored by social services (it is provided by law). Sometimes, there are organized self-help mutual-aid groups of foster families, in which different experiences are shared. See for example: "AMICI DEI BAMBINI (Ai.Bi), Progetti MI AFFIDO A TE and BAMBINI IN ALTO MARE".³¹ In these projects several forms of support are provided: psycho-pedagogical support from the AiBi Association; an economic contribution from the Municipality; the monitoring of the project by the Social Services.

In Ireland, regular reviews of placements of children in foster care are conducted by social workers, with the views of children sought in these contexts. In addition, the Health Information and Quality Authority³² has a statutory remit to monitor and inspect the providers of foster care services. HIQA conducts its inspections against the National Standards for Foster Care³³. The Standards state that children's views must be heard when decisions are made which affect them or the care that they receive. In addition, a child's version of the National Standards for Foster Care is also available³⁴.

11. Foster carers work with other stakeholder to prepare children / young people for life after care.

In Italy a lot of third sector organisations have programs for unaccompanied migrant children providing specific actions to prepare young people for the transition to the adulthood. In the project "Mai più soli – Cidis Onlus" several actions are implemented with the aim to help children in looking for work (through apprenticeship, for example) and in looking for homes when they are 18 (through social housing, for example). The National Government has developed some projects to help migrant children in the transition to adulthood: for example, the project "Percorsi" of the Ministry of Labour and Social Policies, establishes a "personal endowment" for each child involved. This endowment includes a) training opportunities to improve the chances to find a work; b) an economic support for the child to participate in a 5-month internship; c) a grant for the organization where the child works to offer monitoring during the internship. These projects are supported by Government (at national or regional level) or by third sector organizations, and are developed through the networks of organizations in which foster families or residential care facilities for unaccompanied migrant children are involved.

³¹ <https://www.aibi.it/ita/attivita/affido/#1505379818504-442b5ad6-e357>; <https://www.aibi.it/ita/category/bambini-in-alto-mare/>

³² <https://www.hiqa.ie/areas-we-work/childrens-services>

³³ Ireland's National Standards for Foster Care can be found here: https://www.dcy.gov.ie/documents/publications/National_Standards_for_Foster_Care.pdf

³⁴ The Children's Book about Foster Care: https://www.dcy.gov.ie/documents/publications/The_Childrens_Book_about_Foster_Care.pdf



Coordinated by
ONLUS
l'Albero della Vita
 PROGETTI D'AMORE
 PER I BAMBINI



FORUM
 FOSTER CARE FOR
 UNACCOMPANIED
 MIGRANT CHILDREN



Co-funded by the Rights, Equality
 and Citizenship Programme
 of the European Union

Guidance on Minimum Standards for provision of Foster Care for Unaccompanied Migrant Children



Credit Photo Valentina Tamborra

European Partners



coram clic
 Children's Legal Centre

Család, Gyermek, Ifjúság
 Kiemelkedően Közhatalmi Egyesület
 FAMILY CHILD YOUTH ASSOCIATION



FICE
 INTERNATIONAL
 REPAIRATION
 OF DISSENTING
 COMMUNITIES



ORGANIZATION FOR AID TO REFUGEES





Published by
FONDAZIONE L'ALBERO DELLA VITA Onlus

AUTHORS:

Expert Group:
Kamena Dorling - CORAM UK
Giovanni Giulio Valtolina - ISMU
Nicoletta Pavesi - ISMU
Dr. Muireean Ní Raghallaigh – University of College of Dublin
Dr. Maria Herzog – Expert on Foster care

This project has been founded with support from the Rights, Equality and Citizenship Program of the European Union.
This publication reflects the views only of the author and the Commission cannot be held responsible for any use
which may be made on the information contained therein.

Published on February 2019

TABLE OF CONTENTS

1. Background | **p.4**

2. The Guidance on Minimum Standards | **p.7**

3. Definition of Unaccompanied Migrant Children | **p.9**

4. The Minimum Standards | **p.10**

1. BACKGROUND

The Guidance on Minimum Standards is developed within the framework of the project **FORUM For Unaccompanied Minors - transfer of knowledge for professionals to increase foster care.**

The FORUM project responds to the European Commission priority to ensure better protection and respect for the rights of all children in migration on EU territory through the **development of a quality foster care service system** promoting the exchange of expertise from countries where foster care is already developed toward countries where the foster care provision is still limited.

In recent years, the number of children reaching EU Member States has increased and many of them are arriving unaccompanied. The existing European Union policies and legislation¹ provide a wide framework for the protection of the rights of children in migration but the recent surge of arriving migrant children have exposed gaps and shortcomings in protecting their rights and the need for target actions to better protect children in migration has been highlighted.

The project is implemented within the EU recent policies and legislation framework for the protection of the rights of the child in migration: **Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – The protection of children in migration** (2017); the **Action Plan on Unaccompanied Minors** (2010-2014); The **European Agenda on Migration**; the Commission Recommendation “**Investing in Children: Breaking the cycle of Disadvantages**” (2013).

The “10th European Forum on the rights of the child: the protection of children in migration²” have underlined the need for targeted actions to better protect children in migration.

The action is shaped around the concept of **best interest of child** which means that all the activities should contribute to guarantee full and effective enjoyment of all the rights as well as the holistic development of the child, including physical, mental, spiritual, moral and social development.

Because of Unaccompanied Migrant Children status and degree of vulnerability, child reception must be addressed taking into account that they need a legal guardian firstly and special care and attention secondly. Too often, range of solutions in project target countries - where the empowerment of legal guardian is still left behind - is limited to residential care without considering, as priority, the best interests of the child. Moreover, in these target countries, many of the key stakeholders do not consider Unaccompanied Migrant Children as being children before being migrants.

Countries have been thus selected based on the number of Unaccompanied Migrant Children, on their experience on foster care and on the lack of practices on foster care. Based on the Report “*Reception and Living in families. Overview of family based reception for Unaccompanied Minors in the EU member States*”³, the following targeted countries have been selected:

- Countries with high percentage of Unaccompanied Migrant Children claiming for asylum (Italy, Hungary and Austria)
- Transiting countries who are expected to increase the number of Unaccompanied Migrant Children or welcoming them through relocation policies (Slovenia, Hungary and Czech Republic)
- Partner from countries with experience in foster care for Unaccompanied Migrant Children (UK)

¹ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – COM (2017) 211 final

² http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=34456

³ NIDOS; SALAR, CHTB, 2015.

- Partner from countries with large number of migrant children in residential care (Spain)
- Partner with great expertise in advocacy who can channel project outcomes through EU member States (EUROCHILD, Belgium).

The project is built on three pillars: Advocacy, Transfer of Knowledge and Capacity building.

- **Advocacy** at local, national and European level aims at raising awareness and promoting foster care benefits not only for Unaccompanied Migrant Children but for the whole reception system.

In order to initiate foster care programs, key stakeholders from public and private sector managing reception system need to understand the potential benefits and risks of foster care.

The partner EUROCHILD has designed a toolkit to assist child rights advocates and other professionals in influencing the governments at national, regional and local level, to promote the development of better care services for unaccompanied and separated migrant children in the EU. The toolkit can be downloaded at FORUM Website: <https://forum-project.alberodellavita.org/materials/>

- **Transfer of knowledge** is meant from associations with sound experience in foster care toward associations with minor experience; the project has elaborated a Guidance on Minimum Standards to be adapted at the national context through national standards for foster care services.
- **Capacity building** of professionals dealing with migration and child protection is crucial to extend good practices and standards to a wide range of key actors.

The project is coordinated by Fondazione L'Albero della Vita and implemented in partnership with European relevant organizations committed to improve the protection and reception of migrants and Unaccompanied Migrant Children: Accem (Spain), Organization for Aid to Refugees OPU (Czech Republic), Family Child Youth Association FCYA (Hungary), FICE – International Federation of Educative Communities (Austria), and Slovenska Filantropija (Slovenia).

Fondazione L'Albero della Vita was founded in Italy in April 1997 and since its foundation, Fondazione L'Albero della Vita has committed itself to promote effective actions aiming at ensuring well-being, protecting and promoting rights, encouraging the development of children, their families and the communities to which they belong, both in Italy and in the world.

Accem: Accem is an NGO which works in promoting the defense of fundamental rights, the support and accompaniment of persons at risk of social exclusion, with a focus on asylum and migrations.

FICE Austria: FICE Austria is the national section of FICE-International. The vision is to create networks across continents worldwide to support actions and all those working with at-risk children, children with special needs and children and young people in out-of-home care. All activities aim to respect the personality, interests and needs of the child or the young person.

Organization for Aid to Refugees (OPU) has been helping refugees and foreigners in the Czech Republic for 25 years. OPU's main activities include providing free legal and social counselling to applicants for international protection and to other foreigners in the Czech Republic, organizing training programs for both professionals and the general public, and other activities aimed at promoting integration of foreigners.

Slovenska filantropija is a non-governmental and humanitarian organization operating in public interest since 1992. Its programs are aimed at increasing the quality of life in the community and advocacy

for the disadvantaged. Various activities are combined in program units Migrations, Volunteering, Intergenerational cooperation, Promotion of health, International and development cooperation. Areas of work of the Migration unit are psychosocial, integration, legal and learning assistance, leisure activities, awareness raising and advocacy for the rights of unaccompanied and separated children, asylum-seekers, persons with international protection and other migrants.

FCYA - Family, Child, Youth Association is a non-profit organization established in 1993 in Hungary. It aims to support the protection of children and strengthen families by fortifying, training and providing services to helping professionals. The association is also involved in numerous international research and training programs, it takes part to prestigious national and international conferences.

THE EXPERT PARTNERS ARE:

CORAM (UK): an NGO with great experience in foster care and providing care and support for migrant children. It runs expert group's activities.

Fondazione ISMU: is one the most influencing research center on migration in Italy and Europe. It is member of the expert group.

EUROCHILD: is an advocacy network of organizations who promote the well-being of children. It supports the applicant in the advocacy activities and dissemination of project findings and results.

The Guidance on Minimum Standards has been designed by the **Expert Group** constituted within the project FORUM – For Unaccompanied Minors - transfer of knowledge for professionals to increase foster care with the contributions of all partners.

The Expert Group is composed of: Kamena Dorling, from CORAM CHILDREN LEGAL CENTER LBG – CORAM Intls(UK), Giulio Giovanni Valtolina and Nicoletta Pavesi, from ISMU - Iniziative e Studi sulla Multietnicità, Dr. Maria Herzog, expert on foster care (Hungary) and Dr. Muireean Ní Raghallaigh, Lecturer in Social Work, School of Social Policy, Social Work and Social Justice, from University College Dublin (Ireland), author of one of the most relevant study on foster care system for Unaccompanied Migrant Children in Ireland⁴.



⁴ 2013, Foster Care and Supported Lodgings for separated Asylum Seeking Young People in Ireland, Banrandos and the Health Service Executive.

2. THE GUIDANCE ON MINIMUM STANDARDS

The Guidance on Minimum Standards has been developed by the interdisciplinary group of experts in coordination with partner's organizations and it details standards for foster care services for Unaccompanied Migrant Children.

The standards apply to those overseeing the provision of foster care to Unaccompanied Migrant Children. Where a standard places an expectation on foster careers, this should be interpreted as an expectation on those overseeing the fostering service to support the foster career to meet the standard.

Minimum standards do not mean standardization of provision.

The Standards are designed to be applicable to the wide variety of different types of services or projects: service providers should aim to meet the minimum standards but **should strive also for best practice.**

Standards includes: legal framework; children well-being; recruitment, training and assessment of foster carers; placement; training, development and ongoing support; monitoring; transition to adulthood.

Based on the Standards highlighted in the Guidance document, each target country is called to formulate a **Guide on National Standards**, in order to adapt the minimum standards to the national priorities and context.

The Minimum Standards reflect the key principles enshrined in the UN Convention on the Rights of the Child; as regards foster care, the following general principles are of particular importance:

- Non-discrimination (article 2)
- Best interests of the child as a primary consideration in all matters affecting them (article 3)
- The right to life, survival and development (article 6)
- Right of the child to express his or her views freely (article 12).

The Standards in providing foster care have been clustered according to the following main categories:

- Children's emotional, social and educational development
- Recruitment, assessment and training
- Placements
- Training, development and ongoing support
- Monitoring
- Promoting independence and transition to adulthood

The application of the Minimum Standards should be carried out with a strong **gender perspective**. An expert on gender mainstreaming has been involved in the project to analyse the gender dimension of the migration phenomena and how this is reflected in the project deliverables.

Gender is indeed a cross-cutting theme which is present in all the spheres of life. In the context of Unaccompanied Migrant Children, the gender dimension is particularly relevant as it strongly affects both the condition of being children as well as being migrant.

Among the Unaccompanied Children in Europe, a huge percentage, 89%, are boys, while only 11% are girls. The gender component is strongly related with the decision to undertake the migration path, which can find its root in several interconnected reasons. Among them, the necessity to contribute to the livelihoods of the family, the continuity with a traditionally migration culture, the transition to adulthood, but also persecutions, wars and other harsh living conditions. Sometimes, especially for boys, migration is a voluntary decision. Taking into account the drivers to migrate, and the experience during migration, gender is a fundamental element when designing interventions; gender is among the elements that influence both the decision and the experience and therefore must always be considered.

Based on these assumptions, the Guidance include as well a part of recommendations in order to guide social services, professionals and organizations in the strengthened inclusion of the gender dimension in the provision of the foster care for Unaccompanied Migrant Children.



Credit Photo Valentina Tamborra

3. DEFINITION OF UNACCOMPANIED MIGRANT CHILDREN

According to the European Commission¹, the term ‘children in migration’ covers all third national country children who migrate from their country of origin to and within the territory of the EU in search of survival, security, improved standards of living, education, economic opportunities, protection from exploitation and abuse, family reunification or a combination of these factors...”.

However, we consider these standards to be applied to all children in migration.

Unaccompanied Migrant Children (also called unaccompanied minors) are children, as defined in article 1 of the Convention of the Rights of the Child, who have been separated from both parents and other relatives and are not being cared for by an adult who, by law or custom, is responsible for doing so.²

Separated children are children, as defined in article 1 of the Convention, who have been separated from both parents, or from their previous legal or customary primary care-giver, but not necessarily from other relatives. These may, therefore, include children accompanied by other adult family members.

The document adopts the definition set up in the Article 20 of the United Nation Convention on the Rights of the Child:

The UN Convention on the Rights of the Child, Article 20:

- 1. A child temporarily or permanently deprived of his or her family environment, or in whose own best interests cannot be allowed to remain in that environment, shall be entitled to special protection and assistance provided by the State.*
- 2. States Parties shall in accordance with their national laws ensure alternative care for such a child.*
- 3. Such care could include, inter alia, foster placement, kafala of Islamic law, adoption or if necessary placement in suitable institutions for the care of children. When considering solutions, due regard shall be paid to the desirability of continuity in a child's upbringing and to the child's ethnic, religious, cultural and linguistic background.*

The Minimum Standards are applied to Unaccompanied Migrant Children who are seeking, or have sought, asylum in the host country as well as to Unaccompanied Migrant Children who arrived in a EU country but are not seeking for asylum.

¹ EC, “The protection of children in migration”, 2016

² Para 7, General Comment No. 6 (2005), Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin, at <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/GC6.pdf>

4. THE MINIMUM STANDARDS

All family-based care-settings must meet general Minimum Standards in terms of, for example, living conditions, safeguarding and access to basic services (such as education and health).

The Minimum Standards should reflect the key principles enshrined in the UN Convention on the Rights of the Child, which are discussed in the Committee on the Rights of the Child's General Comment Number 6 (2005) on the Treatment of Unaccompanied and Separated Children outside of their Countries of Origin.

As regards foster care, the following general principles are of particular importance:

- Non-discrimination (article 2)
- Best interests of the child as a primary consideration in all matters affecting them (article 3)
- The right to life, survival and development (article 6)
- Right of the child to express his or her views freely (article 12)

All of those involved in the provision of foster care should ensure that in all actions concerning children, the best interest of the child is a primary consideration; that they are treated as a child first and foremost, without discrimination, and that each child who is capable of forming his or her own views has the right to express those views freely in all matters affecting them, according to his/her age and degree of maturity.

A child's carer/s have a responsibility to promote all aspects of the child's development.

1. Children's emotional, social and educational development

Foster carers of Unaccompanied Migrant Children should help them experience as full a family life as possible as part of a loving foster family with a carer / carers who can make everyday decisions as they would their own child/ren.

Foster carers should value diversity and should enable the child to experience a positive sense of identity and help them to reach their potential. This should be done through individualised care, by providing an environment and culture that promotes, models and supports positive behaviour and helps the children develop skills and emotional resilience that will prepare them for independent living, including reunification with their families where possible and appropriate.

However, it's important to highlight the need to assess if family reunification is in the best interests of the child. Family reunification in the country of origin is not in the best interests of the child and should therefore not be pursued where there is a "reasonable risk" that such a return would lead to the violation of fundamental human rights of the child¹.

Foster carers should ensure that the Unaccompanied Child's views, wishes and feelings are taken into account in all aspects of their care; and that they are helped to understand why it may not be possible to act upon their wishes in all cases; and know how to obtain support and make a complaint.

Foster carers should advocate for all aspects of the child's development, including educational attainment and physical and emotional health and well-being. The child's wishes and feelings should be taken into account, by the foster family as well as by other key individuals in their life, for example social workers, teachers, legal professionals, guardians, local authority staff and advocates.

¹ <https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/GC6.pdf>

A child's health should be promoted in accordance with their placement plan, and foster carers should be clear about what responsibilities and decisions are delegated to them and when consent from the child or guardian for medical treatment or other decisions needs to be obtained.

Foster carers should be given practical help to support appropriate contact with family, if this is in the best interest of the child, alongside support to manage any difficult emotional or other issues that the child and foster carer may have as a result of contact.

Foster carers should be supported to promote children's social and emotional development, and to enable children to develop emotional resilience and positive self-esteem.

Children should be helped by their foster carer to develop their emotional, intellectual, social, creative and physical skills. They should be supported to take part in school based and out of school activities.

Foster carers should actively safeguard and promote the welfare of foster children. They should endeavour to make positive relationships with children, generate a culture of openness and trust and should be aware of and alert to any signs or symptoms that might indicate a child is at risk of harm, or at risk of going missing.

2. Recruitment, assessment & training

A fostering service should recruit, assess and support a diverse group of foster carers who can respond appropriately to the wide-ranging needs of the Unaccompanied Migrant Children for whom they provide care, including their ethnic, cultural, religious and linguistic needs. This may include carers from the host country and carers from a migrant background.

The fostering service should as well develop criteria and guidance on how to select the migrant children given a recruited family, taking into account his/her wishes, background situation, specific needs or any other relevant aspect that might affect the smooth relationship with the foster family.

The assessment process should be set out clearly to prospective foster carers, including:

- the qualities, skills or aptitudes being sought or to be achieved;
- the standards to be applied in the assessment;
- the stages and content of the selection process and, where possible, timescales involved;
- the information to be given to applicants.

The assessment should be conducted by someone with appropriate training and knowledge and should involve face to face meetings with the prospective foster carers and with any other family members living in the household. In most cases there are standard criteria on the professional level and experience needed to do the assessment and the training. In some programs, like the PRIDE for instance, the assessment is done during the pre-service training, where the trainers and the members of the group are also providing feedback for the prospective foster parents.

The foster home should be able to comfortably accommodate all who live there including where appropriate any suitable aids and adaptations when caring for a child with disabilities or other special needs/vulnerabilities. It should be warm, adequately furnished and decorated, and maintained to a good standard of cleanliness and hygiene. Outdoor spaces which are part of the premises should be safe and secure.

The environment, neighbourhood and availability of relevant services (for example appropriate school education and access to religious institutions) should also be assessed before a child is placed in that area.

Prospective foster carers should be provided with training and preparation to become foster carers in a way which addresses, and given practical techniques to manage, the issues they are likely to encounter and identify the competencies and strengths they have or need to develop.

3. Placements

Prior to the placement of each child, the foster carer should be provided with all the information held by the fostering service that they need to carry out their role effectively. The information is provided in a clear, comprehensive written form and includes the support that will be available to the foster carer.

It is very important to recognise the sensitivity of some of the information and data protection, confidentiality. It has to be regulated carefully and not used to block the provision of the needed information.

The placement should be discussed with the child and they should be given information about the foster care system and their rights.

Efforts should always be made to place children with carers who can meet their needs, including their ethnic, religious, cultural and linguistic needs. In making decisions about where a child should be placed, the best interests of the child should be a primary consideration and his/her consent should be taken into consideration, as his/her wishes and feelings taken into account. The consent of his/her guardian is also needed.

When placements are made, foster carers and Unaccompanied Children should be made clear about the continuing care or support that will be in place (and whether this will continue when the child transitions into adulthood) and contingency plans should be made should the placement not work out.

Siblings should not be separated from each other in care placements unless there are compelling reasons for doing so. Where they are separated, regular and appropriate arrangements should be put in place for them to have contact with each other.

A child should be welcomed into a foster home and leave a foster home in a planned and sensitive manner which makes them feel respected, valued and accepted. Clear procedures should exist for introducing children into the foster care placement, to the foster carer and to others living in the household. These procedures should cover planned and, where permitted, emergency/immediate foster care placements. They help children understand what to expect from living in the foster home.

Where there are other children in the foster family, their views should be listened to and they should be encouraged to engage with the foster child.

4. Training, development and ongoing support

Foster carers should receive the training and development they need to carry out their role effectively, on an ongoing basis. A clear framework of training and development should be put in place and this should be used as the basis for assessing foster carers' performance and identifying their development needs.

Foster carers should have the support services and development opportunities they need in order to learn the various skills and approaches that can help them provide their foster child with the best possible care.

This should include an understanding of:

- the domestic immigration and asylum system and how to support the child within that system;
- the situation of unaccompanied children in the country and in Europe in general;
- the impact of migration on unaccompanied children;
- the impact of previous adversities, including trauma, on unaccompanied children;
- trafficking and the risks of children going missing;
- the social care system and services that can support foster families during foster care;
- resilience;
- cultural diversity;
- gender issues;
- the rights and the duties of the foster child and foster family;
- the importance of family contact (where appropriate and safe).

Foster carers should receive support on how to manage their responses and feelings arising from caring for children, particularly where children display very challenging behaviour, and should understand how children's previous experiences can manifest in challenging behaviour.

Sufficient resources and supports should be put in place to enable difficulties in foster placements to be overcome, in order to ensure continuity of care for unaccompanied children, unless such continuity is not considered to be in their best interests.

5. Monitoring

The relevant agency or authority should visit and conduct flexible monitoring of each foster care arrangement, at a minimum four times a year with approximately three months' intervals until the child turns 18, or in case the foster care continues, until the foster care ends.

Visits can be organised as well with no prior advice. Ideally monitoring should be undertaken by a different social worker to the one supervising the foster parents.

Monitoring should include an opportunity for foster carers and the child to share their views on any needs and problems that should be addressed, both separately and together.

6. Promoting independence and transition to adulthood

Foster carers should help children to prepare for leaving the foster family, with the nature of the preparation depending on why they are leaving the foster family.

Unaccompanied Children may be moving on to a new care placement or moving out of care because they have turned 18. They may be reuniting with family either in the country of reception, in the country of origin or in another country. In some contexts, Unaccompanied Children may be subject to deportation orders, being returned either to their country of origin or to a third country, or reunited to his/her family or resettled in a third country. The nature of the preparation will vary depending on the plan that is in place for the children.

Foster carers should help children to prepare for adulthood so that they can reach their potential and

achieve psychosocial and economic wellbeing. There should be training and support available in preparing and supporting young people to make the transition to independence and to either building their futures in that country, in their country of origin or in another country. This might include education and employment.

Foster families cannot be alone in this important commitment. Social Services or other competent authorities have the responsibility to support foster families, promoting support projects for children in transition to adulthood, along with the public services network and third sector organisations (for example in relation to social housing, education, apprenticeships, employment, etc.).

7. Gender dimension

As result of the gender analysis conducted, Minimum Standards on how to mainstream the gender component in providing foster care have been point out:

- Mention and include gender among the grounds that influence the needs of children and that are taken into consideration when designing an intervention, together with ethnic, cultural, religious and linguistic needs;
- Research and provide more details on the different experiences children live according to their gender, both as children and as migrant children, so that professionals are able to design more punctual interventions that can better address needs of children;
- Due to the nature of the phenomena, pay extra attention on masculinity dynamics and make sure that they are adequately studied, acknowledged, understood and integrated in the design of interventions;
- Make sure that gender is considered and discussed as a driver for migration, but also a cross-cutting theme that influence all migration steps;
- Duly stress the importance of preparing operators and foster families on how to deal with gender related elements that may lead to physical, psychological and behavioural health issues;
- When dealing with foster families, make sure that operators -and foster families themselves- are duly aware that gender is profoundly linked to the culture of each country and as so, there are implications that can define and affect the family experience;
- Ensure that gender neutral language is always used, and that words, images, video and other messages do not reinforce stereotypes and prejudices. Take extra care on unwanted subliminal messages.



Directorate-General for Migration and Home Affairs, Migration and Security Funds

EPIC - EUROPEAN PRACTICES FOR INTEGRATION AND CARE. Zlepšení alternativních forem péče o nezletilé děti cizinců bez doprovodu rodičů a jiných příbuzných

Č. 863767

ZÁSADY ROZŠIŘOVÁNÍ SLUŽEB 15. březen 2021

Název	Zásady rozšiřování služeb
Číslo	D4.2/D69
Datum	15/3/2021
Verze	verze 1



Zásady rozšiřování služeb

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Projekt "EPIC - EUROPEAN PRACTICES FOR INTEGRATION AND CARE. Zlepšení alternativních forem péče o nezletilé děti cizinců bez doprovodu rodičů a jiných příbuzných - č. 863767" je navržen pro vylepšení systému alternativních forem péče v Evropě - mezinárodně uznávané nejfunkčnější možnosti kvalitní integrace pro nezletilé děti migrantů a pro celou společnost.

Tento projekt, který je realizován v Itálii, Španělsku, České republice a Švédsku, má 3 cíle:

1. Podpořit sdílení správných postupů a metodologií alternativních forem péče o nezletilé děti cizinců bez doprovodu.
2. Zvyšování kompetencí klíčových činitelů a informovanosti o rozšiřování služeb péče.
2. Zvyšování efektivity a kvality služeb nabízených nezletilým dětem cizinců.

Pilířem tohoto projektu je sdílení správných postupů prostřednictvím uskutečnění 7 návštěv v terénní formě a kvalitativního zhodnocení místních systémů péče. 120 kvalifikovaných pracovníků, 60 pěstounů a 220 dětí bez doprovodu profituje ze školení a informačních schůzek, které vznikly na základě sdílení postupů a zhodnocení školících programů, jež byly vytvořeny v rámci projektu FORUM, oceněného Evropskou Unií, a modelu IMPACT MEASUREMENT.

A konečně i pracovní skupina expertů zajišťuje rozšiřování služeb, a to prostřednictvím zvyšování kvality a kvantity umístování dětí. Je zahájena informační kampaň za účelem získání rodin pro pěstounskou péči; jsou také osloveny soukromé sektory, aby k integraci dětí přispěly odbornými kurzy a možnostmi pracovních stáží.

Tento projekt předznamenal vytvoření **Zásad rozšiřování služeb**, tedy plánu rozšiřování služeb pěstounské péče založeném na velké informační kampani. Dokument je editován v elektronickém formátu ve čtyřech jazycích: anglickém, italském, španělském a českém.

ZASÁDY/UKAZATELE

Každý projektový partner, který má na starosti tuto činnost, je zodpovědný za rozpracování, propagaci a realizaci plánu rozšiřování služeb ve své územní oblasti dle místních specifik¹. Různá prostředí, území, i lokální nebo v dané lokalitě aktivní subjekty vytváří v jednotlivých zemích a místních oblastech rozdílné situace a potřeby.

Každý projektový partner také dodržuje projektové a finanční instrukce.

Tyto zásady jsou podrobně popsány v následujících činnostech WP4:

1. VYTVOŘENÍ PRACOVNÍ SKUPINY NA PODPORU PÉČE A INTEGRAČNÍCH SLUŽEB

"FADV pomáhá partnerům a podporuje je, aby rozšiřovali služby a tím také schopnosti a příležitosti pro nezletilé děti bez doprovodu. Zohledňují se dva faktory: umístění dětí a efektivita integrace. FADV, díky své skupině expertů a odborníků, vytváří pracovní skupinu, která podporuje pilotní projekt města Palerma a poskytuje návody pro ACCEM a OPU.

Pracovní skupina je tvořena: právním poradcem, etnopsychiatrem, komunitním mobilizérem (community mobilizer), a to za účelem podpory místní kampaně a zapojení soukromých sektorů."

TIPY:

- Každý partner (ACCEM, OPU a město PALERMO) zhodnotí potřeby na svém území a ve svých službách za účelem identifikace nejpotřebnější osoby, ať už **právního poradce, etnopsychiatra, komunitního mobilizéra (community mobilizer)**, NEBO jiné osoby, která bude moci podpořit rozšiřování služeb. Dle situace může být užitečnější i psycholog pro podporu rodin, personalista pro pracovní umístění a zhodnocení životopisů, a také společenská odpovědnost firem (CSR) pro dialog se soukromým sektorem.
- Tito 3 odborníci se musí účastnit této činnosti již od začátku (podepsání smlouvy s nimi posílí důležitost jejich úlohy a jejich zapojení). Kritéria výběru jsou následující:
 - Znalost území a jeho migračního kontextu
 - Zkušenost s prací s migranty

¹ A dle projektových instrukcí a dotační dohody (Grant Agreement).

- *Znalost místních subjektů*
- *Motivace*
- *Časové možnosti*

- *Tito 3 odborníci by měli být podporováni v jejich společné práci. PM každého ze tří partnerů by měl podporovat schůzky, prostor pro výměnu názorů, aktivní součinnost a pracovní zapojení. Pravidelné schůzky s PM a dalšími zapojenými pracovníky jsou prosazovány za účelem definování činností, hledání silných a slabých stránek, jakož i určování následných kroků.*

2. INFORMAČNÍ KAMPAŇ V LOKÁLNÍM MĚŘITKU, ORGANIZOVANÁ V ITÁLII, ŠPANĚLSKU A ČESKÉ REPUBLICĚ

„Každý partner zahájí místní kampaň na podporu pěstounské péče pro nezletilé děti cizinců bez doprovodu. Tato činnost je nezbytnou podmínkou rozšiřování služeb pěstounské péče. Kampaň je třeba udělat na míru regionálnímu kontextu prostřednictvím místního rozhlasu, novin a sociálních médií, tak aby oslovila alespoň 5000 občanů.“

TIPY:

- *Každý partner rozpracuje kampaň dle následujících kroků:*
 - 1. Určení cílů kampaně**
Zajištění souladu s cíli projektu a tzv. European project visibility guidelines.
 - 2. Určení a zapojení subjektů kampaně**
Plánování by mělo být zahájeno určením a zapojením všech relevantních subjektů do vývoje kampaně.
 - 3. Vytvoření popisu kampaně**
Kampaň musí být v souladu s cíli projektu a řídit se tzv. the European project visibility guidelines (čl. 22 Grant Agreementu: Informace o používání Evropských zdrojů a vyloučení odpovědnosti).
 - 4. Výběr nejvhodnějších sdělovacích prostředků** (plakáty, FB, Instagram, lokální televize, celonárodní televize, rádio, atd.). Viditelnost bude také zajištěna prostřednictvím webové stránky EPIC projektu a projektových partnerů (webové stránky, sociální média), pokud to bude ku prospěchu cílovému publiku.
 - 5. Vytvoření časového rozvrhu pro šíření obsahu kampaně**

Vytvoření časového harmonogramu pro šíření obsahu v závislosti na zvolených sdělovacích prostředcích.

6. Tisk/výroba

Je nutno pečlivě nastudovat instrukce pro tisk a editaci videí a vybraný materiál je třeba dopředu testovat k dosažení požadovaných výsledků. Formát video reprodukce pomocí chytrých telefonů, kvalita videa, audia a kvalita tisku u konečných plakátů - to vše musí být zcela adekvátní vůči vybranému sdělovacímu prostředku. Je nutno řídit se tzv. the European project visibility guidelines (čl. 22 Grant Agreementu: Informace o používání Evropských zdrojů a vyloučení odpovědnosti).

7. Šíření kampaně

Je třeba pamatovat na to, že náročná práce spojená s plánováním by mohla být promarněna, pokud by propagace nebyla dostupná všem nebo pokud by byla špatně umístěna. Čím více se sdělení přibližuje propagovanému produktu, tím efektivnější kampaň je.

Výběr správných materiálů může kampani pomoci se šířit do různých oblastí. Také je nutno zajistit správnou a snadnou instalaci POS materiálů.

8. Monitoring a vyhodnocení

Pochopení, zda kampaň dosahuje cílů stanovených na začátku, a následná úprava zaměření, pokud kampaň není efektivní.

- *Dle dokumentu s názvem „Minimální standardy pro pěstounskou péči italského UaM“² je **mluvené slovo mezi jednotlivci/rodinami a pěstounskými rodinami** nejlepším způsobem, jak zvýšit počet případů pěstounské péče. Svědectví pěstounských rodin, příběhy vlastních zkušeností a navazování kontaktů v rámci těchto zkušeností jsou zásadními a nezbytnými prvky, jak ukázat, že pěstounská péče je zkušenost, kterou mohou všichni sdílet, a že pěstounská péče je možná a realizovatelná praxe. Je to právě rodina, která se stává propagátorem služby pěstounské péče, a sdělení, na které je třeba se zaměřit, je to, že pěstounská péče je zkušenost, kterou jsou rodiny schopny zvládnout.*
- **Dobrá informační kampaň se proto musí zaměřit na:**
 - Organizování „**setkání s přímými svědectvími**“, tedy setkání s pěstouny a mladistvými z pěstounské péče a umožnění ústních svědectví a navazování kontaktů (networking);
 - Setkání a **představení služeb a systému**
 - Dalším zásadním prvkem pro dobrou informační a uvědomělou kampaň je **kritický rozbor obecné představy o nezletilých dětech cizinců bez**

² Forum Project: <https://forum-project.alberodellavita.org/wp-content/uploads/2019/10/National-standard-ITA.pdf>

doprovodu: kritický rozbor by měl vést k uvědomění, že pěstounská péče je možná, jelikož oni jsou v první řadě děti.

Předchozí body je třeba mít na paměti při organizování setkání, plánování akcí a definování kampaňových textů, třebaže nebudou přímo naplní konkrétního projektu.

- Je také důležité **poskytovat informace o škále možností pěstounské péče.** Mimo plné pěstounské péče existuje také částečná pěstounská péče nebo tzv. podpůrné rodiny (supportive families) omezené na několik hodin denně nebo na víkendy, stejně tak lze propagovat možnost tzv. bed-and-breakfast ubytování, které může mladým lidem přiblížit zkušenosti rodinného života, i pokud studují nebo se účastní pracovního projektu mimo hostitelskou rodinu.

3. ZAPOJENÍ SOUKROMÉHO SEKTORU

"Zapojení soukromého sektoru, které je také obsaženo v WS1 pro určování správných postupů v integraci nezletilých, začíná skrze kontakty a přímé návštěvy, které jsou vedeny partnery za účelem sjednání dohod a zahájením nových příležitostí."

TIPY:

- Každý partner (ACCEM, OPU a město PALERMO) zmapuje soukromé sektory/instituce/další občanská sdružení, atd. Kritéria prioritizace kontaktů jsou: 1. Předchozí zkušenost s Partnerem; 2. Sektor, ve kterém bude intervenováno; 3. Geografická kritéria; 4. Další podpůrné zkušenosti. Mezi těmito kontakty jsou osoby, které jsou účastníci e-Roundtablů, nebo účastníci společenské odpovědnosti firem (CSR) v těchto organizacích.
- Seznam je neustále aktualizován. Všechny kontakty jsou zapojeny do projektu, jsou jim zasílány newslettery, jsou zmiňovány v příspěvcích (pokud je s nimi sjednána dohoda a souhlasí se zveřejněním), a zvány na akce a návštěvy v terénní formě.

4. SPUŠTĚNÍ ODBORNÝCH KURZŮ PRO DĚTI BEZ DOPROVODU

"Jsou organizovány krátké odborné kurzy pro děti cizinců/mladé dospělé jedince, aby se mohli zorientovat na trhu práce. S přihlédnutím ke konkrétním souvislostem a

potřebám příjemců služby by školení měla zahrnovat: všeobecný přehled (jak se chovat na pracovišti a jak si rozvrhnout čas), možnosti hledání práce, příprava životopisu, zkoušení pracovního pohovoru, práce s Microsoft Office, druhy pracovních úvazků. Cílová skupina: **60** děti cizinců bez doprovodu i s doprovodem. Dále bude spuštěno **5** pracovních stáží."

TIPY:

- Každý partner (ACCEM, OPU a město PALERMO) formuluje pracovní školicí činnost (aktivity s ubytováním, schůzka ve dvou, plenární schůze) a shromáždí kontakty na soukromé sektory, které by mohly podpořit integraci UaM na trhu práce.
- Odborníci z pracovní skupiny vytváří podporu a vyhledávají možnosti uzavření smlouvy mezi organizací a soukromým sektorem, tak aby byli UaM zahrnuti do databází a zapojeni do stáží.
- Účastníci soukromého sektoru jsou neustále zapojeni do projektu, informováni o činnostech, zmiňováni v příspěvcích (pokud je s nimi sjednána dohoda a souhlasí se zveřejněním) a zváni na akce a návštěvy v terénní formě.

5. VYHODNOCENÍ ROZŠIŘOVÁNÍ SLUŽEB

„Pracovní skupina poskytne výchozí body pro poradenství a konečné vyhodnocení. Pracovní skupina zhodnotí rozšíření služeb v kvalitě a kvantitě. Jsou zohledňovány rozdílné formy péče a různé migrační tendence v jednotlivých zemích, ve kterých partneři cílí na nezletilé děti migrantů s doprovodem nebo bez doprovodu, a to navržením tzv. **Personalized Life Projects** v souvislosti s umístěním dětí a/nebo s integračními tendencemi.

V Itálii, město Palermo spustí 5 nových umístění dětí do pěstounských rodin a 10 pracovních/školních stáží.

Ve Španělsku, ACCEM spustí 5 nových umístění dětí do pěstounské péče a 10 pracovních/školních stáží.

V České republice, OPU spustí 5 nových umístění dětí do pěstounské péče a 10 pracovních/školních stáží.

TIPY:

- Každá pracovní skupina (ACCEM, OPU a město Palermo) poskytne výchozí body pro poradenství a konečné vyhodnocení. Některé nezbytné informace zahrnují:
 - Počet kontaktů s privátním sektorem
 - Počet schůzek s privátním sektorem
 - Počet UaM umístěných do pěstounské péče/alternativní péče

- Počet UaM umístěných do pracovních/školních stáží
 - Další k definování.
- Seznam je neustále aktualizován a sdílen mezi třemi odborníky a s PM každého partnera.
-

